This weekly newspaper is mailed
Tuesday, May 9, 1989

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 19 (2046) 1989 GEGUŽĖ—MAY 9 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Tarp dviejų kraštutinumų

Niekas neabejoja, kad tradicinėje šeimoje motina buvo namų židinio centras. Ji visuomet buvo namuose savo vyrui ir vaikams: ryte, po mokyklos ir vakare. Net ir tie, kurie šiandien aiškiai pasisako už moters įsijungimą į dirbančiųjų eiles už šeimos ribų, puikiai žino, kad motinos, kaip vaiko auklėtojos, sėkmingai niekuo negalima pakeisti. Kur ji bedirbtų, jai vistiek priskiriama didžiausia atsakomybės dalis už moralinę ir emocinę šeimos gerovę. Tačiau šeimos struktūra dėl įvairių ekonominių ir socialinių priežasčių drastiškai keičiasi. Norom nenorom reikia pripažinti, kad moters įsijungimas į dirbančiųjų eiles už šeimos ribų yra neatšaukiama dabarties realybės dalis. Moteris, įsigijusi diplomą, stengiasi savo sugebėjimus pritaikyti mokslo ir komercijos pasaulyje, o taip pat pasinaudoti finansinėm lengvatom, kurių pilnai užsitarnavo.

IŠ KITOS pusės jauna šeima šiandien susiduria su nepalyginamai didesniais sunkumais negu šeimos praeityje. Socialinės ir ekonominės naujovės atnešė komplikuotus iššūkius ir reikalavimus, tačiau psichologinių priemonių toms problemoms spręsti nedavė. Užaugę tradicinėse šeimose su aiškiai nusistovėjusiais tėvo ir motinos vaidmenimis, jauni žmonės pradėjo kurti savąsias šeimas pagal naujos išlaisvintos liberalios filosofijos gaires ir šūkius: dvi profesijos, dvi karjeros, du uždarbiai; namų ruošos darbai dalijami pusiau, o vaikams auginti bus pasamdytos auklės. Tačiau koks jų laukia nusivylimas, kai pamato, kad šeimos gyvenimo kasdienybė yra daug kietesnė, negu anksčiau galvota. Vyras, nors ir pasisakęs už lygų namų darbų pasidalijimą, širdies gilumoje tikisi, kad moteris ilgainiui nusistovės savo tradiciniame žmonos ir motinos vaidmenyje ir skirs daugiau dėmesio jam kaip asmeniui, negu savo karjerai. Krizės atveju jis beveik visuomet sugrįžta prie tokio galvojimo, prie kurio buvo pripratęs savo šeimoje iš mažens. Moteris pradeda pajusti, kad pilna profesija reikalauja daug daugiau laiko, jėgų ir energijos negu ji norėtų skirti; o taip pat, toli gražu, neteikia tokio dvasinio pasitenkinimo, kokio ji tikėjosi. Atsiranda tuštuma, nusivylimas ir fizinis išsisėmimas. Nė nepajunta, kaip vietoje draugų ir partnerių jie tampa lenktyniautojais. Rimčiausios problemos iškyla, atsiradus vaikams. Abu dirbantys tėvai neturi nei tiek laiko, nei energijos, kiek jos pareikalauja tinkama vaikų priežiūra ir auklėjimas. Samdytas žmogus niekad neatstos vaikams nei tėvo, nei motinos. Tie psichologiniai pasikeitimai, kurie įvyko šeimos nariuose, dabar stumia juos į priešingas puses.

DAR PRIEŠ kelias dekadas moters paskirtis beveik išimtinai ribojosi namų priežiūra ir vaikų auginimu. Šitoks moters apribojimas nebuvo nei geras, nei teisingas ir, suprantama, susilaukė drastiškos reakcijos. Naujas moterų judėjimas darbo sąlygų ir atlyginimo srityje moters padėtį palengvino ir atidarė visą eilę galimybių, bet metėsi į kitą kraštutinumą: moteris gali ir turi veržtis į visas vyro darbo sritis. Per paskutiniuosius dvidešimt metų, norėdamos įsiskverbti į vyro komercijos pasaulį, moterys pradėjo nešioti vyriškus rūbus, imituoti vyro kalbos būdą, galvojimą, manieras, neigti savo moteriškumą bei prigimtį. Verslo korporacijose, kur pasisekimas matuojamas jėga ir pinigais, subtilios šeimos vertybės neturi reikšmės. Iškilo kažkoks naujas "vyriškos" moters tipas, pilnas įtampos, agresijos ir lenktyniavimo. Šeimos pareigos atsidūrė paskutinėje vietoje. Ligos, kaip širdies atakos, plaučių vėžys ir alkoholizmas, anksčiau reiškęsi vyrų tarpe, dabar jau labai dažnos ir pas moteris.

JAUNOJI karta užaugo įsitikinusi, kad ji viską turi ir gali turėti, užtenka tik panorėti. Tuo tarpu gyvenimas diktuoja, kad už viską reikia sumokėti tam tikrą kainą. Jeigu moters karjeros kaina yra suirusi šeima, tai kyla klausimas, ar ji yra verta tos kainos. Užuot veržusis į vyriškas sritis, moteris galėtų derinti savyje savarankiškumą ir moteriškumą, ir skirti savo jėgas ten, kur ji yra geriausiai ir nepamainoma. Daug šeimų būtų laimingesnės, o labiausia pati moteris, jeigu ji, sumažinusi savo ambicijas, nesirinktų tarp šeimos ar profesinio pasisekimo, o stengtųsi suderinti abudu. **A.S.**

Teprażysta, Mamyte, Tavo dienos dėkingumo rožėmis! Nuotr. St. Dabkaus

Toronto Maironio mokyklos mažiausieji su savo mokytoja N. MARIJOŠIENE Nuotr. R. Pranaičio

Norime remtis ne Maskva...

Naujasis Sov. Sąjungos sąžinės laisvės įstatymo projektas ir kardinolo V. Sladkevičiaus pareiškimai

"30 Days" mėnraštis 1989 m. balandžio laidoje paskelbė nemažai naujausios medžiagos apie religinę būklę Sov. Sąjungoje ir Lietuvoje, apie Vatikano-Kremliaus santykius. Pasak to mėnraščio, Sov. Sąjungos Religinių reikalų tarybos pirm. Konstantinas Charčevas išsiuntinėjo kopijas naujai paruošto religijų įstatymo projekto savo krašto religijų vadovams. Projektas, Britanijos Kestono kolegijos dėka, pasiekė ir Vakarus. Be to, tasai projektas, nors šiek tiek skirtingas, buvo išspausdintas žurnale "Sovietskoje gosudarstvo i pravo" drauge su J. A. Rozenbaumo komentarais.

Tame įstatymo projekte numatoma šiek tiek daugiau laisvės religijoms. Jau dabar esą ženklų, rodančių laisvėjimo procesą. Ryškiausias pavyzdys — Lietuvos hierarchijos atstatymas be tiesioginių derybų su Kremliumi. Kardinolas V. Sladkevičius tą reikalą aptaręs su Lietuvos vyriausybės pareigūnais, ir Vatikanas paskyręs naujus vyskupus.

Minėtame mėnraštyje išspausdintas gana platus Marinos Ricci straipsnis "Lietuvių niet Maskvos įstatymams". Autorė, apžvelgusi dabartinę būklę Lietuvoje, įvykusius pasikeitimus, cituoja kardinolo V. Sladkevičiaus pareiškimus, liečiančius naująjį sąžinės laisvės įstatymo projektą. Kardinolas pareiškęs: "Aplamai, palyginus jį su senuoju įstatymu, naujasis projektas yra truputį geresnis. Kai kuriais atžvilgiais yra aiškaus pagerėjimo, bet šiaip jau įstatymas pasiliko toks pat. Esmė ta pati. Jis taip surašytas, kad visuomet gali būti taikomas griežčiausiu būdu".

Kardinolas gana aštriai kritikavo naująjį įstatymo projektą ypač dėl to, kad jis bus laikomas modeliu visai Sov. Sąjungai. Paminėjęs, kad šį įstatymo projektą svarstė Lietuvos vyskupai, kardinolas tarė: "Mūsų komentaruose pabrėžėm, kad Lietuvos vyskupai ir tikintieji norėtų būti priklausomi ne nuo Maskvos, bet nuo savosios respublikos religiją liečiančiais klausimais. Prašalaičiams tie įstatymai gali atrodyti neapribojąs mūsų laisvės, bet mums gali atrodyti labai varžantys, kai tai dažnai būna su įstatymais, diktuojamais iš centro. Sov. Sąjungoje yra daug religijų, ir mes, katalikai, esame mažuma. Mums priklausymas nuo daugumos gali būti nenaudingas. Visai kitaip būtų mums, jei galėtume remtis vien tiktai savąja respublika. Mes gerai pažįstame savo būklę ir todėl mes patys galėtume sudaryti atitinkamus įstatymus, paremtus dabartinės būklės supratimu".

Paklaustas kardinolas, ar nėra parengęs savo projekto, atsakė: "Mes neparengėm rašytinio projekto, išreiškėm tiktai savo pageidavimą remtis ne Maskva, o savąja respublika. Jei būtų leista, galėtume sudaryti komisiją ir parengti projektą. Mūsų pačių teisininkai galėtų surašyti įstatymus, tardamiesi su tikinčiųjų Bendrijos hierarchija. Tokiu būdu galėtume turėti visai skirtingus įstatymus. Mes turėjome tiktai dvi dienas laiko svarstyti pasiūlytą sovietinį įstatymą ir paruošti komentarus. Per tas dvi dienas nebuvo galima net sueiti visiems vyskupams. Skubotai surašėm tiktai svarbiausius savo pageidavimus, pabrėždami, kad tais klausimais norime remtis ne Maskva, o savąja respublika".

Straipsnio autorė, aprašiusi naujausius įvykius Lietuvoje pagal gautas informacijas iš Lietuvių informacijos centro, baigia straipsnį Laisvės paminklo atidengimu Karo muziejaus sodelyje Kaune 1989 m. vasario 16 d. Iškilmėje esą dalyvavo 200.000 lietuvių. Laisvės paminklas, kuris buvo sovietų nugriautas 1940 m., dabar atstatytas, skendėjo gėlėse, o prie netoliese esamo Lenino paminko nebuvo nė vienos gėlės. **M.**

Pasaulio įvykiai

PALESTINIEČIŲ PLO ORGANIZACIJOS VADAS J. ARAFATAS dvi dienas viešėjo Prancūzijoje. Jo laukė oficialūs pokalbiai su Prancūzijos prez. F. Mitterandu, užsienio reikalų ministeriu R. Duma ir socialistų partijos vadu P. Mauroju. Orauostyje iki lėktuvo buvo nutiestas valstybės vadams skiriamas raudonas kilimas, bet trūko PLO vėliavos ir aukštųjų valdžios pareigūnų svečiui sutikti. Izraelio vyriausybė pasmerkė pusiau oficialų J. Arafato sutikimą Prancūzijoje. Protesto demonstracijos buvo surengtos prie Prancūzijos konsulato Jeruzalėje ir ambasados Tel Avive. Viena grupė nešė raudonomis dėmėmis suteptą Prancūzijos vėliavą ir plakatą su įrašu: "Mes nenorime jūsų talkos mums skirtų krematoriumų statyboje!" Paryžiaus rajone, kur sutelktos žydų rankose esančios siuvyklos ir drabužių parduotuvės, penkioms minutėms jose buvo įjungti gaisro aliarmo skambučiai. Prancūzijos žydų protesto balsai pasiekė netgi Strasburgą ir Marselį. Tačiau iš tikrųjų J. Arafato apsilankymas buvo naudingas Izraeliui. Mat Prancūzijos vadai jam priminė, kad PLO statutas vis dar turi Izraelio sunaikinimą skelbiantį paragrafą, nors dabar J. Arafatas yra viešai pripažinęs egzistencijos teisę Izraeliui. Pokalbyje su televizijos atstovu svečias J. Arafatas pabrėžė, kad šiuo atžvilgiu 1964 m. paruoštas statutas yra pasenęs, tokie jo paragrafai neturi galios. 1988 m. lapkričio 15 d. PLO tautinė taryba Alžyre patvirtino naują politinę programą, kuri oficialiai pripažįsta dvi valstybes – Izraelio ir Palestinos. Pagal šią programą J. Arafatas buvo išrinktas PLO vadu, padarė pakartotinį Izraelio pripažinimą ir pasmerkė terorizmą. Atrodo, PLO statuto pakeitimų nori ir pats J. Arafatas, bet juos turi patvirtinti du trečdaliai tautinės PLO tarybos narių, kurių yra 450. Izraelio premjero J. Šamiro vyriausybė J. Arafato pareiškimą laiko tuščiais žodžiais, neturinčiais jokios reikšmės.

Suktas kvietimas

Invaziją į Afganistaną sovietų kompartijos vadai lig šiol teisindavo oficialiu valdžią perėmusio savo pataikūno B. Karmalo kvietimu. Šią teoriją dabar atmetė valdžios oficiozas "Izvestija" ir istorikas Y. V. Gankovskis. Esą atėjo laikas pasakyti tiesą, nes iš tikrųjų tas kvietimas buvo suorganizuotas pačios Sovietų Sąjungos. Į 1979 m. gruodžio 27 d. žuvusio prez. H. Amino nuvertimą buvo įsijungęs ir vienas Kabule jau buvęs specialus sovietų kariuomenės dalinys, dalyvavęs prezidentūros puolime. Jokio rimto sukilimo tada nebuvo. Niekas nebandė ginti H. Amino, išskyrus jo asmeninės apsaugos narius. Sovietų Sąjungos patikėtinis B. Karmalas valdžią perėmė beveik be kovos ir tuojau į Afganistaną pakvietė sovietų kariuomenės dalinius. Tas suktas kvietimas turėjo tikslą sovietinės kariuomenės dėka Afganistaną paversti Sovietų Sąjungos satelitu. Panašias mintis jau anksčiau buvo išdėstęs vakarietis žurnalistas J. Goodwinas savo knygoje "Patekęs į kryžminę ugnį". Esą Maskva reikalavo, kad jos kariuomenę pasikviestų prez. H. Aminas, bet jis nesutiko ir buvo nužudytas tariamame sukilime.

Griauna užtvaras

Vengrija, planuodama suartėjimą su Vakarų šalimis, pradėjo griauti ją atskirusias užtvaras Austrijos pasienyje. Buldozeriais nuverčiami cementiniai stulpai, nuimama spygliuotoji viela. Tvora turėjo elektroninę aliarmo sistemą pabėgėliams sekti. Vidaus reikalų ministerijos pareigūno A. Koevario pranešimu, užtvaras su Vakarų pasauliu tikimasi panaikinti iki 1990 m. gruodžio 1 d.

Lankysis Kinijoje

Sovietų Sąjungos kompartijos vadas M. Gorbačiovas gegužės 15 d. planuoja apsilankyti Beižingu pavadintame Pekinge. Tai bus pirmoji sovietų kompartijos vado viešnagė komunistinėje Kinijoje po trijų dešimtmečių. Spėjama, kad M. Gorbačiovas ir D. Ksiaopingas vengs ideologinių diskusijų, ribodamiesi politiniais klausimais. Įtampa Sovietų Sąjungos ir Kinijos pasienyje jau yra pašalinta. Kinija ilgą laiką buvo įsitikinusi, kad sovietų kompartijos vadai vadovaujasi apsupimo politika. Sovietų Sąjunga buvo užėmusi Afganistaną, įsitvirtino Vietname, o pastarasis okupavo Kambodiją. Dabar Sovietų Sąjungos kariuomenė jau atitraukta iš Afganistano, M. Gorbačiovo vizito proga bus paskelbtas ir kariuomenės dalinių atitraukimas iš Mongolijos. Oficialus pranešimas sutaps su M. Gorbačiovo atvykimu Kinijon gegužės 15 d. Esą jis tuo pačiu laiku bus padarytas Maskvoje ir Ulan Batore. Pasitraukimą iš Kambodijos rugsėjo mėnesį žada pradėti ir Vietnamas. Belieka išspręsti Kambodijos vyriausybės klausimą, kuris, atrodo, iškils abiejų vadų susitikime Beižinge.

KANADOS ĮVYKIAI

Kritika be pasiūlymų

Opozicinės partijos ir jų vadai Kanados parlamente vis dar aštriai kritikuoja naująjį finansų ministerio W. Wilsono biudžetą, gerokai padidinusį pajamų mokestį kanadiečiams, sumažinusį išlaidas kai kurioms paslaugoms. Ir liberalų vadas J. Turneris, ir socialistų vadas E. Broadbentas išsijuosę puola biudžeto atneštus finansinius varžtus kanadiečiams ir Kanadai. Kritikon įsijungia ir kiti kanadiečiai. Vieniems nepatinka keturiolikos karinių bazių uždarymas ar jų sumažinimas, nes dėl to kentės jose dirbę tų vietovių gyventojai. Kiti nepatenkinti sumažinama finansine Kanados parama neturtingoms užsienio šalims. Princo Edvardo salos liberalų vyriausybės premjeras J. Ghizas netgi paskelbė provincinio parlamento rinkimus gegužės 29 d., valdžioje teišbuvęs trejus metus. Jis pranašauja, kad pagrindinė kova su konservatoriais vyks dėl Kanados finansų ministerio M. Wilsono biudžeto atnešamo karinės bazės uždarymo Summerside. Mat darbo ten neteks 1.200 šios mažos provincijos gyventojų. Aiškiai matyti, kad rinkimų dėka tikimasi išsikovoti bazės palikimą.

Karinių pajėgų vadai rauda, kad visiškai kris Kanados karo laivynas, atšaukus numatytą atominių povandeninių laivų įsigijimą. Jie taipgi primena, kad 1985-88 m. laikotarpyje biudžetinės išlaidos krašto apsaugos reikalams kasmet būdavo padidinamos 6%, o naujajame biudžete numatytas 1% nepadengs net infliacijos. Esą reikės atleisti 3.200 karių ir civilių tarnautojų, atidėti pasenusių "Leopard I" tankų pakeitimą naujais. Mat 250 naujų tankų kainuotų $2 bilijonus. Socialinės lygybės gynėjams nepatinka biudžeto įvedamas pajamų mokestis už senatvės pensiją (old age security) ir vaikų priedus tiems kanadiečiams, kurių metinės pajamos prašoka $50.000. Minėtą senatvės pensiją ($325,87)

(Nukelta į 11-tą psl.)

Šiame numeryje:

Tarp dviejų kraštutinumų
Motinos, kaip vaiko auklėtojos, niekuo negalima pakeisti
Nenorime remtis Maskva
Naujasis Sov. Sajungos sąžinės laisvės įstatymo projektas
Rinkimai Hesseno krašte
V. Vokietijoje pralaimi valdančioji partija
Helsinkio aktas ir Lietuva
Mintys Vienos peržiūros konferencijai pasibaigus
Visų laikų didvyrė
Motina žmonijos ir mūsų tautos gyvenime
Kūrybinga lietuvė Belgijoje
Pokalbis su Zenta Tenisonaite-Hellemans – poete ir dailininke
Ąžuolų randai
Dokumentinė apybraiža, vaizduojanti sibirinius lietuvių trėmimus
Jaudinančios nemarios draugystės įrodymas
Žymiojo aktoriaus Henriko Kačinsko įrašų plokštelė
Jurgio Mačiūno kelias į meno pasaulį
Jis pradėjo naują meno sąjūdį
Kapitalas Lietuvai, palūkanos – lietuvybei
Pokalbis su Kanados lietuvių fondo tarybos pirm. dr. A. Pacevičium

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: ordinary $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

PRANEŠIMAS IŠ V. VOKIETIJOS

Rinkimai Hesseno krašte

KAZYS BARONAS

Skaudaus pralaimėjimo susilaukė V. Vokietijos valdančioji krikščionių demokratų partija ne tik Vakarų Berlyno senato rinkimuose (Berlynas, Hamburgas ir Bremenas yra valdomi senatų), bet ir mano gyvenamame Hesseno krašte, kurio sostinė yra Visbadenas.

Kovo 12 d. Hesseno krašto gyventojai savivaldybių rinkimuose krikščionių demokratų partijai parodė "šaltus pečius", atiduodami savo balsus socialdemokratų stovyklai ar "Žaliųjų" sąjūdžiui, kuris į savo eiles daugiausia yra sutraukęs prisidengusius komunistus, moteris, reikalaujančias laisvų abortų. Štai jų vadas Berlyne adv. Strioble (anksčiau gynęs Raudonosios armijos frakcijos narius bei pašalintas iš advokatų "boardo") ir jo pasekėjai, įsteigę "Alternative Liste" (alternatyvinį sąrašą), stengiasi buv. Reicho sostinėje sumažinti policiją, išvaryti sąjungininkų kariuomenę, plačiai atidaryti kalėjimo vartus politiniams kaliniams ir laisvai be jokio pranešimo demonstruoti mieste, daužant krautuvių, bankų langus, grobiant alkoholinius gėrimus, rūkalus, mėtant į policiją "Molotovo kokteilius" ir t.t. Skaudu buvo televizijoje žiūrėti į AL pasitarimus su nauju Berlyno burmistru, socialdemokratu Moperiu, matant kelis AL narius su raudonom žaigždėm ant pečių, darbiniais ar tiesiog skarmaluotais drabužiais.

Pradžioje Berlyno AL norėjo net keturių pagrindinių vietų, tačiau vėliau "nusileido" iki trijų, užimdami švietimo, gamtos apsaugos, šeimos ir jaunimo senatorių vietas.

Švietimas. Lietuviška patarlė sako: lenk medelį, kol jis jaunas. Nėra jokių abejonių, kad radikalai kairieji mėgins į savo pusę palenkti Berlyne augančią kartą ne tik propagandiniais leidiniais, bet greičiausiai pakeisdami visą švietimo sistemą kaip seną ir netinkančią šių dienų revoliucinei dvasiai. Sunku čia bus kovoti KDL prieš daugumą, kadangi jie, krikščionys demokratai, atmeta bet kokį bendradarbiavimą su respublikonų partijos atstovais, kurie visų nustebimui Vakarų Berlyno senate užėmė net penkias vietas. Tuoj pat į gatves išėjo demonstrantai (respublikonai sako, kad Vokietija vokiečiams!), šaukdami "šalin naciai". Tačiau už juos greičiausiai balsavo Berlyno policininkai, jų šeimų nariai, pažįstami, kadangi tvarkos prižiūrėtojams tenka kovoti su kaukėmis prisidengusiais tvarkos ardytojais. Prie policijos dar galėjo prisidėti ir "Vokietija – vokiečiams" šūkio simpatikai, kadangi šiandieną Vakarų Vokietijoje gyvena beveik 4,5 milj. svetimtaučių, jų tarpe beveik 1,5 milj. turkų. Kiti gyventojai "kreivokai" pažiūrėjo į vyriausybės pravestą pajamų mokesčių ir sveikatos reformą. Be to, trūksta butu, staigus vokiečių antplūdis iš Rytų Europos.

Panašiai galima kalbėti ir apie rinkimus Hesseno krašte. Ir čia "neonaciai" laimėjo savo atstovus į miestų ar miestelių savivaldybes, kai kur gaudami net 17,5% balsų, pralenkdami net krikščionių demokratų partiją!

NPD nariai (Nationaldemokratishe Partei Deutschland) sako, kad jie nėra kraštutiniai dešinieji, tik normalūs dešinieji. Jie nėra priešingi užsieniečiams, tik nori sustabdyti jų antplūdį ir padėti jiems persikelti į gimtuosius kraštus. Tačiau viena vyresnio amžiaus moteris laikraščio atstovui pasakė: "Mes jau anuomet buvome su Adolfu ir tos krypties laikomės šiandieną".

Taip pat, skaudu pranešti, kad universitetų miestuose didelę įtaką turi žalieji. Pvz. Darmstadte (technikumas) žalieji gavo net 19% balsų, o Vokietijos komunistų partija stipriai pasireiškė šiaurinėje Hesseno dalyje, surinkdama kai kuriuose miestuose tarp 5 ir 10% balsų.

Triuškinančio pralaimėjimo KD susilaukė Vakarų Vokietijos finansų centre – Frankfurto mieste. Čia už socialdemokratus balsavo 40,1%, už krikščionis demokratus – 36,6% (prieš ketvertą metų 49,6%), už žaliuosius 10,1% ir NDP (neonacių) 6,6%. Pastarieji balsavimuose dalyvavo pirmą kartą, laimėdami ir miesto tarybos vietas.

Norėčiau supažindinti su galbūt būsimuoju Frankfurto viceburmistru – D. Cohn-Bendit. Jis gimė Prancūzijoje. 1958 m. persikėlė į Frankfurtą. Gavęs brandos atestatą, studijavo Paryžiuje socialogiją. 1968 m. vadovavo Prancūzijos sostinėje studentų riaušėms. Vyriausybė D. Coheną ištrėmė atgal į Vakarų Vokietiją. Apsigyvenęs Frankfurte, jis tapo "Spontifex Maximus", dalyvaudamas gatvių riaušėse, kovodamas su policija. Įstojęs į žaliųjų eiles ir laimėjęs rinkimus, jis tikisi užimti Frankfurto viceburmistro kėdę. Jo svajonė jau 1991 m. tapti Vakarų Vokietijos užsienių reikalų ministeriu.

Quo vadis Germania?

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Helsinkio aktas ir Lietuva I

Mintys Vienos peržiūros konferencijai pasibaigus. Helsinkio akto bruožai, trūkumai ir nauda Lietuvai

J. V. DANYS

Vienos konferencija dėl sistemingo sovietų vilkinimo truko daugiau kaip dvejus metus – nuo 1986.XI.4 iki 1989.I.19. Taip ilgai vykstant konferencijai uždaruose posėdžiuose, ir dėl to spaudai labai mažai rašant, – užsimiršta net ir konferencijos tikslai. Konferencija buvo sekama Lietuvių Bendruomenės ir VLIKo, nes daug svarstomų dalykų lietė Lietuvą ir jos gyventojus.

Helsinkio baigiamojo akto (HA) bruožai

Karui pasibaigus tuoj paaiškėjo, kad tradicinės "taikos sutarties", kuri nustatytų naujas valstybių sienas, neįmanoma pasirašyti, nes sovietai nesutiko pasitraukti iš užimtų ar jų kontroliuojamų teritorijų.

JAV ir kiti Vakarų kraštai mėgino vadinamuoju "šaltuoju karu" 1955-73 m. priversti sovietus nusileisti. Manyta, kad prekybiniais ir ekoniminiais suvaržymais bus galima tai pasiekti, nes Sovietų Sąjunga po karo buvo nusilpus, o ir iš viso komunistinė ūkio sistema buvo menko gamybinio pajėgumo bei labai mažo našumo. Bet tokia politika dėl Vakarų kraštų nenuoseklumo ir nevieningumo nepavyko. Sovietai kariniu pajėgumu pasivijo JAV ir pasidarė karinė "superpower".

Sovietai labai stengėsi, kokia nors sutartimi patvirtinti pokarines sienas. Pradėta *detente* (atoslūgis,) peršant gražų šūkį: "Nors esame skirtingos politinės sistemos, bet galime taikiai sugyventi". O taikos ir ramybės visi nori. Po trejų metų derybų 33 Europos valstybės (išskyrus Albaniją), JAV ir Kanada Helsinkyje 1975 m. pasirašė "Baigiamąjį Helsinkio aktą" (HA). Tai politinių susitarimų deklaracija, bet nėra teisiškai įpareigojanti sutartis.

Pats HA yra 70 puslapių dokumentas, Madrido konferencijoje papildytas 35 ir Vienos konferencijoje kitais 50 puslapių. Nenuostabu, kad labai mažai kas (įskaitant politinius mūsų veikėjus) yra tikrai su juo susipažinę, ypač, kad jis parašytas sunkoku stiliumi, turi daug neaiškių ir prieštaraujančių pastraipų.

HA apima tris pagrindines dalis: 1. politiniai santykiai ir karinis Europos valstybių saugumas, 2. ekonomika ir technologija, 3. žmogaus teisės ir ryšiai.

Politinė HA reikšmė Lietuvai

Politiniai valstybių klausimai yra aptarti dešimčia principų. Iš esmės politiniu atžvilgiu HA Lietuvai yra nenaudingas, nes juo nepriklausomos Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybės tapo išbrauktos ir Europos valstybių skaičiaus. Jos nebuvo pakviestos dalyvauti Helsinkio akto susitarime, tyliai sutinkant, kad jos yra Sovietų Sąjungos teritorinė dalis.

Principe I užsimenama, kad valstybės sienos gali būti keičiamos "sutinkamai su tarptautiniais įstatymais taikiomis priemonėmis ir sutartimis" (tai įrašyta stipriai spaudžiant Vakarų Vokietijai), bet Principas III sako, kad "pasirašiusių valstybių sienos yra neliečiamos". Principe IV pareiškiama, kad "valstybės gerbia teritorinį nedalomumą". Nė viena HA pasirašiusių valstybių nekėlė klausimo, kad sovietai pasitrauktų iš Baltijos valstybių ir jos būtų priimtos į HA signatarų tarpą.

Mums kreipiantis į valstybių vyriausybes dėl Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės klausimo iškėlimo oficialiuose tarptautiniuose forumuose, mums nurodoma, kad pagal Principą VIII "dalyvaujančios valstybės gerbs lygias tautų teises ir jų teisę pačioms apsispręsti, visada laikantis Jungtinių Tautų chartos tikslų ir principų".

Taip nurodydamos tokią galimybę atgauti nepriklausomybę, tos valstybės išvengia realios pagalbos Lietuvai, palikdamos pačiai lietuvių tautai išsivaduoti iš sovietinės okupacijos. Tokios teisės buvo skelbiamos jau 1948 m. Jungtinių Tautų chartoje, tai leidžia ir dabartinė Sovietų Sąjungos konstitucija. Deja, popieriniai pažadai nedaug ką reiškia.

Kai HA pasirašymo išvakarėse Kanados ministeris pirmininkas Trudeau buvo paklaustas, ar 35 valstybių pasirašytas aktas duoda kokios nors vilties siekantiems Baltijos valstybių išvadavimo, kurios yra Sovietų Sąjungos okupuotos pasibaigus antrajam pasauliniam karui, Trudeau su jam tipišku tiesumu atsakė: "Aš sakyčiau, kad ne" ("Toronto Star", 1975. VII.31).

JAV prezidentas Gerald Ford, kalbėdamas apie HA reikšmę Baltijos valstybėms, patvirtino, kad JAV nepripažino ir nepripažįsta jų inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, bet pasakė: "Tai neturi kelti vilties, kad tuoj pat įvyks Europos žemėlapio pasikeitimas . . ." (White House statement, 1975.VII.25).

Vienos konferencijos baigiamasis dokumentas pakartoja, kad galioja visi anksčiau HA sutarti principai, bet atskira pastraipa pagrieztina Principą IV "Teritorinis valstybės neliečiamumas": "Dalyvaujančios valstybės patvirtina savo įsipareigojimus griežtai ir veiksmingai laikytis valstybės teritorijos neliečiamumo". Kažkaip dvelkia sovietų įtaka, prisimenant dabartinį jų norą panaikinti konstitucijos paragrafą, kuriuo leidžiama respublikai atsiskirti nuo Sovietų Sąjungos.

Vienos konferencijai pasibaigus visos dalyvavusios valstybės skelbia, kad pasiekta pagerinimų HA pagrindinių tikslų vykdyme. Minimi nauji susitarimai karininiam saugumui sustiprinti, santykių pagerinimas ekonomikos, technologijos ir, ypač žmogaus teisių bei humanistinio bendradarbiavimo srityse. Nėra nieko pasakyta politinėje srityje, kas padėtų Lietuvai atgauti suverenumą ir tapti vėl nepriklausoma Europos valstybe, kaip kad ji buvo prieš karą.

Karinis Europos saugumas

Globaliniai nusiginklavimo klausimai, įskaitant branduolinius ginklus, vyksta atskiroje, specialioje konferencijoje (paprastai Ženevoje) jau keliolika metų; lemiantieji balsai priklauso JAV ir Sovietų Sąjungai.

HA rėmuose vykstantieji pasitarimai dėl karinio saugumo Europoje yra daug mažesnio masto. Po Madrido peržiūros konferencijos speciali tiems klausimams svarstyti konferencija Stockholme buvo pavadinta "Priemonės pasitikėjimui ir saugumui sukurti". Vienoje nutarta tokią konferenciją tęsti per ateinančius trejus metus Vienoje. Jos tikslas yra sumažinti karinio konflikto riziką Europoje. Bus siekiama susitarti, kad abiem šalim būtų žinomas karinių bazių išdėstymas, jų pajėgumas, pasikeičiama informacija apie manevrus, karinių jėgų perkilnojimus, įskaitant ir inspekcijas vietoje.

Sutarta ir antra konferencija, (praktiškai nuolatinė), kuri svarstytų galimybes sumažinti tradicines karines pajėgas Europoje. Iš esmės ši konferencija yra savarankiška, joje dalyvauja ir sprendimus daro dviejų karinių sąjungų nariai: (16 Šiaurės Atlanto sąjungos kraštų) ir Varšuvos sąjungos (7 sovietinio bloko kraštai).

Baltijos valstybėse sovietai yra išdėstę palyginti labai daug (įskaitant ir branduolinių) karinių bazių. Kanados užs. reikalų ministerijos informaciniame susitikime apie Vienos konferenciją su nevaldinių organizacijų atstovais buvo iškeltas toks klausimas: Kanada, kaip JAV ir kai kurios kitos valstybės, pripažįsta "de jure" Baltijos valstybių egzistenciją; kodėl nepareikalauti, kad sovietai nelaikytų jose karinių bazių, nes legaliai jos jiems nepriklauso?

Kanados pareigūnų komentarai buvo tokie. Sovietų Sąjunga yra Helsinkio akto signataras, todėl kitų valstybių singatarų santykiai yra su Sovietų Sąjungos valstybe.

Toliau diskusijose pastebėta, kad Baltijos valstybių "de jure" pripažinimas gali Vakarų valstybėms sudaryti problemų. Dabar aukšti atsakingi vyriausybės pareigūnai nesilanko Baltijos valtsybėse, kad nesudarytų įspūdžio, jog atsisakoma "de jure" pripažinimo. Todėl Vakarams gali būti problema, jei sovietai sutiks ir pakvies Vakarų kraštus stebėti manevrus ir karines bazes Baltijos valstybėse.

Kaip vienas iš dalyvių (privatinio karo studijų instituto narys) pareiškė: "Jėgai (okupacijai) nėra skirtumo tarp 'de facto' ir 'de jure' sąvokų". Deja, taip. Teisės pažeidimus jėga dažniausiai tik jėga galima pašalinti. Jau penkiasdešimt metų žinome, kad konflikto metu Lietuva ir kitos Baltijos valstybės tokios pagalbos negalėjo tikėtis.

Ekonomika ir technologija

Vienoje sutarta eilė pagerinimų: pagyvinimas prekybinių santykių, bendradarbiavimo mokslo technologijos srityse, bendradarbiavimo gamtosaugoje ir t.t.

Šiais klausimais mes anksčiau daug veiklos neparodėme, nes praktiškai nieko daug nebuvo galima padaryti. Šiuo metu tie santykiai galimi tik per Maskvą, per centrines planavimo įstaigas. Jei Lietuva pasieks bent ekonominės autonomijos, tai gal sąlygos pasikeis.

Tuo tarpu Europos kraštai šiomis sritimis labiau domisi, nes jiems svarbu gauti žaliavų ir naftos ar dujų iš Sovietų Sąjungos, taip pat užsitikrinti rinką savo pramonės gaminiams. Žinoma, tuo domisi ir daug kitų kraštų, kaip pvz. Amerika ir Kanada.

1989 m. vasario mėnesį generalinis JAV konsulas Leningrade tris dienas praleido Vilniuje, kur jį priėme komunistų partijos centro komiteto sekretorius Zaikauskas. Taip pat matėsi su Lietuvos užsienio reikalų "ministeriu", lankėsi valstybinio ir Vilniaus miesto planavimo komitetuose. Konsulas domėjosi įvairiais klausimais, tarp jų ir "galimybėmis plėtoti savitarpio naudingą Lietuvai ir JAV bendradarbiavimą" (Vilniaus radijas, 1989.II.23), ekonominių ir mokslo ryšių užmezgimu.

Apie Kanados didžiųjų korporacijų didelį norą prekiauti su Sovietų Sąjunga teko jau girdėti ir prieš porą metų atstovaujant Lietuvių Bendruomenei Kanados užsienio reikalų ir tarptautinės prekybos parlamentiniame komitete, kuris rinko medžiagą Kanados delegacijai, besiruošiančiai Vienos konferencijai. Korporacijų atstovas nurodė, kad labai sunku santykiauti su sovietine sistema, pastangos ir išlaidos atskirai korporacijai ar firmai yra per didelės, todėl Kanados vyriausybė turėtų įsteigti specialią agentūrą ir apmokėti visas tarpininkavimo išlaidas bei teikti kreditus. (Bus daugiau)

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

A†A
ALBINUI NAUJOKAIČIUI

Čikagoje mirus,

seseriai ELENAI GUDINSKIENEI ir jos šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą –

H. ir V. Gumauskai

Esame dėkingi visiems prisiminusiems maldose

a. a. JADVYGĄ EIMANTIENĘ

mirties dešimtmečio sukaktyje.

Brangi mama, džiaukis ir toliau Viešpaties prieglobsčiu Dievo Sosto paunksnėje.

Sūnus su šeima

A†A
STASIUI BANELIUI

mirus,

žmoną ONĄ ir visą BANELIŲ šeimą giliai užjaučiame ir kartu liūdime –

Elena ir Tomas Šiurnos,
Ottawa, Ont.

A†A
ALBINUI NAUJOKAIČIUI

iškeliavus amžinybėn,

jo seserį ELENĄ GUDINSKIENĘ ir šeimą bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

S. J. Andruliai *E. P. Lukavičiai*
A. Birgelienė *A. K. Rašymai*

PADĖKA

A†A
ALFONSAS BILDA

staiga mirė 1989 m. balandžio 12 d., palaidotas balandžio 15 d., Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje.

Nuoširdi padėka klebonui kun. J. Staškui už religines apeigas ir palydėjimą į kapines. Dėkojame už giesmes šventovėje Verutei Bizinkauskaitei ir Danguolei Rotkienei, giminėms ir draugams už užprašytas Mišias bei gėles.

Nuoširdi padėka karsto nešėjams ir visiems palydėjusiems velionį į amžinojo poilsio vietą.

Taip pat liekame dėkingi šeimininkei už paruoštus pietus.

Pasilikę liūdesy –

žmona Teresė, dukra Birutė ir sūnus Petras su šeimomis

PADĖKA

A†A
EDVARDAS ŠILEIKIS

mirė 1989 m. kovo 27 d., palaidotas kovo 29 d., Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje.

Nuoširdžiai dėkojame Prisikėlimo parapijos klebonui ir visiems kunigams už gedulingas Mišias, maldas koplyčioje, palydėjimą į kapines ir už religines apeigas prie kapo.

Dėkojame sol. Vaclovui Verikaičiui už giesmes šventovėje. Nuoširdi padėka giminėms, draugams ir pažįstamiems, pagerbusiems velionį puikiomis gėlėmis, puošusiomis karstą. Taip pat ačiū visiems, kurie užprašė Mišias už velionies sielą, aplankė koplyčioje ir palydėjo į amžino poilsio vietą. Didelė padėka karsto nešėjams.

Nuoširdus ačiū visiems, pareiškusiems užuojautas žodžiu, raštu ir spaudoje.

Visiems liekame dėkingi už visokeriopą pagalbą, suteiktą liūdesio dienomis.

Liūdinti *žmona Julija, sesuo Anelė ir giminės Kanadoje bei Lietuvoje*

Canadian Art Memorials Ltd.
76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Dabarties įvykiai Lietuvoje

Lietuvių informacijos centro pranešimu, buvęs sąžinės kalinys kun. *Alfonsas Svarinskas* nuo gegužės ligi rugsėjo mėnesio lankysis Šiaurės Amerikoje. Lietuvių katalikų religinės šalpos įstaiga tvarkys kelionės maršrutą. Norintys pasikviesti kun. A. Svarinską, prašomi kreiptis: Daiva Izbickaitė, LKRŠ, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Tel. (718) 647-2434 ne vėliau gegužės 15 d.

LPS (Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio) seimo IV-je sesijoje paskelbtoje rezoliucijoje sakoma, kad Lietuvos politinis gyvenimas keičiasi ne mėnesiais, bet dienomis. Atsikuria nepriklausomybės metais veikusios partijos bei organizacijos. Savų kelių ieško tautinės mažumos.

Neseniai įvykę liaudies deputatų rinkimai parodė, kad visuomenė nepasitiki partijos politika ir neremia jos nusistatymo pasilikti Sovietų Sąjungos sudėtyje. Priešingai, lietuviai trokšta Lietuvos savarankiškumo, rimtų politinių ir socialinių permainų.

LPS seimas laikosi nuomonės, kad rinkimai į Lietuvos TSR aukščiausiąją tarybą ir vietines tarybas turėtų vykti šiais metais, parengus ir priėmus Lietuvos TSR rinkiminį įstatymą. Artimiausioje Aukščiausiosios tarybos sesijoje būtinai pataisyti konstitucijos straipsnius apie nacionalinį turtą ir nuosavybę. Lietuvos TSR įstatymai turi viršyti TSRS įstatymus, kurie yra priešingi Lietuvos interesams. Reikia toje pačioje sesijoje priimti visuotinai apsvarstytą Lietuvos ekonominio savarankiškumo įstatymą.

Tragiški įvykiai Gruzijoje ir jėgos demonstravimas Rygoje (tankai važinėjo Rygos gatvėmis) išryškino būtinybę, kad įstatymu būtų apibrėžtas buvimas ir naudojimas karinių dalinių Lietuvoje. Ligi tai bus padaryta, sustabdyti įsakus dėl demonstracijų ir mitingų tvarkos, dėl specialių karinių dalinių naudojimo ir apie valstybinių nusikaltimų įstatymo papildymą.

LKP turėtų tapti savarankiška politine partija ir atlikti partijos, o ne administracijos funkcijas.

Visos politinės ir visuomeninės organizacijos turi gauti juridinį statusą ir registruojamos vienodais pagrindais.

Gegužės 13-14 d.d. Taline, Politinio švietimo namuose, įvyks baltiečių tautinių sąjūdžių bendras susirinkimas (asamblėja). Tikimasi pažangių deputatų iš Rusijos ir kitų respublikų, o taip pat ir užsienio žurnalistų. Susirinkimą iš garsinės juostelės pasveikins paskutinis nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministeris J. Urbšys. Susirinkimui pirmininkaus tautinių sąjūdžių vadovai – V. Landsbergis, D. Ivanas ir M. Hin. Gegužės 13 yra paskelbta Baltiečių olimpinė diena. Ta proga Taline prie Politinio švietimo namų įvyks mitingas. Iš Vilniaus į šį mitingą bus nunešta olimpinė ugnis. Gegužės 14 d. viešai bus prisimintos Romo Kalantos susideginimo Kaune metinės.

Susirinkimas turės keturis posėdžius. Pirmame posėdyje ūkiskaitos ir savarankiškumo programos klausimais pagrindinė pranešėja bus prof. K. Prunskienė, kalbės ir kitų respublikų du atstovai. Kitame posėdyje apie Baltijos respublikų suverenumo siekius iš lietuvių kalbės filosofas Br. Kuzmickas. Trečiame posėdyje tema "Tauta pasaulio bendruomenėje" pasisakys filosofas A. Juozaitis. Ir paskutiniame posėdyje apie "Pilietines iniciatyvas TSRS" pagrindinį pranešimą padarys K. Uoka.

LPS įsteigė informacinę agentūrą SIA. Tai vienintelė kol kas Sovietų Sąjungoje veikianti nepriklausoma žinių agentūra. Vienas pagrindinių šios agentūros darbuotojų yra Sąjūdžio spaudos centro vadovas žurnalistas R. Kanapienis. SIA direktorius – LPS seimo tarybos narys A. Medalinskas.

Nauja agentūra informuos Sov. Sąjungoj akredituotus užsienio žurnalistus apie Sąjūdžio siekius ir įvykius Lietuvoje. Kiekvieną pirmadienį išleidžiamas lietuvių, anglų ir rusų kalbomis biuletenis, skirtas užsienio ir Sov. Sąjungos žurnalistams. Biuletenyje skelbiami Lietuvos oficialiosios spaudos, pagrindinių radijo ir televizijos laidų apžvalgos, penktadieniniai pokalbiai su A. Brazausku, o taip pat sąjūdiečių V. Radžvilos ir A. Juozaičio komentarai. Kitas leidinys "Apie mus" išleidžiamas antradieniais laikraščio pavidalu. Jame dedamos užsienio ir Sov. Sąjungos laikraščių straipsnių santraukos apie Lietuvą ir Sąjūdį. Leidinio paskirtis – informuoti Lietuvos gyventojus, ką rašo užsienio ir Sov. Sąjungos laikraščiai. **J. A.**

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

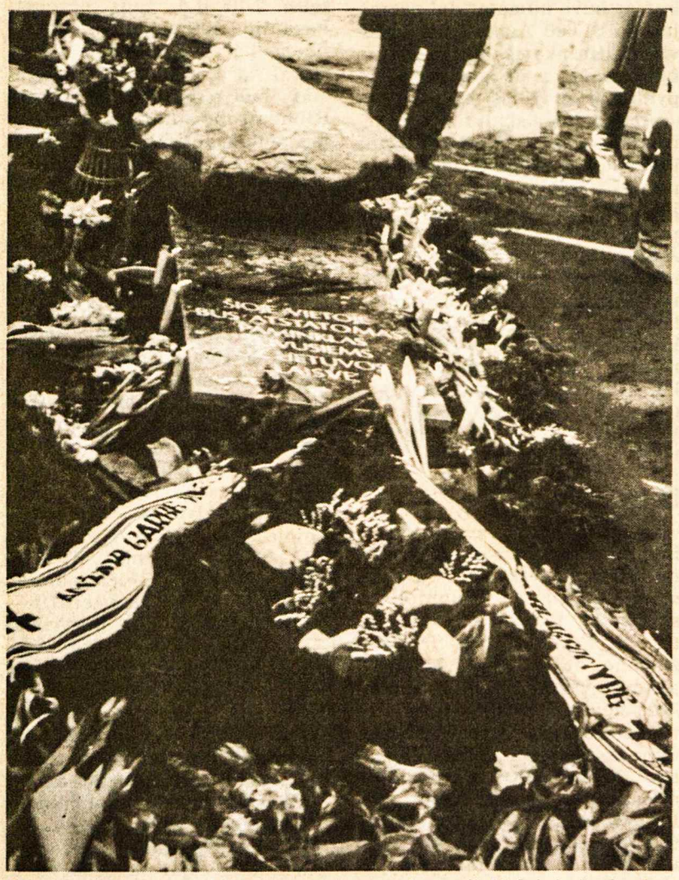

Į Karo muziejaus sodelį Kaune atgabentas akmuo iš Kėdainių laukų, kur už Lietuvos nepriklausomybę žuvo pirmasis savanoris POVILAS LUKŠYS. Šis akmuo buvo pašventintas Kauno arkikatedroje-bazilikoje 1989 m. vasario 16 d. ir atneštas prie Laisvės paminklo. Prie to akmens įrašas: "Šioje vietoje bus atstatomas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę"

Mokytojai ir svečiai iš įvairių vietovių Kanados lietuvių mokytojų suvažiavime balandžio 15 dieną Anapilyje

Kanados lietuvių mokytojų suvažiavimas

ŽIVILĖ JŪRAITĖ-ŠELMIENĖ

Rankas susiėmę, siekiame to paties tikslo: išlaikyti savo kalbą ir tautą.

Prisimenu, mokytojų suvažiavimai būdavo grynai išeivijos mokymo problemų diskusijos. Išeivija ir Lietuva būdavo kaip atskiri pasauliai. Kažkas nepaprato pastaraisiais metais atsitiko. Išeivija ir Lietuva suartėjo. Mūsų žvilgsnis atkreiptas į Lietuvą. Kai kurie mokytojai mūsų lituanistinių mokyklų yra neseniai atvykę iš Lietuvos. Rankas susiėmę, siekiame to paties tikslo: išlaikyti gyvą mūsų kalbą ir tautą.

Siekdama šio tikslo, balandžio 15 d. KLB švietimo komisija surengė metinį mokytojų suvažiavimą naujoje Parodų salėje, Anapilio sodyboje, Mississaugoje.

Pirmiausia buvo mokyklų atstovų pranešiami. Kalgario mokyklos vedėja Nelė Astravienė apibūdino savo mokyklos būklę. Sekantį rudenį tikimasi turėti 10 mokinių (iki 12 m. amž.) ir tris mokytojas. Dėstoma lietuvių kalba, tikyba, muzika ir tautiniai šokiai. Ruošiami kalėdiniai pasirodymai ir Motinos dienos renginiai. Vaikai dalyvauja pamaldose pasipuošę tautiniais drabužiais.

Dr. Remigijus Satkauskas skaitė Montrealio lituanistinės mokyklos pranešimą. Mokyklą lanko 34 mokiniai (iki 13 m. amž.), suskirstyti pagal kalbos pažinimą ir amžių; dėsto 7 mokytojai, buvę mokyklos auklėtiniai. Seselė Paulė dėsto tikybą. Vedėja — Joana Adamonytė. Statomi vaidinimai, ruošiama Kalėdų eglutė, Vasario 16 minima ir mokslo metų užbaigimas. Montrealio mokykloj su entuziazmu sutikta D. Tamulionytės knyga "Lietuviais norime ir būt". Pageidaujama vadovėlių, kurie tiktų mokyti Lietuvos istoriją ir geografiją nemokantiems lietuviškai. Mokytojai nusiskundžia, kad daug vaikų praleidžia pamokas dėl ledo ritulio, slidinėjimo ir atostogavimo Floridoje . . .

Otavos mokyklos vedėja Stasė Danaitienė nudžiugino visus pranešdama, kad šioj mokykloj visi vaikai kalba lietuviškai! Leidžiamas ir mokyklos laikraštėlis, spausdinamas p. Čeponkaus.

Hamiltono lietuvių mokyklą lanko 60 mokinių. Leidžia su Toronto Maironio mokykla 40 metų sukaktuvinį metraštį.

Toronto Maironio mokyklą šiais metais lanko 212 mokinių. 30 iš jų baigs mokyklą gegužės mėnesio gale. Muzikos mokytoja Dalia Viskontienė visuomet gražiai paruošia vaikų programą šventėms ir minėjimams. Liuda Šileikienė vaizdžiai aprašo mokyklą spaudoje. Renkama medžiaga archyvui. Mokiniai dalyvaus Lietuvių dienose Londone. Mokyklos vedėja Giedra Paulionienė dar pastebėjo, kad yra sunkumų mokyti nemokančius lietuvių kalbos — trūksta tinkamos programos bei priemonių. Ji siūlė įsteigti kalbos kursus vyresnio amžiaus žmonėms. Kasdien daugiau ir daugiau susidomėjusių lietuvių kalba beldžiasi į mokyklos duris, ypač po žinomų įvykių Lietuvoje.

Mūsų kalba — gyvas dinosauras

Po pranešimų žymus kalbininkas iš Ročesterio — prof. Ant. Klimas skaitė paskaitą "Jauniausieji ir seniausieji lietuvių kalbos bruožai". Profesorius paminėjo, kad kiekvienoje kalboje seni bruožai koegzistuoja su naujais faktoriais, pvz. skaitvardžiai yra labai seni, o techniniai žodžiai (kompiuteris, lazeris ir t.t.) tai vieni iš naujausių. "Mūsų kalba yra gyvas dinosauras", — sakė prof. Klimas, kai minėjo kokią gausybę senų bruožų lietuvių kalba yra išlaikiusi. Prof. Klimas taip pat minėjo naujai atsiradusius garsus lietuvių kalboje — f, r ir ch, kurie buvo atnešti slavų ir germanų tautų. Dar gailėjosi, kad neišliko nei vieno indoeuropiečių prokalbės teksto — taip ir nežinom, kokia buvo jos sintaksė.

Po įdomios ir naudingos dr. Klimo paskaitos mokytojai jam pateikė savo klausimus. I. Ehlers galvoja, kad labai reikėtų veiksmažodinio žodyno. Prof. Klimas ragino mokytojus bei studentus atvykti į PLB rengiamą metinį lituanistinį seminarą, vykstantį Čikagoje rugpjūčio 6-20 d.d.; ten jis irgi dėsto.

Alg. Vaičiūnas, KLB švietimo komisijos pirmininkas, padarė trumpą pranešimą. Iš juostelės PLB valdybos vardu sveikino suvažiavimą Milda Lenkauskienė. Buvo perskaitytas sveikinimas KLB pirm. V. Biretos. Alg. Vaičiūnas supažindino su KLB švietimo komisijos nariais ir jų pareigomis: pirm. Alg. Vaičiūnas, sekr. Živilė Šelmienė, lėšų telkėja Vasario 16 gimnazijai Marytė Balaišytė, narės Irena Ross ir Ramūnė Jonaitienė. Marytė Balaišytė perėmė Liudo Tamošausko pareigas. Jis labai sąžiningai ir kruopščiai darbavosi rinkdamas lėšas Vasario 16 gimnazijai, bet sveikata jau nebeleidžia jam atsidėti šiam tikslui.

Švietimas Lietuvoje

Linas Medelis, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio laikraščio "Atgimimas" redaktoriaus pavaduotojas, papasakojo apie auklėjimo padėtį Lietuvoje. Pradėdamas pokalbį, prisipažino esąs nustebęs mūsų patriotizmu. Juokaudamas pridėjo, jog reikia išvykti iš Lietuvos, kad pasijustum lietuviu.

Sužinojom apie sovietinio auklėjimo trūkumus; pvz. 400 puslapių istorijos vadovėliai, kuriuose tėra 4 ar 5 puslapiai apie Lietuvą. Pasak Medelio, dabar tie istorijos vadovėliai nustumti į šalį, o mokytojai istoriją dėsto kaip gali, pasisemdami žinių iš laikraščių, kuriuose spausdinamas dr. A. Šapokos istorjos vadovėlis. Patys mokytojai pasiruošia ir programą. Lietuvos mokykloms pažadėtos pozityvios reformos: nebereikės rusų kalbos mokytis darželyje, ateizmo pamokos bus pakeistos religijų istorijos pamokomis.

Po įdomaus pokalbio buvo pasidalinta naujausiomis žiniomis iš Lietuvos. Taip ir praėjo dar vienas mokytojų suvažiavimas, per kurį suartėjo lietuviai mokytojai iš keturių Kanados kampų, pasiruošę lietuvybę skiepyti jauniausioje išeivių kartoje.

Kanados lietuvių mokytojų suvažiavime balandžio 15 d. Anapilyje. Iš kairės: KLB švietimo komisijos pirm. ALGIRDAS VAIČIŪNAS, "Atgimimo" redaktoriaus pavaduotojas LINAS MEDELIS ir prof. ANTANAS KLIMAS

Mokslo ir kūrybos simpoziumas

J. ŽYGAS

Simpoziumas yra rengiamas š. m. lapkričio 22-26 d.d. Čikagoje. Nors, atrodo, dar yra daug laiko, tačiau yra ir neatidėliotinų reikalų. Vienas iš jų yra simpoziumo dalyvių registracija. Jos terminas baigiasi gegužės mėn. 30 d. Kodėl tokia didelė skuba? Bus leidžiamas plačios apimties simpoziumo leidinys, o jam parengti reikia daug laiko. Visi dalyviai, kurie laiku užsiregistruos ir pristatys reikiamas žinias, tilps šiame leidinyje. O tas leidinys yra lietuviškas "Who's Who". Simpoziumai ateina ir praeina, o leidiniai išlieka ir jais yra dažnai pasinaudojama. Žinau, kad praeito simpoziumo leidiniai dar yra paieškomi.

Dėl platesnių informacijų kreiptis į simpoziumo vadovus, kurių adresai yra šio rašinio užsklandoje. Suglaustai, žinios turi būti grynai enciklopedinio pobūdžio. Kad būtų aiškiau, tepažymėsiu, kad kiekvienam dalyviui (paskaitininkui) bus skirtas vienas leidinio puslapis. Tame puslapyje turės tilpti dalyvio fotografija ir tekstas lietuviškai ir angliškai. Taigi, biografinės žinios ir mokslinė veikla, turi būti glaustai parašyta. Jeigu to bus prisilaikoma, bus išvengta daug nesusipratimų. Iš praeities yra žinoma, kad visuomet yra tokių, kurių vien mokslinei veiklai aprašyti neužtektų gal dviejų puslapių. O tų puslapių skaičius yra ribotas. Tai žymiai palengvintų ir redaktoriaus darbą, jeigu nereikėtų karpyti, braukyti ir perrašinėti.

Kitas svarbus reikalas tai viešbučių rezervacija. Kurie numato apsistoti viešbučiuose ir norėtų pasinaudoti nuolaida, turi rengėjams iš anksto apie tai pranešti. Grupėmis rezervuojant gaunama nuolaida. Kambariai rezervuojami Oak Lawn Conrad Hilton. Iš to viešbučio specialūs autobusai vežios į paskaitas ir simpoziumo renginius. Čikaga yra didelė, tad nepatartina išsisklaidyti. Autobusai važinės tokiu maršrutu: Jaunimo centras — Seklyčia — Conrad Hilton —, Lietuvių centras Lemonte ir atgal.

Simpoziumas apims šias šakas: griežtieji mokslai, technologija ir architektūra, humanitariniai ir socialiniai mokslai, medicina ir odontologija, teisė ir komerciniai mokslai, menas ir muzika. Visos šios grupės yra padalintos į daugelį poskyrių. Mokslinių šakų pirmininkai yra šie: griežtieji mokslai — dr. Stasys Bačkaitis, P. O. Box 558, Great Falls, VA 22066, USA; humanitariniai — prof. Dalia Katiliūtė-Boydstun, 7014 So. Campbell, Chicago, IL 60629, USA; medicina — dr. Arvydas Vanagūnas, 237 S. Grove Dr., Oak Park, IL 60307, USA; teisė — Povilas Kilius, 12507 S. McVickers Ave., Palos Heights, IL 60463, USA; menas — Loreta Venclauskienė, 7035 S. Fairfield, Chicago, IL 60629, USA. Bendrais mokslinės programos klausimais kreiptis į prof. Rimą Vaičaitį (mokslinės programos pirmininkas), 14 Mallard Dr., West Nyack, N. Y. 10994, USA. Visais kitais simpoziumo reikalais kreiptis į Leoną Maskaliūną (organizacinio komiteto pirm.), 6 Brook Lane, Palos Park, IL 60464, USA.

Pastatai, sodyba, spauda ir nuostoliai

Akcinės lietuvių namų bendrovės narių suvažiavimas Britanijos Londone

S. KASPARAS

1989.IV.8 Lietuvių namuose Londone įvyko 38-tasis akcinės Lietuvių namų bendrovės narių suvažiavimas, kuriame iš 15000 akcijų buvo atstovaujamos 8993.

LN bendrovė turi Lietuvių namus Londone, spaudos skyrių ir Lietuvių sodybą.

Suvažiavimui pirmininkavo bendrovės valdybos pirm. J. Alkis, sekretoriavo – A. Vilčinskas. Iš pranešimų paaiškėjo, kad Lietuvių namai Londone turėjo pajamų 68743 svarus, išlaidų – 44404 svarus. Pelnas – 24339 svarai. Akcininkai reiškė padėką ilgamečiam LN vedėjui Kaziui Makūnui už nuoširdų ir kruopštų darbą.

Lietuvių sodyba pajamų turėjo 191735 svarus, išlaidų – 202336. Nuostolis – 10601 svaras. Mat valdyba neapsiskaičiavo, kokio didumo remontus bei pagerinimus galima vykdyti su gaunamom pajamom. Remontams ir pagerinimams buvo išleista 30615 svarų, Lietuvių sodybos metinis pelningumas – apie 25000 svarų. Lietuvių sodyboje gyvenantieji žmonės, daugiausia pensininkai, per metus duoda 43316 svarų pajamų. Akcininkai pageidavo, kad Lietuvių sodybos reikalai būtų tvarkomi geriau. Jau keli metai parduotas Lietuvių sodybos malūnas už 10000 svarų, bet liko neaišku, ar tie pinigai jau gauti.

Spaudos skyrius apima "Europos lietuvį" ir "Nidos" knygų klubą. Bendros spaudos skyriaus pajamos – 49551 svaras, įskaitant "EL" prenumeratą su skelbimais 17582 svarų. Bendros išlaidos – 67167 svarai. Nuostolis – 15616 svarų. Direktoriai tvirtina, kad tiktai "EL" daro nuostolius. Jeigu nereikėtų "EL" leisti, viskas būtų gerai.

LN valdybos direktoriai, nenorėdami parodyti to didžiulio nuostolio, davė "EL" leidimui pašalpą 23278 svarų, kad spaudos skyrius rodytų pelną 7141 svarą.

Dėl spaudos skyriaus iškilo smarkios diskusijos, kuriose buvo pažerta nemažai priekaištų valdybai. Paaiškėjo, kad turėtoji "Nidos" spaustuvė nebeveikia, "EL" spausdinamas lenkų spaustuvėje. Spaudos skyriaus vedėjas Vladas Dargis paaiškino, kad senosios "Nidos" spaustuvės mašinos sudaužytos ir išvežtos. Už išvežimą sumokėta 1500 sv.

Diskusijose iškilo ir "Nidos fondo" klausimas. Jam buvo telkiamos lėšos ir JAV-se. 1987 m. atsišaukime sakoma, kad tame fonde yra 1381 sv. Ši suma betgi nebuvusi įtraukta į spaudos skyriaus pajamas. Vl. Dargis paaiškino, kad tas fondas administruojamas privačiai ir dėl to minėta suma nefigūruoja spaudos skyriaus apyskaitose.

"Europos lietuvio" redaktorius paskutiniame numeryje prieš suvažiavimą išspausdino savo pranešimą, kaip jis pagerino laikraščio išvaizdą ir turinį. Vienas iš akcininkų parodė, kad nėra jokio skirtumo tarp buvusio 1947 m. "Britanijos lietuvio" ir dabartinio "Europos lietuvio" ("Britanijos lietuvis" buvo pavadintas "Europos lietuviu"). Net 1947 m. "BL" turinys kur kas įdomesnis.

Vieni suvažiavimo dalyviai siūlė keisti "EL" formatą, kiti kėlė abejonę dėl spaustuvės mašinų pirkimo, nes "EL" spausdinimas svetimoje spaustuvėje esąs pigesnis. Vl. Dargis priminė, kad ir Kanados "Tėviškės žiburiai" yra spausdinami svetimoje spaustuvėje, nes tai pigesnis būdas.

Rinkimuose į valdybą buvo pasiūlyti šie kandidatai: K. Tamošiūnas, Vl. Dargis, P. Padvoiskis, J. Raišienė. Išrinkti – K. Tamošiūnas ir P. Padvoiskis.

Pažymėtina, kad prieš tris mėnesius direktoriai P. Padvoiskį atleido iš Lietuvių sodybos vedėjo pareigų. Akcininkai, matyt, nepritarė tokiam direktorių sprendimui ir išreiškė jam pasitikėjimą, išrinkdami valdybon.

Po suvažiavimo S. Bosikis, ilgametis spaustuvės darbininkas, dalyvavęs diskusijose ir pareiškęs nepalankią nuomonę direktoriams, buvo atleistas iš darbo.

Red. pastaba. Šis pranešimas "TŽ" redakcijos žymiai sutrumpintas.

PASTABOS IR NUOMONĖS

Nepasitikėjimas lankytojais iš Lietuvos

Kai atvykau į Kanadą prieš 30 metų, jaučiausi laimingas dalyvaudamas bet kokiame lietuviškame minėjime. Minėjimuose buvo kalbama apie nepriklausomą Lietuvą ir jos pavergimą. Aš tai pilnai suprasdavau, nes laisvės troškimas buvo mūsų visų idealas. Ypač augusiems aplinkoje, kur net galvot apie laisvą Lietuvą buvo nusikaltimas.

Kadangi domėjausi visa lietuviška veikla, teko patirti įvairių nemalonumų bei šaltumo iš lietuvių veikėjų, kurie labai kritiškai žiūrėdamo į asmenis, atvykusius iš už geležinės uždangos. Noriu paminėt keletą atvejų.

Dalyvavau viename iš KLB suvažiavimų, apie 1964 m., kur diskusijų metu iškilo klausimas, ar Lietuvoje rastųsi tinkamų žmonių sudaryt valdžią, jeigu Lietuva atgautų nepriklausomybę. Man pasisakius, kad tinkamų žmonių atsiras, nes dauguma yra tautiškai nusiteikę, tik viską slopina okupacijos priespauda, man buvo atsakyta, esą visi yra komunizme išauklėti, tinkami žmonės turėjo pasitraukti, žuvo partizanaudami arba buvo išvežti ir sunaikinti.

Nejaukiai pasijutau, kai suvažiavimo proga buvo einama į pamaldas, ir tos apylinkės pirmininkas pasiūlė man nešti trispalvę į šventovę bei stovėti garbės sargyboje. Jaučiausi laimingas, nes pirmą kartą gyvenime laikiau rankose lietuvišką vėliavą iškilminga proga. Tačiau stovint prie šventovės ir laukiant momento, kada reikės įnešt vėliavą, praeinantis pro šalį asmuo pasakė: "Ar jis supranta, ką ta vėliava reiškia?"

1966 m. Čikagoje įvyko pasaulio lietuvių jaunimo kongresas. Simpoziumo metu pranešimus darė keturi asmenys, neseniai išvykę iš Lietuvos ir gyvenantys V. Vokietijoje. Vienas asmuo paklausė, ar Lietuvos jaunimas supranta, ką reiškia žodis "laisvė". Į klausimą buvo tinkamai atsakyta, kad ne tik suprantama, bet ir dauguma nebijos laisvę ginti.

Šiandieną, tartum iš griuvėsių augančios gėlės, pradėjo kilti tautiečiai Lietuvoje, reikalaudami tai, kas buvo prarasta. Kyla masiškai, ir dauguma yra jauni, kuriems nėra tekę gyventi nepriklausomoje Lietuvoje. Visi išauklėti komunizmo atmosferoje. Nebijodami jokių pavojų, reikalauja laisvės, kaip nebijojo Romas Kalanta, paaukojęs už Lietuvos laisvę savo gyvybę. Daug tautiečių paaukojo savo gyvenimą kalėjimuose, psichiatrinėse ligoninėse, lageriuose, kovodami už laisvę.

Tomas Venclova, pasitraukęs į Vakarus, kalbėjo Toronte. Į klausimą, kaip reikia elgtis su asmenimis iš Lietuvos, kurie atsilanko Vakaruose, atsakė: reikia priimti šiltai, su lietuvišku nuoširdumu ir parodyt jiems, kad išeivijos lietuviai nėra priešai atvykstantiems, o tik Lietuvos okupacijai. Šaltumu nieko nebus laimėta. Parodant nuoširdumą tiems, kurie tautiškai nusiteikę, manys, kad jie turi atjaučiančių visur, o tiems, kurie yra susidėję su okupantu ir šmeižia nepriklausomybę, šalta laikysena juos tik dar labiau pastūmės į prosovietinę laikyseną.

Tačiau to patarimo nebuvo laikytasi ir atvykstantieji dažniausiai buvo izoliuojami. Reikia suprasti, kad ilgametis sovietinis auklėjimas žmones sumaišė, ir jų laikysena nebuvo aiški, nors esamai padėčiai Lietuvoje jie nepritarė. Jų žodžiai ne visados išreikšdavo jų galvoseną. Kai kurie tautiečiai neseniai buvę nepatikimi, šiandien jau kitaip elgiasi. Papūtus geresniems vėjams iš viršūnių, tie patys asmenys išgirdo tautos šauksmą; grąžina atimtas šventoves, atstato sugriautus paminklus, gerbia asmenis, kurie pasiaukojo tautos labui. Šiandien partizanas jau ne banditas, o pasipriešintojas okupacijai. Kalanta belaikomas ne bepročiu, bet susipratusiu jaunuoliu, kovotoju už Lietuvos laisvę.

Turime prisipažinti, kad Lietuvoje yra tinkamų žmonių. Jie ten gyveno visą priespaudus laikotarpį. Nepakeitė jų žiauri priespauda, neperauklėjo jų okupantas. Tinkamu laiku jie stojo tartum stipri siena, kurią kažin ar pajėgs perlipt ta jėga, kuri buvo laikoma nenugalima. Iš gyvenimo patirties žinome; dramblys yra didelis, bet bijo mažytės pelės. Taip ir lietuvių tauta, nors yra maža, bet kovinga. Turėkim vilies, kad ji anksčiau ar vėliau atgaus nepriklausomybę.

Vytautas Pečiulis

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KRETINGOS "MĖGUVA"

Mėguva kadaise buvo vadinama prie Baltijos jūros pakrantės prigludusi Lietuvos teritorija. Dabar taip yra pavadintas naujas keturių aukštų viešbutis Kretingoje, turintis vienviečius, dviviečius ir triviečius kambarius. Netrukus "Mėguvoje" bus atidaryta kavinukė, moterų kirpykla, stalo teniso ir biliardo žaidimo patalpos, vaizdajuostės aparatūros, televizorių, šaškių ir šachmatų nuomos punktas.

NENORI LIETUVIŲ KALBOS

Lietuvių kalbos pripažinimas valstybine susilaukė daug priekaištų iš Lietuvoje gyvenančių lenkų ir rusų. Dalį jų "Tiesos" 65 nr. atskleidžia lituanistė Laima Grumadienė, kuriai teko skaityti paskaitas Šalčininkų rajone. Paskaitomis, matyt, buvo susirūpinta dėl didelės opozicijos lietuvių kalbai. L. Grumadienė prasitaria, kad Vilniaus rajone vienuolika apylinkių paskelbė kalbinę autonomiją, Šalčininkų rajone — dvi. "Žinijos" draugija kovo 2 d. į Šalčininkų rajoną norėjo pasiųsti penkis paskaitininkus ginti lietuvių kalbos valstybinių teisių: istorijos daktarus R. Žepkaitę ir A. Tylą, vertėją V. Čepaitį, filosofijos docentą A. Andrijauską ir lituanistę L. Grumadienę. Rajono vadovybė atsisakė pirmųjų trijų paskaitininkų, palikdama tik A. Andrijauską ir L. Grumadienę. Pastaroji pasakoja: "Partijos Šalčininkų rajono komiteto sekretorius Č. Visockis mus priėmė mandagiai, bet papriekaištavo, kad dabar esąs ne laikas žmonėms skaityti paskaitas, rajone vyraujančios separatistinės nuotaikos, ypač nepageidautinos esančios istorikų paskaitos: būtent todėl atsisakyta net žymių istorikų paslaugų, apskritai esą atsisakoma visko, kas susiję su Sąjūdžiu. . ."

KLAUSYTOJŲ PRIEKAIŠTAI

Lituanistė L. Grumadienė paskaitas skaitė Jašiūnų sovchoze, Šalčininkų komunalinio ūkio autotransporto įmonėje ir partijos rajono komiteto bei vykdomojo komiteto nariams. L. Grumadienės išvados: "Visuose susitikimuose gavau labai daug klausimų, kartais priekaištų: — jums ten, Lietuvoje, be abejo, reikalinga lietuvių kalba, bet čia neagituokite, mums užtenka lenkų ir rusų kalbų, todėl jeigu jūs neįteisinsite trijų valstybinių kalbų, mes skelbiame autonomiją; — jūs ten, Lietuvoje, sau pasiliekate liūto dalį lėšų, skiriamų socialiniams ir kultūriniams poreikiams tenkinti, nes laikote, kad lietuviams turi būti pirmenybė, todėl mes skelbiame autonomiją; — jūs lietuvius laikote pagrindine tauta Lietuvoje, o čia, Šalčininkuose, mes lenkus laikome tokia tauta, todėl skelbiame autonomiją . . ."

LIŪDNI FAKTAI

Dieveniškių apylinkėje, paskelbusioje autonomiją, yra keli senieji lietuviški kaimai, veikia vienintelė Šalčininkų rajone Poškonių kaimo devynmetė lietuviška mokykla. Dieveniškių vidurinė mokykla jau trikalbė. Poškonių kaime vaikų darželis yra rusiškas. Statoma nauja keturiskart didesnė mokykla, kuri bus jau mišri, nes lietuviškoji bus sujungta su gretimo kaimo rusiškąja. L. Grumadienė pažeria ir daugiau liūdnų faktų: "Šalčininkų rajone 84% gyventojų užrašyti lenkais. Pilsudskininkų okupacijos metais žmogus ir nenorėdamas tapdavo lenku, o šiandien jų vaikai ir anūkai ir norėdami nebegali vėl užsirašyti lietuviais: yra žmonių, norinčių atsikeisti tautybę, bet mūsų įstatymai to neleidžia. Šį klausimą būtina spręsti vyriausybės lygiu. Daugelis nelietuviškai kalbančių Šalčininkų apylinkių gyventojų laiko save lenkais, bet kalba baltarusiškai (po prostu). Buvo teigiama, kad tai lenkų kalbos atmaina, todėl ir dabar daugelis taip įsitikinę. Bet praktiškai tokių lenkų vaikai lenkiškose mokyklose mokomi ne gimtąja, o svetima kalba".

MOKO GUDIJOS LIETUVIUS

Žurnalistas Benas Rupeika Lietuvos radijo laidoje "Naujienos ir komentarai" vadovavo pokalbiams apie lietuviškas mokyklas už Lietuvos ribų. Juose dalyvavo ir Lietuvos švietimo ministerijos mokyklų valdybos inspektorius Alfonsas Kairys, šiuo reikalu lankęsis Rygoje ir Kaliningrado srityje. Daug kur buvo nusiskųsta, kad trūksta lietuviškų vadovėlių ir mokytojų. Dabar atėjo pranešimas, kad VIII-joje vakarinėje Rygos mokykloje steigiama trečiadieniais ir sekmadieniais veiksianti mokykla lietuviškų šeimų vaikams. Latvijos lietuvių draugijos pirm. R. Ražukas prašo atsiųsti vadovėlių. Dar įdomesnio pranešimo buvo susilaukta iš Gudijos. Astravo rajono devynmetėje vidurinėje Girių mokykloje lietuvių kalbą pradėjo dėstyti iš Kauno nuvykusi mokytoja Renata Greimaitė. Jai nebuvo lengva įsidarbinti nuošalaus Girių kaimo mokykloje. Gudams keistai atrodė, kad ji atsisakė mokytojos darbo Kaune ir pasirinko nuošalų Gudijos kaimą. Kaunietę mokytoją R. Greimaitę savo pirkioje priglaudė Julius Valeika, atiduodamas pusę namo. Lietuviai džiaugiasi jos atvykimu, nes prie Girių yra ir dar keliolika kaimų, kurių gyventojai šneka gražia lietuvių tarme. Vadovėlių iš Kauno atsiuntė ten jų rinkliavą suorganizavusi lietuvių jaunimo bendrija "Lituanica". R. Greimaitė nusiskundžia, kad jos mokiniais tapusieji lietuvių šeimų vaikai nemokėjo nei skaityti, nei rašyti lietuviškai. Tačiau stebėtis netenka, nes Gudijos mokyklose mokiniai nuo pirmos klasės pradedami mokyti rusiškai. Pasak mokytojos R. Greimaitės, Kauną iškeitusios į Girias, tai esąs didelis nusikaltimas, pažeidžiantis šventą žmogaus teisę mokytis gimtąja kalba. Jau keliasdešimt metų šių Gudijos kaimų lietuviai reikalauja lietuviškų mokyklų savo vaikams. Dabar imama svajoti bent apie lietuviškas klases gudiškose mokyklose.

V. Kst.

Sol. GINA ČAPKAUSKIENĖ gieda Vilniaus arkikatedroje balandžio 16 d. Mišiose, kurias atnašavo vysk. P. Baltakis, OFM Nuotr. Alg. Žižiūno

Hamilton, Ontario

"GYVATARO" jaunių ir vaikų grupės balandžio 23 d. atliko programą chroniškomis ligomis sergančių ir senų žmonių St. Peter's ligoninėje. Ypatingai ligoniams patiko vaikų šokiai. Taip pat vasario 25 d. jaunių šokėjų grupė dalyvavo tarptautiniame koncerte St. Mary's mokyklos salėje. Vyresniųjų šokėjų grupė ruošiasi dalyvauti Lietuvių dienose Londone. Balandžio 13 d. visų grupių "Gyvataro" atstovai turėjo pasitarimą dėl 40 m. veiklos sukakties paminėjimo. Nutarta ruošti pokylį-koncertą 1990 metų pavasarį. Šiai sukakčiai ruošti sudarytas komitetas, kurio pirmininku sutiko būti Antanas Kybartas. Šiais metais su vaikų grupe dirba Kristina Aušrotaitė, jaunių grupę moko Vida Beniušienė, Aldona Baltakienė ir Giedrė Szpiech, vyresniaisiais šokėjais dirba Elytė Rukšėnaitė. **G. B.**

KANADOS ŠAULIŲ RINKTINĖ, pasivadinus "Vilniaus" vardu, balandžio 29-30 d.d. čia turėjo savo suvažiavimą. Kas treji metai tokie suvažiavimai yra daromi kur nors Kanadoje. Hamiltone tokį suvažiavimą mes turėjome 1986 metais, kurį kaip ir šitą, globojo Hamiltono DLK Algirdo šaulių kuopa. Tokiom progom suvažiavę Kanados šaulių atstovai ir kuopų įgaliotiniai aptaria savo šaulišką veiklą ir trejiems metams išrenka savo rinktinės valdomuosius organus. Šito suvažiavimo posėdžiai buvo pradėti jau šeštadienio rytą, vakare įvyko pokylis su koncertu ir pasilinksminimu. Sekmadienį šaulių kuopos su savo vėliaviomis organizuotai dalyvavo Mišiose ir po to atsisveikinimo pietuose.

Šeštadienio vakaro banketo ir koncerto atidaromąjį žodį tarė šių iškilmių organizatorius DLK Algirdo šaulių kuopos pirm. Povilas Kanopa. Jis trumpam žodžiui iškvietė ir "Vilniaus" šaulių rinktinės Kanadoje pirm. J. Šiaučiulį. Naujai vėl perrinktas pirmininkas, kuris rinktinei vadovauja jau 12 metų, priminė vakaro svečiams apie šiais metais Šaulių sąjungos švenčiamą 70 m. įsikūrimo sukaktį ir 25 m. nuo šaulių veiklos atkūrimo išeivijoj. Po koncerto dar kalbėjo ir iš Klivlando atvykęs VLIKo vicepirmininkas Vl. Jokūbaitis, kuris pasidžiaugė šaulių teikiama moraline ir materialine parama mūsų Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui. Publika buvo supažindinta ir su kitais garbingas to vakaro svečiais – LŠS tarybos pirm. A. Abarium ir LŠS garbės teismo pirm. St. Jokubaičiu.

Vakaro koncertinę programos dalį atliko iš Montrealio atvykęs žinomas vyrų oktetas, vad. muz. A. Stankevičiaus. Montrealio balsingi dainininkai davė įdomų koncertą. Repertuare buvo per 14 dainų, kurias atliko su įterpta trumpa pertraukėle, ir dar vieną pridėjo išprašytam pakartojimui. Oktetas atrodė labai jau susidainavęs, išlygintų gerų balsų, didelio meninio pajautimo ir labai paklausus prie pianino sėdinčiam savo dirigentui. Jie padainavo keleta naujų, dar negirdėtų, o daugumą ankstyvesnių, bet visų labai mėgstamų ir neužmirštamų melodijų. Po "Kalniškės mūšio" dainos publika ašaras nusibraukusi sustojo ir ilgai plojo, o užbaigai padainavus "Arą", žmonės nenorėjo paleisti dainininkų. Sekmadienį montrealiečiai per iškilmingas Mišias, pasikeisdami su AV par. choru, dar pagiedojo ir mūsų šventovėje. Oktetas jau yra kiek pasikeitęs nuo paskutinio karto, kai mes juos girdėjome Hamiltone. Du nauji ir jauni veidai dabar oktete; baritonas Kęstutis Skučas ir bosas Danielius Mališka. Okteto administraciniais reikalais rūpinasi Heroldas Celtorius, dabar iš baritonų perėjęs į bosus. Jie pardavinėjo atsivežę ir savo išleistą plokštelę "Širdis dar žydi", kurią čia visi noriai pirko. Buvo platinama ir loterija. O Kazio Deksnio tranki "Žagarų" kapela linksmino visus. Hamiltono šauliai turi daug patyrimo organizuojant visokius renginius, tad ir šitas suvažiavimas praėjo sklandžiai ir nuotaikingai.

K. Mileris

Ottawa, Ontario

KUN. DR. V. SKILANDŽIŪNAS, grįžo į Otavą, pravedęs rekolekcijas bei vadovavęs dvasiniame susikaupime seselėms Kazimierietėms Čikagoje.

BALANDŽIO 30 DIENĄ St. Hyacinth šventovėje kun. dr. V. Skilandžiūnas atnašavo mėnesines Mišias Otavos lietuviams. Po pamaldų tautiečiai vaišinosi užkandžiais ir skanėstais parapijos salėje. Ši graži tradicija yra proga vietiniams lietuviams pabendrauti ir pasidalinti žiniomis bei nuomonėmis.

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA baigia savo mokslo metus gegužės pabaigoj. Šeštadieninės mokyklos tėvų komiteto ruošiamas linksmavakaris yra atidėtas į rudenį. Nutarta šį renginį organizuoti spalio mėnesį, tikimasi tuo laiku didesnio susidomėjimo.

BALANDŽIO 28 DIENĄ, penktadienį, į Otavą buvo atvykusi PLB vicepirmininkė Gabija Petrauskienė. Jai teko dalyvauti Vasario 16-sios iškilmėse Lietuvoje. Ji pasidalino įspūdžiais su Otavos lietuviais ir parodė vaizdajuostes iš dabartinių įvykių Lietuvoje.

DALIS OTAVOS LIETUVIŲ žada vykti į Lietuvių dienas Londone. Norima priminti, kad bilietais į visus renginius ir viešbučio užsisakymu reikėtų pasirūpinti iš anksto. **Alg. Eimantas**

Edmonton, Alberta

ADOMAS IR FILOMENA KANTAUTAI, žiemą praleidę White Rock, B.C., vietovėje balandžio pradžioje grįžo į savo pastoviausią "bazę" – Edmontono namus. Sveikiname ir linkime gražios sveikata palaimintos vasaros.

SVEČIAS IŠ LIETUVOS prof. A. Rakauskas yra atvykęs pusei metų Albertos universitetan, Edmontone, pagilinti savo specialybę baltymų bei mėsos gaminių srityje. Edmontono LB valdybos surengtame pobūvyje Lietuvių namuose balandžio 15, šeštadienio vakarą, buvo pakviestas atsilankyti ir nušviesti dabartinę padėtį Lietuvoje. Svečias taip pat trumpai atsakinėjo ir į klausimus. Po to buvo vaišės bei rodoma įdomi vaizdajuostė iš Vasario 16 minėjimo Lietuvoje – Kauno mieste.

EDMONTONO BALTIEČIŲ FEDERACIJA, įsteigta 1965 m., buvo nustojusi veikti. Ją atgaivinti, latvio Z. Skribio iniciatyva, balandžio 20 d. Lietuvių namuose įvyko Edmontono baltiečių susirinkimas. Dalyvavo apie 20 asmenų. Buvo įdomus sutapimas – iš kiekvienos grupės dalyvavo po vieną asmenį, kurie atvykę mokslo reikalu į Edmontono universitetą iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Susirinkimas aptarė pagrindines bendradarbiavimo gaires, ryšius tarp išeivijos ir gimtųjų kraštų, nutarė vėl susirinkti už mėnesio. Tikimasi daugiau dalyvių sekantį kartą. **Dobilas**

A. a. Eugenija Urbonaitė

1989 m. balandžio 1 d. Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje palaidota 77 metus išgyvenusi Eugenija Urbonaitė, giminių, draugų, bičiulių bei pažįstamų palydėta.

Gimusi ji buvo Dumblynės kaime, Dusetų valsčiuje, Zarasų apskrityje, kur kadaise kryžiavosi vakarų baltų-sėlių ir rytų baltų-lietuvių kultūros.

Velionė nesireiškė plačiomis intelktualinėmis trajektorijomis, nei kokiais giliais individualistiniais meno proveržiais, bet jos santūri, giedra asmenybė negali būti apeita negirdomis. Mat esama žmonių, kurių vien buvimas jau puošia pasaulį.

Pro kuklumo skraistę ir draugišką šypseną, iš jos žvalaus proto būdavo pulsuoja įžvalgos, įgavusios naują perspektyvą, neretai praskaidrintą neužgaulia ironija, kuri stačiai linksmino. Jos sakiniai, dažnai melodingi ir platūs, buvo ryškia tarmiška priegaide perpinti. Ji sugebėjo atsivežti iš Dumblynės tokią pakeliui nesugadintą šnektą!

Mokėsi ji Gipėnų kaimo pradžios mokykloje ir Rokiškio gimnazijoje. Iš profesijos buvo darbelių mokytoja, baigusi Aukštesniąją dailės darbų mokyklą Kaune. Vėliau, pasižymėjusi savo sugebėjimais, švietimo ministerijos paskirta instruktore gimnazijų darbelių mokytojams. Tad teko jai daug keliauti po Lietuvą, buvojant įvairiose mokyklose gal tik po savaitę, kitą.

Montrealyje dirbo projektuotoja vaikų drabužių siuvykloje 31 metus, o visą savo laisvalaikį skyrė darbeliams ir Montrealio "Rūtos" sambūryje, ir namuose.

Paliko Montrealyje brolį su žmona, brolvaikio šeimą Toronte, pusbrolį G. Urboną. Palaidota šalia kito brolio.

Vl. Šaltmiras

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Advokatas
AUDRIUS A. STONKUS
20 Hughson St. South, Suite 1003
(Union Gas Building)
Hamilton, Ontario L8N 3C8
Telefonas
(416) 529-7462

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –
HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.
AKTYVAI PER 29 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m.	13.5%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m.	14%
90 dienų indėlius	9.75%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.*	
1 m. term. indėlius	11.5%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
1 m. term.ind.mėn.pal.	11%		
3 m. term.indėlius	11%		
RRSP ir RRIF (pensijos)	8.5%		
RRSP ir RRIF 1 m.	11.5%		
RRSP ind. 3 m.	11%		

AUDRA Travel CORPORATION
1989 m. kelionės į LIETUVĄ
"PAVASARĖ" gegužės PARDUOTA (Finair)
"SKAMBA, SKAMBA KANKLIAI!" Gegužės–Birželio 6 PARDUOTA (Air France)
"ŽOLINĖ" Rugpjūčio 11-20 (Finair)
"GEGUŽĖ" Gegužės–Birželio 12 PARDUOTA (Air France)
"GINTARINĖ PALANGA" Rugpjūčio 11-27 (Finair)
"ŠVENTĖ" Birželio 3–Liepos 16 PARDUOTA (Finair)
"BOBŲ VASARA" Rugsėjo 6-19 (Air France)
"JUBILIEJINĖ" Liepos 10-23 (Air France)
"RUDENINĖ" Spalio 6-17 (Air France)
SPECIALIOS GRUPĖS
MEDIKŲ Gegužės 17-24 (Lufthansa)
KREPŠINIO MĖGĖJŲ Liepos 5-23 (Air France ir LH)
Kviečiame užsisakyti keliones iš anksto.
Mūsų biuras:
- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas pasaulio šalis.
- Sutvarko keliones į šiltus kraštus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.
- Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.
Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279
Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7
Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Dainų šventės seminaras birželio 20-23 d.d. rengiamas Dainavos stovyklavietėje prie Mančesterio. Dalyviai turės progą geriau susipažinti su chorine literatūra. Daugumas seminaro dainų bus panaudotos 1990 m. liepos 1 d. Čikagoje įvyksiančioje dainų šventėje. Netrukus visiems chorams bus išsiuntinėtos registracijos formos. Tikimasi, kad chorai seminaran atsiųs po keletą narių. Dainų šventės seminaras bus baigtas Lietuvių muzikos sąjungos seimu.

Klivlando lietuvių namų ir Lietuvių Amerikos piliečių klubo akcininkų bei narių susirinkime kovo 5 d. išrinkti du nauji direktoriai — Jadvyga Budrienė ir Vytautas Jokūbaitis, perrinktas Romualdas Bublys. Direkcijoje liko tik aštuoni nariai — Juozas Stempužis, Vladas Plečkaitis, Virginija Juodišiūtė, Vytautas Sniečkus, Egidijus Marcinkevičius, Romualdas Bublys, Vytautas Jokūbaitis ir Jadvyga Budrienė. Lietuvių namų apyvarta 1988 m. siekė $159.000, pelno turėta $10.013. Nekilnojamas turtas, atskaičius amortizaciją, įvertintas $330.000. Namai dar turi $112.500 paskolą. Akcijų vertė — beveik $197.000. Lietuvių Amerikos piliečių klubas, Lietuvių namuose turintis "Gintaro" valgyklą ir barą, verslo operacijos metus baigė su $29.000 nuostoliu. 1988 m. nuostolį sumažino iki $17.564 panaudota atitinkama suma iš klubo narių mokesčių sąskaitos. Anksčiau iš tos sąskaitos klubas skirdavo kultūrines premijas. Nuostolį atnešė "Gintaro" valgyklos ir baro lankytojų skaičiaus sumažėjimas. 1987 m. apyvarta, prašokusi $200.000, pernai nukrito iki $175.000. Direktorių posėdyje kovo 21 d. Lietuvių namų ir Lietuvių Amerikos piliečių klubo direkcijos bei patikėtinių pirmininku išrinktas Juozas Stempužis, pavaduotoju Romualdas Bublys.

Australija

ALB Adelaidės apylinkės metinis narių susirinkimas įvyko kovo 12 d. Lietuvių namuose. Susirinkimą veiklos pranešimu pradėjo valdybos pirm. Jonas Stačiūnas. Praėjusiais metais darbų netrūko, nes jie buvo susieti su Adelaidėje įvykusiomis Australijos lietuvių dienomis, į kurias buvo įjungtas ALB tarybos suvažiavimas, mokytojų konferencija, dainų ir sporto šventės, parodos bei kiti kultūriniai renginiai. Deja, ir Australijos lietuvių spauda, ir apie renginius kalbėjęs ALB Adelaidės apylinkės valdybos pirm. J. Stačiūnas nė žodžiu neprasitarė apie du dailės darbų konkursus. Mums, gyvenantiems toli nuo Australijos, jie tebėra dvi neišspręstos mįslės. Norėtųsi žinoti, kas įvyko su viso pasaulio lietuviams dailininkams paskelbtu knygženklių konkursu ir vietiniams dailininkams skirtu Vinco ir Genovaitės Kazokų dailės fondo konkursu. Knygženklių konkurso laimėtojams buvo žadėtos dvi $500 ir $300 premijos. Kazokų dailės fondo konkursas buvo numatęs dvi premijas po $1.000 Australijos lietuvių dailininkams. Viena turėjo būti paskirta už geriausią tapybos ar grafikos kūrinį, kita — už geriausią skulptūros ar keramikos darbą. Galbūt į šiuos klausimus galėtų atsakyti menininkus registravusi Australijos lietuvių dienų komiteto pirm. Janina Vabolienė? ALB Adelaidės apylinkės metiniame susirinkime kovo 12 d. antrąjį pranešimą padarė valdybos ižd. A. Šerelis, trečiąjį — kontrolės komisijos pirm. L. Gerulaitis. Tautos fondo reikalais kalbėjo V. Vitkūnienė, šaulių — O. Stimburienė, ramovėnų — V. Vosylius. Palikta ligšiolinė apylinkės vadovybė.

Britanija

41-masis DBLS suvažiavimas balandžio 8-9 d.d. įvyko Londone, Lietuvių namuose. Suvažiavime dalyvavo aštuoniolikos skyrių 24 nariai, atstovaujantys 732 nariams. Juos ir suvažiavime dalyvaujantį Lietuvos atstovą Vincą Balicką pasveikino centro valdybos pirm. Jaras Alkis. Tylos ir susikaupimo minute pagerbti mirusieji nariai P. Mašalaitis, dr. S. Kuzminskas, K. Bivainis. Žodį apie lietuvių tautos kovą už laisvę tarė Lietuvos atstovas V. Balickas, primindamas tėvynėje pasiektus laimėjimus, bet taipgi pabrėždamas, kad ta kova su galijotiniais milžinais tebėra neužbaigta. Tad visiems yra labai svarbus susiklausymas, draugingumas ir vienybė. DBLS garbės nario pažymėjimas įteiktas Anicetui Bučiui. Tada buvo padaryti centro valdybos pirm. J. Alkio ir kitų pareigūnų pranešimai, kurių nemaža dalis iš anksto paskelbta spaudoje. E. Šova, kalbėjęs organizaciniais DBLS reikalais, pranešė, kad narių skaičius mažėja, kad jų net trys ketvirtadaliai yra pensininkai. Kai kuriuose DBLS skyriuose jaučiama aptingimo atnešta tik minimali veikla, smulkūs kivirčai, stoka visuomenininkų. Daugelyje vietų jaunimas yra pasyvus DBLS veiklai. E. Šova skatino skyrius pritraukti daugiau jaunuolių, jiems rengiant vakarones, paskaitas. V. Gasperienė kartojo panašias mintis, kalbėdama lituanistinio auklėjimo klausimais, tik ji pagrindinį dėmesį skyrė tėvams.

Pranešimą apie DBLS politinę veiklą padarė A. Vilčinskas, pradėdamas sibirinių trėmimų minėjimais. Šis skaudus įvykis lietuvių tautai vėl bus paminėtas birželio mėnesį. Numatomas ir baltiečių apsilankymas Britanijos parlamente. Didelės demonstracijos planuojamos šį rudenį paminėti gėdingojo Sovietų Sąjungos ir Trečiojo Reicho suokalbio penkiasdešimtmečiui. D. Britanijos lietuvių jaunimo sąjungos vardu kalbėjo E. Kvietkauskas, aptardamas atliktą veiklą ir planus ateičiai. Jį papildė V. Gasperienė, pranešdama, kad lietuviškoji veikla jau buvo ir bus svarstoma bendruose DBLS ir DBLJS susirinkimuose. Naujon DBLS centro valdybon buvo išrinkti: J. Alkis, B. Butrimas, V. Gasperienė, S. Nenortas, P. Podvoiskis, K. Tamošiūnas ir A. Vilčinskas. Pasiskirstymas pareigomis bus padarytas valdybos posėdyje gegužės mėnesį. Diskusijose nemažai laiko buvo skirta "Nidos" spaustuvei, klausimui, kodėl "Europos lietuvis" nespausdinamas "Nidoje". Spaustuvės vedėjas V. Dargis paaiškino, kad "Nida" turi spausdinimo mašiną, bet nėra jai paruošto darbininko. Niekas negali garantuoti, kad toks paruoštas darbininkas pasiliktų dirbti "Nidoje", kai kitose spaustuvėse jis gautų geresnį atlyginimą. Tad dabar "Europos lietuvis" surenkamas ir sulaužomas "Nidoje", o spausdinamas kitur.

Vokietija

Tomas Bartusevičius, Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas, VLB tarybos suvažiavime padarė pranešimą apie jaunimo veiklą. Jon buvo įjungtos demonstracijos prie Sovietų Sąjungos ambasados Bonnoje. Politiniame seminare Hiuntenfelde kalbėjo kun. A. Svarinskas, prof. K. Prunskienė, A. Urdzė. Jaunimas surengė du iš Australijos atvykusio kvarteto "Svajonių aidai" koncertus, dalyvavo Europos lietuvių jaunimo suvažiavime Britanijoje, Baltiečių jaunimo kongrese Bonnoje, lankėsi užsienio reikalų ministerijoje, kai kurių šalių ambasadoje. Jaunųjų veikėjų suvažiavimą Romuvoje birželio 7-10 d.d. žada surengti Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga. Į jį bus kviečiami ir atstovai iš Lietuvos. Su baltiečiais bus paminėtas Molotovo-Ribbentropo sutarties pasirašymo penkiasdešimtmetis.

Lenkija

Lietuvių poezijos ir prozos skaitovų konkurse 1988 m. pavasarį Krasnavos pradinėje mokykloje dalyvavo 44 mokiniai iš Navinykų, Vidugirių, Krasnavo, Krasnagrūdos, Suvalkų, Pristavonių ir Punsko mokyklų. Vertintojų komisiją sudarė mokytojai — Danutė Komičiūtė, Kostas Ramanauskas, Ramutė Sidarytė, Jonas Senda ir Marytė Balytaitė. Priešmokyklinėje grupėje I vietą laimėjo Rita Šliaužytė, II — Alytė Moliušytė. Antrojoje grupėje, kurią sudarė I-II klasių mokiniai, I vieta teko Alicijai Kliūčininkaitei, II — Birutei Baliūnaitei, III — Algiui Stoskeliūnui, pagyrimas — Justinai Taškevičiūtei. Trečiojoje III-V klasių grupėje pirmą vietą laimėjo Violeta Nevulytė, II — Rasa Paransevičiūtė, III — Alicija Miliauskaitė. Pagyrimų susilaukė — Alma Šliaužytė, Lida Kardauskaitė, Petras Valukonis, Darius Leončikas ir J. Grigutytė. Ketvirtojoje VI-VIII klasių grupėje I vieta pripažinta Alicijai Petruškevičiūtei, II – Renatai Kraužlytei, III — Jolantai Baguckaitei. Konkurso laimėtojai ir visi dalyviai apdovanoti lietuviškomis knygomis.

Vidurinės kartos motina RASA LUKOŠEVIČIŪTĖ-KURIENĖ su savo lietuvišku šeimos atžalynu, dukrelėmis – DAINA ir VAIVA

Visų laikų didvyrė

Motina – žmonijos ir mūsų tautos gyvenime

Motina – nuostabus žodis. Tiek daug kilnių, šviesių ir net didingų momentų slepiasi to kuklaus žodžio sąvokoje. Tiek daug malonių, už širdies stveriančių, mamutę liečiančių prisiminimų atgimsta suaugusio jaunuolio mintyse, ypač . . . jos netekimo atveju.

Kiekviena tauta turi savo didvyrius, kuriuos tam tikromis progomis ypatingu būdu pagerbia. Jei būtų įmanomas populiarumo balsavimas žmonijos mastu, manau, motina gautų daugiausia balsų, nes ji turėtų mažiausiai priešų, susilauktų mažiausiai jai daromų priekaištų.

Kodėl ši viena asmenybė yra taip išskiriama iš visos žmonijos, kad net dauguma kultūringųjų tautų kasmet turi specialią dieną jos pagerbimui? Atsakymas yra aiškus: dėl jos ypatingos meilės savo vaikams! Meilės, su kuria negali lygintis jokia kita meilė.

Nėra, žinoma, taisyklės be išimties: viena kita motina neužsitarnauja čia minimo apibūdinimo todėl, kad jos sveikas galvojimas sušlubuoja ar dėl kitų panašių priežasčių. Bet tai yra retos išimtys.

Meilių yra įvairių. Pvz. du draugai rašo viens kitam saldžiažodžiavimo laiškus, kreipiasi viens į kitą "mylimas drauge" ir pan. Bet užtenka tik nedidelio krislo nepasitenkinimo, ir visa meilė dingsta lyg nebuvusi. Kai jaunuoliai įsimyli, ypač pirmosios meilės atveju, – atrodo, kad ta meilė truks per visą gyvenimą, nes ji yra nepaprastai stipri. Bet užtenka tą mylimą asmenį pamatyti susitinkant su kitu jaunuoliu ar jaunuole – meilės liepsna tuoj užgęsta, lyg žvakutė vėjeliui papūtus.

Motinos meilė išlieka liepsnojanti ir kritiškiausiais momentais: ji neišsižada sūnaus ar dukters nei tuo atveju, kai jie nueina narkotikų keliu ar kai jie už savo nusikaltimus eina į kalėjimą.

Prancūzų rašytoja – romanų autorė Aurore Dupin–Dudevant, gyvenusi 1803-1876 m. ir rašiusi George Sand slapyvardžiu, nurodo į kraštutinumą nukrypusį tvirtinimą, gal ir ne visai atitinkantį tiesą, bet iš dalies imtiną dėmesin. Ji sako: "Vienintelė laimė gyvenime – mylėti ir būti mylimu".

Motina eina dar toliau. Motinos meilė neišblėsta nei tuo atveju, kai ji iš savo vaikų nesusilaukia ne tik meilės, bet nė mažiausio padėkos žodžio ar jos pastangų įvertinimo. Tačiau ji nesiskundžia. Niekam nematant ji apsiverkia ir toliau eina tuo pačiu pasiaukojimo keliu: jaučiasi laiminga galėdama vaikams padėti, nes ji gyvena ne savo, bet vaikų laimei ir gerovei.

Kraštutinį tam pavyzdį savo raštuose nurodė Vincas Kudirka. Kai sūnus peiliu smogė motinai į nugarą ir suklupo . . ., susirūpinusi motina jį paklausė: "Vaikeli, ar tu nesusižeidei parpuldamas?" Tai yra taiklus priminimas, kad motinos meilė savo vaikams yra neblėstanti, nesibaigianti.

Kai viename šimtmetyje yra gerbiamas kaip karžygys, kitame šimtmetyje kartais tas pats asmuo yra jau smerkiamas kaip egoistas, garbėtroška, žmoniškumo priešas ir t.t. Tačiau motina nepriklauso šiai kategorijai – ji užtarnautai gali būti vadinama visų laikų didvyre!

Draugai vienas kito adresu kartais mėgina pasakyti saldžius žodžius: "Jis yra toks geras mano draugas, aš jį tiek myliu, kad galėčiau dėl jo mirti". Tačiau kritišku momentu visas reikalas pasikeičia: kai paaiškėja, kad laivelis negali dviejų žmonių išlaikyti, jis nesiaukoja . . . ne pats šoka į vandenį, bet savo draugą išstumia. Tik ne motina! Ji paaukoja save, kad išsaugotų vaiko gyvybę.

Tokių didvyriškumo pavyzdžių galime užtikti vartydami istorijos puslapius, bet jų netrūksta nė šiandien. Kai prieš porą metų prie Detroito nukrito keleivinis lėktuvas ir užsidegė, motina savo kūnu uždengė mažametę dukrelę ir išgelbėjo jos gyvybę, bet pati... sudegė! Dukrelė buvo vienintelė išsigelbėta iš didelio skaičiaus keleivių. (Tetos paimta auginti).

Po 1988 m. gruodžio mėnesį įvykusio žemės drebėjimo Armėnijoje motina su savo vaiku atsidūrė tarp sunkių griuvėsių, ir jai nebuvo aišku, kada susilauks ir ar iš viso susilauks pagalbos. Norėdama išgelbėti vaiko gyvybę, ji perpjovė savo riešą ir maitino jį savo krauju. Laimingas atvejis – abu buvo išgelbėti.

Kiek gi skausmo motinos pakėlė, kiek iškentėjo karo ir tremties metais kai savo vaikučiams neturėjo nei tinkamo maisto, nei padaro, nei kitų minimalių priemonių jų auginimui, sveikatos išsaugojimui, jų išgelbėjimui nuo mirties pavojų.

Koks širdies skausmas toms motinoms, kurios buvo atskirtos nuo savo vaikų ir išsiųstos nežinomam likimui?! Šiame šimtmetyje iškentėjo baisias kančias daug pasaulio motinų, įskaitant ir lietuvę motiną, savo vaikams pasiaukojančią, visada jais besirūpinančią. Lietuvei motinai užteko rūpesčių ir šiuose laisvės kraštuose: įsikūrimo sunkumai, narkotikų pavojus ir kitos negerovės. Skausmas suliepsnodavo širdyje matant vaikus tolinantis nuo tėvų, nuo lietuvybės ir t.t. Garbė toms motinoms, kurios nugalėjo šiuos sunkumus ir užaugino sveikus vaikus bei juos lietuviškai išauklėjo. Jos irgi užsitarnauja didvyrės aureolę.

Tai yra ne tik šių dienų reiškinys, bet ir praeities – mūsų motina iškilo kaip šviesi asmenybė, viena iš svarbiausių asmenų mūsų tautos gyvenime. **D.E.**

Pokalbis su "Gintaro" šokėjais

Liko tik kelios savaitės iki "Gintaro" išvykos Lietuvon. Šiuo metu atliekami paskutiniai ruošos darbai. Dažnose ir ilgose repeticijose daug prakaito išliejama, kad Lietuvoje pasirodymai būtų sklandūs ir įspūdingi. Kaip Lietuvoje dailinami gintariniai akmenėliai, kad gražiai blizgėtų, taip ir čia kiekvienas šokis dailinamas, kad išeivijos šokančio jaunimo atstovai Lietuvos scenose kuo geriausiai pasirodytų.

Kelionei artėjant, kiekvienam ansamblio nariui rūpi, kas jo laukia anapus Atlanto. Daugumai gintariečių tai bus pirmoji kelionė Lietuvon, į nematytą senelių šalį.

Čia dalis į Lietuvą vyksiančių gintariečių, atsakydami į "Tėviškės žiburių" korespondentės klausimus, pateikia savo mintis, viltis ir rūpesčius apie istorinę išvyką.

KORESPONDENTĖ – Šiuo metu intensyviai ruošiatės išvykai į Lietuvą. Būsite pirmasis išeivijos tautinių šokių ansamblis, kuris gastroliuos Lietuvoje. Kokios sukasi mintys?

ALVYDAS SAPLYS – Esu ypatingai laimingas, kad mes, gintariečiai, turime progą atstovauti ne tik Kanados lietuviams, bet ir visai išeivijai, jaunesniajai ir vyresniajai kartai. Mūsų kultūrinė misija yra parodyti broliams ir seserims Lietuvoje, kad išeivija yra gyva ir jauna, puoselėja tautines tradicijas. Šios išvykos dėka pajusime Lietuvos atgimimo dvasią ir galėsime pareikšti moralinę paramą tautiečiams šiame istoriniame laikotarpyje.

DAINA KALENDRAITĖ – Labai didžiuojuos, kad teks dalyvauti pirmame išeivijos jaunimo kultūriniame pasirodyme Lietuvoje. Nors kitos grupės, kiti ansambliai vyks po mūsų į Lietuvą, mūsų atsakomybė yra palikti gerą pirmą įspūdį. Truputį jaudina mane tokia didelė atsakomybė – turėsime įrodyti Lietuvai, kaip lietuviška kultūra puoselėjama ir branginama išeivijoje.

LORETA STANULYTĖ – Išeivijoje augusi lietuvaitė, esu laiminga, kad galėsiu aplankyti tėvų gimtinę. Nuo pat mažens priklausau "Gintaro" ansambliui, bet niekad nė nesvajojau, kad kada nors koncertuosim Lietuvoje. Tačiau gegužės mėnesio pabaigoj išsipildys mūsų ansamblio ir mano pačios neįtikėtina svajonė.

ZITA GURKLYTĖ – Esu laiminga ir džiaugiuosi, kad turėsim progą aplankyti tėvų gimtąjį kraštą ir atstovauti išeivijos šokančiam jaunimui.

KORESPONDENTĖ – Kuo skiriasi pasiruošimas šiai išvykai nuo kitų svarbesnių gastrolių?

ANTANAS RAŠYMAS – Gal repeticijos truputį intensyvesnės ir ilgesnės. Iš tikrųjų nėra didelio skirtumo. Lietuvoje, kaip ir visur kitur, turėsim šokti su geriausia nuotaika ir visa širdimi, nes žmonės mus pagerbs, atvykdami į mūsų pasirodymus.

DAINA KALENDRAITĖ – Reikės visokeriopai pasiruošti. Važiuojame į kraštą, apie kurį dažnai rašo viso pasaulio spauda. Patys matysime persitvarkymo rezultatus ir anksčiau neįsivaizduotą žmonių dvasios pakilimą. Repetuojame intensyviau negu bet kada, nes ruošiamės rodyti savo meną ypatingai publikai. Pirmą kartą šoksime savo kilmės šalyje.

ALVYDAS SAPLYS – Būsime dėmesio centre. Svarbu, kad būtumėm drausmingi, informuoti ir fiziškai gerai pasiruošę.

KORESPONDENTĖ – Ko tikiesi iš šios kelionės?

LORETA STANULYTĖ – Tikiuos, kad, atveždami į Lietuvą gyvą lietuvišką tautinį šokį ir muziką, įrodysim, jog nesame nutautėję.

ANTANAS RAŠYMAS – Nežinau ko tikėtis. Esu daug girdėjęs ir skaitęs apie praeitų metų įvykius Lietuvoje. Noriu patirti asmeniškai. Laukiu taip pat susipažinti su naujom tetom, dėdėm ir pusbroliais.

ALVYDAS SAPLYS – Tikiuos pajusti, kad esame vienos tautos vaikai, iš arti pamatyti tą Lietuvą, apie kurią mokėmės ir kuriai skyrėm dalį savo laiko, augdami Kanadoje. Grįžę būsime stipresnės lietuviškos dvasios ir stengsimės padėti Lietuvai atgauti nepriklausomybę.

DAINA KALENDRAITĖ – Noriu patirti atgimstančios tautos dvasią, susipažinti su giminėm ir Lietuvos jaunimu. Tikiu, kad bus laiko pamatyti ir gamtą. Rodos visi, kurie aplanko Lietuvą, grįžta pasikeitę, praplėtę pasaulėžiūrą, su gilesniu savo kilmės supratimu. Norėčiau, kad visas mūsų ansamblis būtų taip paveiktas.

ZITA GURKLYTĖ – Pirmiausia tikiuosi susitikti s giminėm, kuriuos lig šiol pažįstu tik per laiškus. Pamačiusi Lietuvos kraštą, tikiuosi parsivežti gražiausius prisiminimus ir norą uoliai dirbti Lietuvos labui.

KORESPONDENTĖ – Kokį įspūdį stengsitės palikti koncertų žiūrovams?

ANTANAS RAŠYMAS – Manau, kad suteiksim Lietuvos žmonėms moralinę paramą, jiems ir mums siekiant svarbių tikslų. Kai pamatys, kad Kanadoje yra žmonių, antros ir net trečios kartos, kurie kalba lietuviškai ir stengiasi išlaikyti lietuvišką žodį, šokį ir papročius, manau jie tikrai pajus, kad jie ne vieni rūpinasi Lietuva.

ZITA GURKLYTĖ – Norėčiau palikti gerą viso išeivijos jaunimo įspūdį. Norėčiau, kad suprastų, kad stengiamės kaip galim išlaikyti lietuvių kalbą ir Lituvos laisvės viltį.

ALVYDAS SAPLYS – Stengsimės kuo geriausiai pasirodyti. Taip pat bandysime išlaikyti grupės drausmę bei sugyvenimą ir pagarbą lietuvių kalbai.

LORETA STANULYTĖ – Būtinai norėčiau palikti gilų įspūdį, kad tikrai Lietuvoje didžiuotųsi mūsų išeivija ir mūsų pastangomis išlaikyti lietuvišką šokį, dainą ir muziką. Tikiu, kad tėvynainiai Lietuvoje įvertins šokėjus, muzikantus, o ypač vadovus, kurie nepailstamai dirba daugelį metų.

DAINA KALENDRAITĖ – Gal pavyks įrodyti, kad ne tik gerai šokame, esame entuziastiškas ir lietuviškas jaunimas, bet kuriem rūpi ir Lietuvos ateitis. Noriu, kad jie pajustų, jog mums lietuviškos tradicijos yra svarbios, ir stengiamės suprasti Lietuvos padėtį bei esame pasiryžę aktyviai prisidėti. **R. G.**

Atsišaukimas į Kanados jaunimą

KLJS pradėjo susirašinėjimą su jaunimo organizacijomis Lietuvoje. Jau esame gavę per 200 laiškų. Jaunimas Lietuvoje labai pageidauja palaikyti ryšius su Kanados jaunimu.

Parašykime laišką nors vienam jaunuoliui. Rašantieji Lietuvoje yra 13-35 metų amžiaus. Laiškus galima rašyti ir anglų kalba. Adresai gaunami pas Loretą Stanulytę, tel. 231-4937 arba parašyti savo adresą ir pasiųsti Kanados lietuvių jaunimo sąjungai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6.

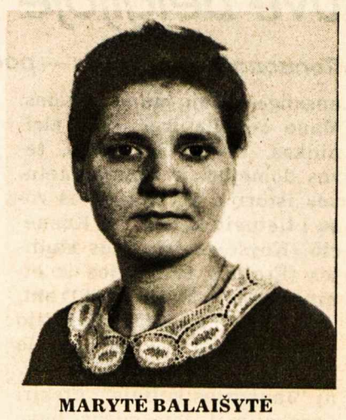

MARYTĖ BALAIŠYTĖ

Jaunimas - mūsų ateitis

Lietuvių namai džiaugiasi, kad jų paskirtos stipendijos padeda studentams ne tik toliau tęsti studijas, bet ir sustiprina jų prisirišimą prie lietuviškos veiklos.

Marytė Balaišytė rašo: "Gerbiamieji, Nuoširdžiai dėkoju Lietuvių namams už dosnią stipendiją mano studijoms. Priimsiu ją kaip skatinimą toliau veikti lietuvių tarpe. Manau, kad nebus sunku, nes tai man teikia džiaugsmo prisidėti nors ir su mažu įnašu savo tautai".

Marytė Balaišytė laimėjo Toronto Lietuvių namų pirmą premiją-stipendiją – $504 iš 16 kandidatų. Marytė mokėsi 3 metus Vasario 16-os gimnazijoje ir sugrįžusi tęsė studijas Toronto universitete, studijuodama psichologiją, sociologiją ir vokiečių kalbą. Ji taip pat neužmiršo ir lietuviškos veiklos. Ji yra KLB Toronto apylinkės valdybos narė, Kanados atstovė VI pasaulio jaunimo kongrese Australijoje, dalyvė ten baltiečių konferencijoje, grojo "Gintaro" ansamblio šokių grupei (85-87), "Tėviškės žiburių" bendradarbė.

Linkime ir toliau Marytei tęsti studijas ir pasilikti ištikimai lietuviškiems papročiams, kultūrai ir tėvynei Lietuvai. **T.S.**

XXXII KANADOS LIETUVIŲ DIENOS

Londone, Ontario, 1989 m. gegužės 20-21 d.d.

GEGUŽĖS 20, ŠEŠTADIENĮ

- **GOLFO TURNYRAS** – Maple Ridge Golf Club, Hwy. 2, prie Crumlin Road
  Registracija klube tarp 9 ir 10 v.r. Informacija – A. Petrašiūnas (519)451-6493, S. Navickas (519)455-0318.
- **KREPŠINIO RUNGTYNĖS** – Saunders Secondary School salėje, 941 Viscount
  Registracija: E. Daniliūnas, tel. (519) 438-7694
- **POKYLIS-ŠOKIAI** – Hellenic Community Centre patalpose, 179 Southdale Road West

6.30 v.v. **VAKARIENĖ.** *Programoje – kun.. Ričardas Repšys iš Lietuvos*

9.00 v.v. **ŠOKIAI.** *Groja – Les and the Music Masters orkestras*

Įėjimas: $20 asmeniui, įskaitant vakarienę ir šokius. (Bilietų prie įėjimo NEBUS).
$8 – tik šokiams. (Bilietus bus galima įsigyti prie įėjimo)

GEGUŽĖS 21, SEKMADIENĮ

12 v. r. **PAMALDOS EVANGELIKAMS** – Redeemer Lutheran Church, 1 Frank Place.

2 v.p.p. **PAMALDOS KATALIKAMS** – St. Peter's Basilica, 196 Dufferin

4 v.p.p. **KONCERTAS**
Saunders Secondary School auditorijoje, 941 Viscount

Programoje: *Kristijono Donelaičio "Metai". Dalyvauja Kanados lietuvių meniniai vienetai ir jungtinis šeštadieninių mokyklų mokinių choras*

Įėjimas: vaikai iki 12 m. veltui. $5 studentams, $8 suaugusiems.

7 v.v. **PABAIGTUVĖS**
Hellenic Community Centre, 179 Southdale Road West.
Tema - "Juoda-balta". Vakarienė-šokiai. **Įėjimas:** $5. Vakarienė – $15.

Bilietai – informacija tarp 7.00-9.00 v.v. tel. (519) 641-2554.

Pokilyje-šokiuose ir koncerte bus išstatyta Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos, Infotinklo Lietuvos spaudos ir plakatų paroda.

Visi vykime į Kanados lietuvių dienas!

Kanados lietuvių dienų rengimo komitetas

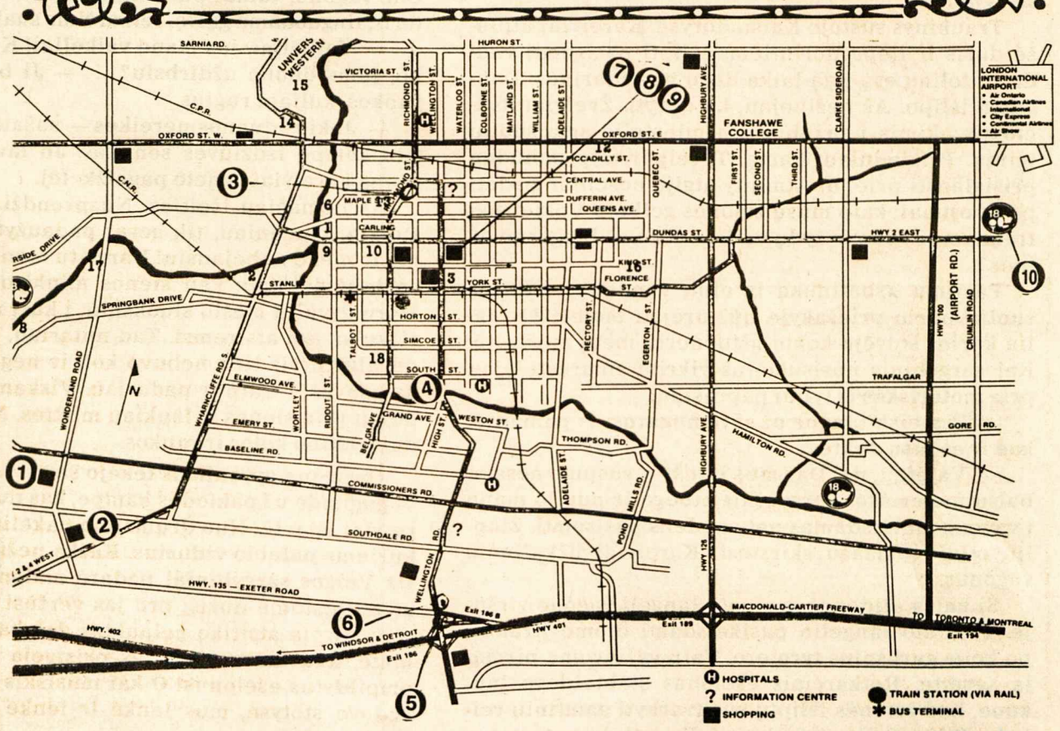

ŽEMĖLAPIO RODYKLĖ

1. Saunders Secondary School, 941 Viscount
2. Hellenic Community Centre, 179 Southdale Rd. W.
3. St. Peter's Basilica, 196 Dufferin
4. Redeemer Luthern Church, 1 Frank Place
5. Ramada Inn, 817 Exeter Rd. Tel. 519-681-4900
6. Comfort Inn, 800 Exeter Rd. Tel. 519-681-1200
7, 8, 9. Radisson Hotel, London Centre, 300 King St. Tel. 519-439-1661
Briarwood Inn, 299 King St. Tel. 1-800-265-1234
Sheraton Armouries Hotel London, 325 Dundas St. Tel. 1-800-387-5353
10. Maple Ridge Golf Club, 2.8 km į rytus nuo nr. 100 prie nr. 2

Gintarietės pavasariniame koncerte balandžio 16 d. Anapilyje atlieka šokį "Linelėiai" Nuotr. O. Burzdžiaus

Kūrybinga lietuvė Belgijoje

ISOLDA POŽELAITĖ-DAVIS

Pokalbis su Zenta Tenisonaite-Hellemans — poete ir dailininke

Zenta Tenisonaitė-Hellemans mums yra pažįstama iš eilėraščių ir pasakojimų, pasirodžiusių išeivių lietuvių spaudoje JAV ir Kanadoje. Literatė-dailininkė gyvena Belgijoje, netoli Antverpeno miesto, atvykusi po II D. karo. Čia ji sukūrė šeimą ir įleido šaknis į šio krašto gamtovaizdį, kalbą, literatūrą ir dailę. Tačiau ji giliai jaučia ir savo lietuviškąją pusę. Ji savyje sujungia dvi kultūras — lietuvių ir nederlandų. Keliaudama per Europą, ją aplankiau. Štai mūsų pokalbis.

— Kuriame krašte ir kada išvydai pasaulį?

— Gimiau Stalgų kaimo girininkijoje, Telšių apskrityje 1925. I. 10. Kiek žinau, mano tėvas atvyko su tėvais iš Latvijos, o jo senelis — iš Estijos į Latviją. Mama buvo tikra žemaitė iš Telšių.

— Tavo šeimoje netrūko kūrybingų žmonių. Kurioje kūrybos šakoje jie reiškėsi?

— Mano mama tapė akvareliniais, bet daugiausia aliejiniais dažais, o tėvelis turėjo rašytojo ir vertėjo gabumų. Deja, neturiu nė vieno motinos paveikslo — viskas liko Lietuvoje. Mano sesuo irgi gerai piešė ir tapė. Vieną kartą paišybos mokytojas net apkaltino ją nesąžiningumu: manė, kad jam parodžiusi ne savo, o motinos pieštą paveikslą. Tėvelis, buvęs mokytojas, o vėliau girininkas, mėgo rašyti. Jis yra išleidęs knygą "Žemaitijos girių takais" 1975 m. Tai atsiminimai apie jo miškininkystės metus 1923-1944 m. Gamtos apsauga rūpėjo mums visiems. Mano senelis irgi buvo girininkas. Be girininkystės, tėvas domėjosi ir senąja Lietuvos istorija. Jis išvertė iš rusų į lietuvių kalbą P. I. Kusnerio (Knysevo) istorinės studijos (Etninės teritorijos ir etninės sienos, Maskva 1951) antrąją dalį "Pietryčių Pabaltijo etninė praeitis". Jis pradėjo rašyti antrą atsiminimų rinkinį "Jaunystės keliais". Atskiri pasakojimai, jam mirus, buvo išspausdinti "Draugo" novelių atkarpoje 1987 m. Be to, tėvas išvertė iš latvių kalbos Alfredo Dzilumso "Dievo sodas". Jis yra dar rankraštyje ir laukia leidėjo.

— Gal reikėtų pabandyti knygą išleisti Lietuvoje?

— Tai buvo mirusio autoriaus svajonė. Stengsiuosi ją įvykdyti. Taipogi turiu naują eilėraščių rinkinį, kuris irgi laukia leidėjo.

— Ar kas iš tavo vaikų ir vaikaičių paveldėjo rašytojiškų gabumų?

— Jie visi yra linkę į meną ir literatūrą. Vyriausias sūnus — rašytojas. Yra parašęs įžymių mokslininkų ir moksliškų atradimų chronologinę istoriją. Antras sūnus studijavo biologiją, lankė porą metų meno akademijos vakarinius kursus ir dabar rašo biologijos disertaciją. Abi dukros baigė universitete meno istoriją. Jaunesnioji dirba muziejuje ir rengia parodas. Vaikaičiai irgi mėgsta piešti. Kaip matai, kelis jų piešinius įrėminome.

— O kodėl pasirinkai Belgijoje gyventi?

— Mano vyras — antverpenietis, flamų kilmės. Sutikau jį Vokietijoje, ištekėjau ir 1945 m. grįžome gyventi į Antverpeną. Paskui teko keltis iš vienos vietos į kitą, nes to reikalavo vyro tarnyba. O dabar įsikūrėme Edegeme. Vaikai užaugo, sukūrė savo šeimas, vyras tebedirba, nors nepilną laiką, o aš pradėjau lankyti Lier miesto meno mokyklą, kuri yra, senumo atžvilgiu, antroji Flandrijoje. Studijuoju paišybą ir tapybą jau devintus metus, bet, žinoma, tik savaitgaliais. Paskutiniame kurse pasirinkau portreto tapybą. Tai užtruks dar trejus metus. Sėkmingai baigtos meno akademijos diplomas įgalina dėstyti meną gimnazijose, dirbti spaustuvėse ir pritaikomajame mene. Bet tai jau ne mano amžiui.

— Ar galėtum porą žodžių pasakyti apie savo kūrybinį kelią? Kas paskatino reikštis poezijoje, prozoje ir dabar tapyboje?

— Kai buvau jauna, norėjau tapti madų kūrėja. Aš ir dabar pati sau pasiuvu drabužius. Karas pakeitė mano planus. Pradėjau Kaune studijuoti mediciną, bet nebuvo ji man prie širdies. Kai uždarė Kaune universitetą, aš toliau nebetęsiau studijų, kaip kitos mano draugės.

— Poezija pradėjai rašyti Lietuvoje?

— Pradėjau rašyti eilėraščius trylikos metų būdama gimnazijoje. Labai mėgau skaityti ir skaičiau visa, kas tik į rankas pakliūdavo. Pradžios mokyklos nelankiau. Tėvas mane paruošė egzaminams į pirmąją gimnazijos klasę. Tada buvau vos devynerių metų.

— Kokios temos domino?

— Gamta. Myliu gamtą kaip ir mano tėvas ją mylėjo. Tačiau per karą nustojau rašyti ir ilgą laiką tylėjau. Kartais man "ateidavo" eilėraščiai, bet ir vėl dingdavo. O paskui, kada vaikai užaugo, pradėjo lankyti mokyklas, ir aš ėmiau kiek rašyti. Man buvo sunkoka. Pažįstamų lietuvių rašytojų neturėjau ir negalėjau pasidalinti mintimis.

— Kaip pajunti eilėraštį?

Poetė ir dailininkė ZITA TENISONAITĖ-HELLEMANS, gyvenanti Belgijoje

— Eilėraštis ateina pats. Jis kažkaip įsiskverbia į mintis. Kartais pakanka pamatyti gražų debesį ar lapą, blizgantį saulėje, kokią nors spalvą važiuojant automobiliu, ir staiga atsiranda žodžiai. Jeigu jų neužrašau – jie prapuola, bet kartais ir vėl grįžta. Paskui, kai pradedi rašyti, mintys, žodžiai, sakiniai patys pinasi į eiles. Tiesa, kartais parašiusi jį pataisau, t.y. pakeičiu eiles, žodžius. Kartais eilėraštis išeina geras, o kartais visai netikęs.

— Kai parašai savo eilėraštį, pergalvoji mintis?

— Taip. Dažnai padedu į šoną savo eilėraštį ir tik vėliau, kai atsiranda šiek tiek atokumo, vėl jį skaitau ir kritiškai vertinu bei duodu pavadinimą. Mėgstu dažnai perrašyti rašomąja mašinėle. Kažkaip eilutės pačios susistato, gal dėl to, kad įpratau geriau galvoti rašydama mašinėle, nes mąstymas vyksta vaizdais. Man visai nevyksta rašyti ranka.

— Tai gal reikėtų įsitaisyti kompiuterį? Iš karto galėtum geriau apipavidalinti eilėraštį?

— Ne! Ne! Nemėgstu labai modernios technikos.

— Kiek išleidai eilėraščių rinkinių?

— Jau tris: "Pavasaris ir aš" – 1973, "Šviesos iliuzijos" – 1975, "Vieniši vėjo vaikai" – 1979. Esu parašiusi keletą novelių, keletą pasakų vaikams. Kai rašau noveles, tai man pirmiausia kyla mintis. Turiu ją išnešioti pasąmonėje. Paskui staiga gaunu impulsą ir turiu rašyti. Jei neparašau, tai dažnai prapuola, kaip ir eilėraštis. Taip man buvo vieną naktį. Negalėjau miegoti, pasakojimo sakiniai kartojasi, žiūriu jau 4 v. ryto; nulipau žemyn ir pradėjau rašyti mašinėle. Po kiek laiko atbėgo išsigandęs vyras klausti, kas gi man atsitiko, ir novelė . . . pabėgo. Minčių vaizdai išsisklaidė ir nieko nebeliko. Man rašyti reikia ramybės ir vienatvės, net muzika trukdo. Man reikia atsiskirti nuo žmonių.

— Parašei vaikams pasakų ir apsakymėlių. Ar jos buvo kur išspausdintos?

— Vaikams kūryba buvo išspausdinta "Eglutėje", o novelės – "Lietuvių Dienose", "Moteryje". Gaila, kad šis moterų žurnalas nustojo ėjęs. Su malonumu ją skaitydavau.

— O kokios novelių temos?

— Sunku pasakyti. Jos įvairios. Pvz. vienas geras bičiulis man pasakojo, kaip jis, norėdamas skaityti ir išvengti entuziastingai "tarškančių" poniučių, atsisėdo į paskutinį traukinio vagoną. Sekančioje stotyje įlipo jaunas vyras ir pradėjo kalbėti. Paskui pasirodė, kad jis turi ginklą. Mūsų bičiuliui dingtelėjo mintis, kad tai beprotis arba teroristas. Pasidarė visai nejauku. Staiga atėjo konduktorius, jaunuolis skubiai paslėpė ginklą, o mūsų pažįstamas sumetė pasakyti, kad bilietą palikęs kitame vagone, ir konduktoriaus lydimas atsitolino nuo jaunuolio. Aš pradėjau mąstyti ir įsijausti į bičiulio baimės jausmą. Prisiminiau, kaip ir aš vienoje krautuvėje buvau pajutusi tokią baimę, tokią įtampą. O buvo taip. Man belaukiant prekių, atėjo keli čigonai. Vienas primygtinai reikalavo kažkokių kaspinų. Jis laukė, kad pardavėja arba pasilenktų jų ieškoti arba išeitų į sandėlį jų paimti, o antras užstojo duris. Laimei, prie krautuvės privažiavęs pienininkas išbaidė tas neaiškių tikslų žmogystas. Taip man ir "gimė" novelė "Įtampa".

— Kokius esi atlikusi vertimus?

— Iš nederlandų kalbos išverčiau "XX-tojo amžiaus nederlandų poezijos rinktinę" 1972 m.; Felix Timmermans eilėraščių rinkinį "Adagio" 1979 m. Į nederlandų kalbą iš lietuvių kalbos išverčiau "Een steen heeft geen hart" (Akmenėlis turi šaltą širdį). Tai lietuvių poetų eilėraščių rinkinys, kuriems įžangą parašė A. Vaičiulaitis ir aš. Taip pat bendradarbiavau versdama poezijos antologijoje eilėraščius apie II D. karą (1980 m.) Joje buvo eilėraščiai iš 23 kraštų. Išverčiau Eugėnė Mattelaer eilėraštį. "Niekada nenustok drąsos". Beje, mano tėtis išvertė tą eilėraštį į latvių kalbą. Toje antologijoje tas pats eilėraštis buvo išverstas į 300 kalbų ir tarmių.

— Norėčiau dar grįžti prie ketvirto tavo poezijos rinkinio "Aš sapnuoju saulę ir sniegą". Kodėl pasirinkai tokį pavadinimą? Ar rinkinys jau yra išleistas?

— Pavadinimą paėmiau iš eilėraščių. Juose sukaupiau minčių apie man artimus simbolius "saulę ir sniegą". Šitos eilės yra kaip miniatiūriniai piešiniai, tapyti šviesiomis ir tamsiomis (šaltomis ir šiltomis) spalvomis. Spalva man yra pats gražiausias eilėraštis. Juo daugiau pasineriu į tapybą, juo mažiau rašau.

— Priėjome prie tavo tapybos. Kokia buvo pradžia?

— Aš visuomet norėjau piešti, bet sąlygos ilgai neleido rimčiau apie tai pagalvoti. Paskui įsirašiau į Lier miesto meno akademiją. Joje yra įvairiausių skyrių ir kursų net mažiems vaikams. Mokslas – vakarais ir savaitgaliais. Pradėjau piešti. Kai įgudau valdyti šią techniką, pradėjau lankyti aliejinės tapybos kursus. Norėjau dirbti grafikoje, bet man buvo per sunkus volas, ir akys nebėra tokios geros, kad galėčiau atlikti kruopštų darbą. Turėčiau jau naudoti stiprius akinius, o tapyti vis dar galiu be akinių. Betgi piešiu su tušu. Man tai teikia nemažai pasitenkinimo.

— Akvarelės, kurių mačiau keletą, mane sužavėjo poezija.

— Tai nėra gamtos atvaizdavimas. Tai mano vidinės akies gamta, perleista per mano sielos filtrą. Ieškau poezijos spalvose ir kaip tiksliau, poetiškiau perduoti įspūdį. Akvarelė ypatingai tinka įspūdžių atkūrimui, nes ji perregiama, trapi, impresionistiška.

— Kokie ateities planai?

— Dabar noriu baigti tapybos kursą ir portretuose tapyti žmogaus sielą. Kai man sukaks 65 metai, labai norėčiau surengti savo paveikslų parodą mūsų Edegem parodos namuose, kurie, įdomiu sutapimu, vadinasi "Huis Hellemans". Eilėraščius norėčiau išleisti Lietuvoje.

— Ačiū už pasikalbėjimą.

Baigdama pasikalbėjimą su Zenta Tenisonaite-Hellemans cituoju eilėraštį iš jos paskutinio rinkinio "Aš sapnuoju saulę ir sniegą."

Autoportretas V

Akli sapnai nuskuba.
Ant šakų kabo mėnulis
kaip gintaro lašas.
Lėtai alsuoja žemė,
bučiuodama tylą.
Dvylikos valandų
bekraštis popieriaus lapas.
Bemiegio laiko vergai –
belaisviai žodžiai . . .

Tikėkimės, kad neužilgo turėsime progos pasigrožėti ir kitais šio rinkinio eilėraščiais, kuriems viršelį sukūrė pati poetė.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
38 Hurontario Street,
Collingwood, Ont. L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, *B.A.,*
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 445-5640,
namų tel. (705) 429-6428.

Mažosios Lietuvos Fondas

renka, leidžia ir skleidžia apie Mažąją Lietuvą informaciją, jos istoriją, kalbą, etnografiją, praeitį ir ateitį, parodydamas pasauliui, kad Mažoji Lietuva (dabar Kaliningrad oblast) nuo amžių baltiškas-lietuviškas kraštas.

Tam pritardama(s), siunčiu auką $ .....

Foundation of Lithuanian Minor, c/o Ieva Adomavičienė,
18 Gracemount Cr., Scarborough, Ont. M1G 1K3.

Vardas, pavardė _____

Adresas _____

_____

Ąžuolų randai

ANTANINA GARMUTĖ

Dokumentinės apybraižos, vaizduojančios sibirinius lietuvių trėmimus ir gyvenimą Sibiro plotuose. Jų autorė – buvusi Sibiro tremtinė

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Žmonės svarstė, kurioj vietoj mus šaudys — pasirodo, ne man vienai taip buvo sakoma. Šitaip pasiteisindami "aktyvistai" galėjo lengviau plėšikauti. Spėliota, kad mus šaudys Paneriuose, prie Vilniaus, o kiti sakė, kad tam yra patogiausios Baltarusijos pelkės.

Traukinys sustojo Kaišiadoryse. Kareiviai atplėšė duris ir liepė norintiems išlipti pasisemti vandens: toliau esą ilgą laiką durų neatidarinės. Dauguma išlipo. Aš nežinojau, ką daryti. Žvelgiau tuščiomis akimis į priplūdusią miestelio smalsuolių minią. Prisiminiau Mamą, Tėvelį ir taip panūdau prisiglausti prie jų. Atminty atgijo neseniai girdėti pasakojimai, kaip mūsų žmonės gelbėjo Vokietijon tremiamus rusų ir žydų vaikus. Kuo aš blogesnė už juos?

Pasiimu arbatinuką ir einu vandens . . . Smalsuolių būrio priešakyje nužiūrėjau moteriškę, šalia kurios stovėjo kokių aštuonerių metų mergaitė. Kai sargybinis nusisuko, aš vikriai šmurkštelėjau prie moteriškės ir tyliai paprašiau:

— Praleiskit mane už savo nugaros . . . pamanys, kad ir aš jūsų duktė . . .

— Vajetau, ne! Dar mus išveš! — suspigo nesavu balsu moteriškė. Sargybinis atbėgo ir nuvijo mane į vagoną, neleisdamas net vandens pasisemti. Žioplių minia pamažu skirstėsi. Kareiviai užkalinėjo vagonus.

Šį kartą atidengė grotuotą langelį vagono viršuje. Prie šio langelio pasikeisdami ėjome įtraukti po kelis gurkšnius tyro oro. Taip važiavome pirmąją savaitę. Retkarčiais ešelonas stabteldavo laukuoe, kad žmonės išliptų susitvarkyti gamtinių reikalų. O kareiviai stovėdavo šalia, atkišę automatus ir šautuvus. Niekas nė nebandė bėgti. Tik kiekvieną kartą, traukiniui sustojus, nudiegdavo širdį: čia šaudys! . . .

Dairiausi po vagoną. Pažįstamų veidų, išskyrus S. šeimą, susemtą piliakalnio papėdėje, nebuvo. Kartą prislinkau prie jų ir nedrąsiai paprašiau:

— Dėdyte, gal aš su jumis galėčiau važiuoti? Aš — viena . . .

— Man savo dviejų vaikų gana! — išgirdau atsakymą ir pamačiau atsuktą nugarą. Vėliau, jau iš Sibiro girių, tas žmogus rašė mano tėvui laiškus, prašydamas siuntinių.

Ešelone tokių kaip aš, pavienių vaikų, važiavo nemažai, bet jie kažkodėl buvo išblaškyti po atskirus vagonus. Mūsiškiame vagone greta manęs kiūtojo du pypliai. Juos apglėbusi laikė žila močiutė Puodžiūnienė, sakė, kad iš gretimo kaimo. Jų mantos nesimatė. Vėliau jie visi trys numirė iš bado, savo kaulais patręšdami ir šiaip derlingą Sibiro žemę. Čia, vagone, vaikai buvo nusilpę nuo rėkimo, o moteris, linguodama galvą, retkarčiais suaimanuodavo:

— Vaikeliai, jūs mano vaikeliai! Kaip aš berankė, jums duoną uždirbsiu? . . . — Ji buvo netekusi rankos, kuliant rugius.

— Jokios duonos nereikės — sušaudys . . . — nutilo kampe išdžiūvęs senukas. Jo lavoną rytojaus dieną kareiviai išmetė pagelžkelėj.

Aš nemačiau išeities. Nusprendžiau negyventi. Reikia, pamaniau, tik gerai padaužyti galvą į sieną, ir nieko nebejausiu! Varge tu mano! — po poros smūgių pajutau, kad sienos minkštos. Aplipusios storu gyvulių mėšlo sluoksniu, į kurį nei galvą prasiskelsi, nei atsiremsi. Tad nutariau, kol numirsiu, nevalgyti (vis tiek nebuvo ko!) ir negerti (gal būtų kas davęs?). Taip ir padariau. Viskam abejinga sėdėjau prie sienos ir laukiau mirties. Nieko neskaudėjo. Ištino kojos ir rankos.

O vagone gyvenimas tekėjo savo vaga: kas gimdė — pagimdė už paklodės kampe, kas numirė — tą kareiviai išmetė. Nuo drumzlino pakelių vandens kai kuriems paleido vidurius. Kažką nežmoniškai tąsė. Už Volgos sargybiniai padarė malonę — per pusmetrį atstūmė duris; pro jas veržėsi gaivus stepių oras. Ir čia atsitiko nelauktas dalykas: žmonės pamatė, kad mūsų ešelonas prisiveja kitus lietuvių pripildytus ešelonus! O kai mūsiškis ilgokai pastovėdavo stotyse, mus lenkė ir lenkė kiti ešelonai, ėję iš paskos.

— Vyručiai! — pasigirdo balsas. — Taigi važiuojame ne mes vieni, važiuoja visa Lietuva!

Mano gęstančią sąmonę pasiekė mintis, kad jei "visa Lietuva", tai gal ir mano tėvai? Jei Lietuva, tai ešelonai pilni giminių bus! (Antroji versija pasitvirtino.) Vadinasi, verta gyventi. Kartu su savais nebaisu net sušaudytai būti! Praplėšiau akis, o žmonės tupinėjo apie mane, valgyti siūlė. Badavimas vagone baigėsi: kas ką turėjo, tuo dalijosi su visais.

* * *

Perkirtome Uralo upę, kurioje pasisemtą drumzliną, nafta pradvisusį vandenį gėrėme kelias dienas. Pakelėje palikdami lavonus, artėjome prie Uralo kalnų, jų siluetai ryškėjo horizonte. Pravažiavome. Uralo sostinę — Sverdlovską. Aukštakrosnių dūmuose skendinčio Čeliabinsko prieigose ešelonas sustojo. Čia mums visiems liepė išlipti iš vagonų, nieko neimti su savimi ir sustoti į kolonas. Pareiškė vesią į pirtį. Kadangi viskas vyko labai brutaliai, žmonės buvo stumdomi ir daužomi už "nedrausmingumą", tai per minią nuskriejo žinia, kad toji pirtis būsianti ne kas kita, kaip dujų kamera. Juk taip pat pasmerktuosius "guosdavo" ir Osvencimo budeliai . . .

Mūsų laukė sunkus išbandymas. Ėjome į pirtį kaip į mirtį. Kepinant saulei, purvini, ištroškę ir išalkę, be paliovos ujami sargybos, vilkomės keletą kilometrų.

Suvarė į kažkokią dvokiančią patalpą. Liepė visiems plikai nusirengti. Vyrams, moterims, vaikams — visiems kartu. Ligonių ir negalinčių paeiti mūsų tarpe jau nebebuvo . . . Kareiviai stovėjo pusračiu ir, atkišę šautuvus žiūrėjo, kaip vykdomas įsakymas. Pasitaikė moterų ir merginų, kurios dėl suprantamų gamtinių priežasčių negalėjo apsinuoginti. Tuomet prie jų priartėdavo kareivis ir, grasindamas šautuvu, priversdavo nusirengti. O paskui žvengdavo kaip eržilas!

Kaip baigėsi nusirenginėjimo procedūra, visą žmonių, panašių į plikai kirptas avis, minią nuvarė į patalpas, primenančias dušus. Laukėme, kada prasiverš dujos. Tačiau jų nebuvo. Vis dėlto pirtis, o ne dujų kamera! — apsidžiaugėme.

Kol mes maudėmės, vagonuose, buvo atlikta vadinamoji dezinfekcija. Jos metu "išgaravo" visi žmonių pasiimti vertingesni daiktai, kurių dar nebuvo spėję išgrobstyti per daug aktyvūs "aktyvistai" Lietuvoje . . . Nepaisant to, žmonių nuotaika žymiai pagerėjo. Dabar tapo aišku, kad Stalino emisarų pranašystės neišsipildys: mūsų nešaudys!

Mūsų laukė Sibiras. Tai buvo geriau negu mirtis. Tai buvo galimybė išlikti. Ir kam nors kada nors papasakoti viską . . .

— Kas bus, kas nebus, bet lietuvis nepražus! — atsikvėpė pagyvenęs valstietis. Jo žmona pamaldžiai apžiūrinėjo nuo kaklo nusiristą mazgelį, kuriame buvo lietuviškos žemės sauja, pasiimta prie namų slenksčio. Šios relikvijos jai visi pavydėjom! O ji, su ašaromis akyse, įtikinėjo:

— Nepavydėkit . . . aš vis tiek anksčiau mirsiu už jus, tai į karstą įdėsit, ir bus man kaip namie . . .

Liekna šešiolikmetė nuleido sutinusias kojas iš "antro aukšto" ir netikėtai skambiu balsu užtraukė:

— Yra šalis, kur upės teka! ("Tik aš neilgai ten buvau!" — atsiliepė mano sąmonėje.)

Ir visas pavergtųjų ešelonas kaip šventą giesmę giedojo:

Lietuva brangi, mano Tėvyne, —
Šalis, kur miega kapuos didvyriai!

Iki tolimojo Baikalo dar buvo visa savaitė dainų. Dainavome, o vedė dainas ta pati šešiolikmetė Katrytė — Dvylikių kaimo mažažemio valstiečio dukra. Dainos, kaip ir mūsų išgyvenimai, buvo unikalios, tikros:

Mus veža į Sibyrių vagonai užkalti,
Verkia maži vaikeliai, nuo tėvų atskirti! . . .

O pro šalį tingiai bėgo svetimo krašto vaizdai. Drumzlinos upės. Žalia niūri taiga. Nebylios kalnų virtinės. Ir toje nesibaigiančioje kelionėje veržėsi į laisvę lyg narvan uždarytų paukščių giedojimas:

Vakaruose saulė kruvinai žėrėjo,
O Rytų šalelėn ešelonai ėjo . . .

* * *

Pasiekus Irkutsko sritį, ešelono stoviniavimai darėsi dalykiški: Čeremchove atkabino pirmuosius vagonus — duoklę juodoms anglies kasyklų gerklėms. Taljane — kitus, su potencialiais galiūnų taigos medžių kirtėjais; vyrais, vaikais, moterimis ir tebepaeinančiais seniais. Po nakties dingo atrankiniai vagonai, kuriuos kitas garvežys nutempė tolyn į Šiaurę, į Bodaibo aukso kasyklas.

Mūsų vagonui ir visiems kitiems atiteko caro katorgininkų palikimas — druskos kasykla Usoljės-Sibirskojės miesto pašonėje, Angaros upės saloje.

Trijų savaičių kelionė iš Lietuvos baigėsi.

(Bus daugiau)

Jaudinantis nemarios draugystės įrodymas

Žymiojo aktoriaus Henriko Kačinsko palikimas — įrašų plokštelė

VYTAUTAS A. JONYNAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Liko tada kitas etapas — finansuoti plokštelės išleidimą. Ir čia, kaip paprastai, jokios paramos nesusilaukta (gal neprašyta?) iš šalies, iš vad. "veiksnių". Visą naštą perėmė tie patys ištikimi velioniui draugai, paremdami sumanymą kartais iš kuklių, pensininkiškų išteklių — Aleksandra Gustaitienė, Antanas Gustaitis, dr. Juozas Kazickas, Alfonsas Petrutis, Juozas Rasys ir Petras Viščinis.

Ar ši plokštelė išplis išeivijoj, ar bus įsileista Lietuvon, ar kada ims skambėti tenykščiuose kultūros namuose bei mokyklose — parodys ateitis. Bet kol kas sunku atsispirti pagundai išreikšti neprašomam visų vardu didelę padėką šių būrelių nariams už protingai, apgalvotai ir skoningai atliktą darbą.

Įrašyti tekstai

Savaime suprantama, įrėžti į plokštelės įvijas tekstai ne vienodo senumo. Kai kurias jų datas galima atspėti iš minėtų J. Blekaičio straipsnių *Aiduose*. Kai ką išduoda duslėjantis aktoriaus balsas (Milašiaus "Lietuva"). Bet pagaliau ar tai svarbu. *Esminga yra tai, kad iš plokštelės prabyla į klausytoją gyvas, pilnakraujis žmogus, išsakantis, gal kiek retoriškai vietomis, bet nesuvaidintai, nemeluotai savo tėvynės ilgesį, ir išpažįstantis begalinę savo meilę gimtajam žodžiui.*

Nebūtina būti senu scenos vilku, nes net geltonsnapiams aktoriams tai žinoma, kad esama tiek ir tiek poezijos gabalėlių, kurie patrauklūs publikai, kurie leidžia aktoriui sublizgėti estradoje. Plokštelėje tokių "divertismentinių" dalykėlių nėra. Veikiau priešingai. H. Kačinskas, sakysim, interpretuoja mažai kam pažįstamą, retai kada antologijose figūruojantį K. Binkio "Pavasarį". Žinia, jis tikrai žavingas, keturvėjininkiškas. O tačiau kaip lengva buvo aktoriui blykstelt visiem pažįstamomis, populiariomis Binkio "Gėlėm iš šieno". Bendra visų deklamuojamų tekstų jungtim yra ta, kad jų atranką nulėmė išorinės aplinkybės. Juos Kačinskas skaitė įvairių minėjimų ir tautinių švenčių proga. Aktoriui, taip sakant, teko atsižvelgti į auditorijos dvasinių poreikių margybę. Klausantis plokštelės nesunku atspėti, kokie vėjai vyravo anuomet, kokios buvo anuomet išeivijos nuotaikos. Aktoriui buvo lengva balso padrebinimais ar jo užlūžimais iššaukti auditorijoj pageidaujamą efektą. Tų triukų plokštelė neatskleidžia. Atrodytų, kad pagrindinė paskata Kačinskui žengti į estradą buvo noras pasidalint savo sielvartu su auditorija, noras Dievo duota dovana "sušildyti žmonėm širdis". Užtat taip paveikia, taip tikrai skamba jo lūpose Kazimiero Sapiegos monologo finalas:

Eime žmonėm į širdį viltį sėt,
Kartot kaip maldą vardą
Lietuvos!

Apmaudu, kad Kačinsko nebėra mūsų tarpe ir kad jam nebuvo lemta įsitikint, jog anuometinis išeivių tikėjimas lietuvių tautos išlikimu nebuvo "beprasmiškai klaikūs monai". Savo vylimosi, kad tauta prisikels, Kačinskas neišsigynė, ir ta prasme plokštelė yra savotiška jo emocijų kardiograma. Buvo laikas, kai jam artimi buvo, kai jam norėjos deklamuoti Putiną, Maironį, Miškinį. Paskui kažkada atėjo metas H. Radausko "Vakarui":

Vakaras. Nereikia nieko,
Tik sėdėti ir žiūrėt,
Kaip ta saulė mus palieka . . .

Jį aktorius "išsipasakoja" sau visiškai paprastai, stoiškai.

Yra Kazio Inčiūros "Tėviškė" užsklendžianti plokštelę. Tai bene išeiviškiausias iš visų eilėraščių, nors rašytas apie 1938 metus — dar tada, kai poetas negalėjo pramatyt nei Lietuvos, nei savo paties būsimųjų Golgotų. Visus tuos, daugiau mažiau visiems žinomus posmus Kačinskas perteikia taip, kad iš tiesų jų klausantis sušyla širdis.

Šalia tų tekstų yra "vaidybiškieji", kurių klausydamies mes beveik apčiuopiamai jaučiame Kačinsko pasiilgimą scenos erdvės, kolektyvo, auditorijos, katarsinių momentų. Tai B. Sruogos monologai iš "Milžino paunksmės" ir Kazimiero Sapiegos. Nuostabios partitūros, atliekamos nepakartojamu meistriškumu. Galbūt buvusių Vilniaus teatro žiūrovų atmintyje išlikęs Kačinsko balso tembras skirsis nuo to, kuris ateina iš plokštelės, bet kaip tik šiuose monologuose klausytoją suremia gėla pagalvojus, kad dėl kažkokių paranoikų sandėrių H. Kačinskui buvo atimta galimybė dirbti savo krašte, ugdant brandžiausiais gyvenimo metais savo talentą ir auklėjant atžalyną. Pakaitalu scenos darbui liko pasirodymai lietuviškuose renginiuose.

Garsinė antologija

Kaip garsinė nemirtingų mūsų poezijos tekstų antologija, kuriuos privalėtų žinoti, jei ne mokėti atmintinai, kiekvienas lietuvis, plokštelė *H. Kačinskas* turėtų rasti prieglobstį kiekvieno lietuvio, kokios kartos jis bebūtų, namuose. Žinoma, per tuos keturiasdešimt su viršum metų atsirado tiek Lietuvoj, tiek išeivijoj kitų dailiojo žodžio meistrų — Leonas Barauskas, D. Juknevičiūtė, Laimonas Noreika, bet Kačinskas buvo jų pirmtakas, iš kurio visuomet, kaip aiškino Škėma, galima pasimokyti. Pirmtakas buvo jis ir kita prasme. Juk dar 1947 m. jis į savo repertuarą įtraukė Mažvydo "Katekizmo" pratarmę, Baranausko "Anykščių šilelį" ir Donelaičio "Metų" ištraukas.

Mūsų laimei tų dviejų kardinalinių tekstų (tekstų-relikvijų) įrašai išliko, ir jų klausantis H. Kačinsko didžiavimasis Lietuva bei jos kūrybiniu genijum iškyla visoje šviesoje.

Abu tekstai pažįstami, bent vyresniajai kartai, nuo pat mažumės. Netgi atrodytų senstelėję. Klausantis plokštelės yra kitaip. Kas be ko, "Anykščių šilelis" savaip "suaktualėja" kaip nušeimininkautos, visokių pramoninių dergalų nualintos Lietuvos žemelės simbolis. Bet yra ir kitas — sakyčiau, dokumentinis aspektas. Neužmirština, kad jaunas Baranauskas atsakė šia poema lenkomanų paistalams, kad "chamų litvinų" kalba nesanti pakankamai lanksti ir niuansuota dailiajam raštui. Ir davė atkirtį virtuoziškai, fantastiška, spalvinga vaizdų griūtimi. H. Kačinskas labai sugestyviai išryškina Baranausko eilių skambumą, onomatopėjų poetiškumą ir visas slypinčias potekstes.

Bet užvis gaivališkiau, dinamiškiau atsiskleidžia aktoriaus talentas Kristijono Donelaičio "Pavasario linksmybėse". Visi mokam bent pradines "Metų" eilutes. Visi esame mėginę įveikt Donelaičio hegzametrų lėtą tekėjimą, jų ilgainiui netgi migdantį, srūvį. Iš tikrųjų reikia tokio aktoriaus kaip Kačinskas, kad iš Donelaičio hegzametrų "arimų" padvelktų toks gaivumas, tokia jėga, nuplieksta išdykumu ir humoru, tokia pakylėta į žydrynę gimtojo žodžio puošnybė, kad staiga pasidaro visai aišku, kodėl Tolminkiemio Ganytojo genijui lenkėsi poetai, skirdami jam poemas (Just. Marcinkevičius) ir rinkinius (K. Bradūnas, *Donelaičio kapas*).

Pasirinkdamas Baranausko ir Donelaičio tekstus, H. Kačinskas aiškiai norėjo priminti auditorijai, kad jų autoriai buvo kovotojai už gimtojo žodžio išlikimą. Toji kova iki šiol tebeina tiek išeivijoje, tiek, deja vis labiau, ir pačioje Lietuvoje. H. Kačinsko įrašų pasirodymas gali padėti laimėti pergalę. Užtat bostoniečių gražiai įgyvendintas sumanymas išleisti šią garsinę lietuvių poezijos antologiją yra tikrai jaudinantis mostas, laiku atėjęs ginklas.

Muzikas dr. B. KAZĖNAS diriguoja Čikagos lietuvių operos chorui repeticijos metu Nuotr. V. Tamulaičio

Vilniaus operos solistė IRENA MILKEVIČIŪTĖ Čikagos lietuvių statomoje Verdi operoje "Trabadūras" atlieka pagrindinį Eleonoros vaidmenį

Jurgio Mačiūno kelias į meno pasaulį

Jurgis Mačiūnas (gimęs 1931 m. Kaune ir miręs 1978 m. Niujorke) studijavo meną, architektūrą ir grafiką Cooper Union Niujorke ir baigė architektūros studijas Carnegie Institute of Technology Pitsburge 1954 m., o 1961 m. pradėjo meno sąjūdį "Fluxus", kuris plačiai išsiplėtė po visą pasaulį. "Fluxus" meninė kryptis yra apjungti visus menus per spontaniškumą ir meistriškumą. Tai yra beveik priešingybės, o Jurgis Mačiūnas per savo kūrybingumą ir išradingumą atvėrė naują pasaulį. Pvz. jo kompozicija pianinui ir gėlėms susideda iš vakariniais drabužiais apsirengusio aktoriaus, kuris išeina scenon ir padeda gėlių vazą ant pianino. Arba, šachmatų lenta su smėlio laikrodžio figūromis.

Kaip dažnai atsitinka meno pasaulyje, Jurgis Mačiūnas, metęs pelningus darbus, užregistravęs net 40 patentų, dirbo ir veikė neturte, nors jam, dar būnant gyvam, meniniai pasisekimai sekė vienas po kito. Po jo mirties Gilbert ir Lila Silverman, meno mecenatai iš Farmington Hills, Michigan, pradėjo rinkti didžiąją "Fluxus" kolekciją, kuri dabar randasi Fyfe pastate Detroito centre. Šiais metais įvykusi "Fluxus" paroda Museum of Modern Art Niujorke ir jos pakartojimas šią vasarą Cranbrook Academy of Art Museum Bloomfield Hills, Michigane yra tik pradžia Jurgio Mačiūno kelio į meno pasaulio viršūnes.

Meno istorikas J. Hendricks teigia, jog Jurgis Mačiūnas yra sekantis svarbiausias menininkas po Marcel Duchamp dvidešimtame šimtmetyje.

Mes, kurie pažinome Jurgį Mačiūną, nesistebim jo dabartiniu pasisekimu. Beje, Jurgis neturėjo daug draugų lietuvių tarpe. Jo artimiausias ryšis su lietuviais buvo jo sesuo Nijolė Valaitienė, kuri jam daug padėjo jo vargo metais ir jo sunkioje nepagydomoje ligoje.

Jis artimai bendradarbiavo su Jonu Meku ir Almu Šalčium. Ketvirtas lietuvis nuo 1961 m. buvo dabartinis Sąjūdžio tarybos pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, su kuriuo Jurgis Mačiūnas palaikė artimus ryšius. Landsbergis svarsto galimybes apie Mačiūno parodą Lietuvoje. Mačiūno amerikiečiai gerbėjai buvo maloniai nustebinti, matydami Vytauto Landsbergio nuotrauką pirmame "New York Times" puslapyje. Tai dar vienas šių laikų lietuviškas stebuklas – menininkas tampa valstybininku.

Šios pastabos yra paskatinimai susisiekti su manim tiems asmenims, kurie pažino ar bendravo su Jurgiu Mačiūnu. Bus rašoma Mačiūno biografija. Taigi praneškite man apie save: Saulius Šimoliūnas, 665 W. Warren Avenue, Detroit, MI 48201, USA. Tel. (313) 832-3117.

VYTAUTAS VARNAGIRIS

Sūnaus nesulaukus

Iš sibirinės poezijos

1

Tai amžinas sulos skambėjimas
Jaunų berželių skrydy . . .
Ir aš čionai buvau atbėgus,
Nei sielvarto, nei skausmo nepažinus . . .

Žiogelio siela,
Kad kylančios gyvybės neužminčiau . . .
Išgėrusi Dangaus ir Žemės pieną
Ir tartum paukštė, lizdą slėpdama, nutilus . . .

O tas naujos gyvybės šauksmas!
Plaukų banga uždengsiu savo gėdą . . .
Taip tik naktis iš miglų rytą audžia,
Lakštingala per naktį rytą gieda . . .

Bet dienos kūdikio, mažais žingsneliais
Skubėt pradėję . . .
Rodos, tik vakar nulipo man nuo kelių,
O jau seniai išėjo . . .

2

O būk palaimintas laukime!
Bet kiek naktų be miego man gegutė prikukavo?
Kai miškas mėnesį viršūnėse liūliuoja,
Nešioju akmeniu nelaimę savo . . .

Per tinklą mėnesienos,
Po ašarom užsėtą žemės plotį,
Aidu apsamanojusių kamienų,
Kad dieną vyšnele nulaužta atsistočiau . . .

Pabėgo mano dienos,
Šešėliais nudundėjo,
Palikę kryžkelėje vieną,
Kad laužytų pakilę vėjai . . .

Nesibaigianti šerkšna,
Juoda, sunki . . .
Kai aš paženklinta viena –
Mirties dalgiu, Sūnau, eini . . .

O laukiu aš tavęs,
Kaip dar niekas nelaukė,
Piktos kalbos – vilkų . . .
Į mažus ratukus vėl žabų prisidėjus,
Juos prieš kalną velku ir velku . . .

O laukiu tavęs,
Kaip dar niekas nelaukė:
Širdis sparnų ritme, saulėtekio kely . . .
Bet žemė iš gelmės pašaukia –
Tyli tyli . . .

3

Dar vakar džiaugsmą drebulė kalbėjusi,
O šiandien – jau nuoga . . .
Ir saulėtas mintis,
Ir kruvinas mintis –
Į žemę pasidėjusi . . .

Tik eglė gūdžiai ošia
Ir baisią žinią
Laukams miškams kartojant –
Savo vaikus maldauja
Mane visai užkloti . . .

Kad liktų kupstas šis raiste,
Ir kraujas rankoje šermukšnės,
Kad varnas, gandą nešdamas slapčia,
Viršūnėj lizdą susisuktų . . .

Kad jo vaikai sulestų mano kraują
Ir mano aimaną nuneštų . . .
Laikau aš rankoje seniai jau žemės saują,
Bet netikiu,
Kad ant savo širdies reikės numesti . . .

Tik varno riksmas,
Šermukšnė svyrančiu krauju . . .
Ant šito kupsto palieku aš viską,
Kad rankoje žvakelę nešdamas,
Sūnau, ateitum tu . . .

4

Sugrįžk, Sūnau,
Pavargo akys . . .
Iš tolio nepabaigiamai blausaus
Tik gūdžiai verkia šakos . . .

Žvaigždė nukrinta,
Sukrūpčioja širdis . . .
Tik liko pėdos čia įmintos,
Lyg neišblėstanti ugnis . . .

Tik liko jausmas –
Kaip medžio kraujas žiemą . . .
Tik paukštis šaukia
Pasivėluojančiąją dieną.

Sugrįžk. Sugrįžk!
O nesakykite,
Kad skausmo buvo per mažai . . .
Nukritusiomis žvaigždėmis
pasipuošė plaukai . . .

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Prof. dr. Marija Gimbutienė aplankė Seattle lietuvius Vašingtono valstijoje, dalyvavo jų surengtame Vasario 16 minėjime. Šia proga ji taipgi skaitė paskaitą apie senovės deives Vašingtono universiteto antropologijos studentams. Paskaitininkę šiltai sutiko profesūra ir studentai. Universiteto laikraštis paskelbė platų paskaitos aprašymą.

JAV LB kultūros tarybos 1988 m. $1.000 muzikos premiją Klivlande gyvenančiam pianistui ir muzikos pedagogui Andriui Kuprevičiui paskyrė vertintojų komisija: pirm. Faustas Strolia, nariai — Audronė Gaižiūnienė, Povilas Matiukas, Loreta Venclauskienė ir Kazys Skaisgiris. Premijos mecenatas — JAV lietuvių fondas. A. Kuprevičiui ir kitiems laureatams premijos bus įteiktos IX-joje premijų šventėje gegužės 20 d. Čikagoje.

Kompozitorius Julius Gaidelis, miręs Bostone 1983 m. sausio 6 d., paliko ne tik vertingų muzikos kūrinių, bet ir savo įsteigtą bei vadovautą Bostono lietuvių vyrų sekstetą, kuriam dabar vadovauja Daiva Matulionytė-Pareira. Sekstete dainuoja tenorai Norbertas ir Helmutas Lingertaičiai, baritonai – Bronius Banaitis ir Ričardas Lizdenis, bosai – Vytautas Eikinis ir Gintas Simokaitis. Lig šiol sekstetas pasirodydavo tik savo steigėjo ir buvusio vadovo mirties metinių minėjimuose. Atskirą koncertą sekstetas rengia gegužės 13 d. Bostono lietuvių piliečių draugijos salėje.

Henrikas Kačinskas, žymusis Lietuvos dramos teatro aktorius, dailiojo žodžio garsintojas, mirė 1986 m. rugsėjo 28 d. Floridoje ir spalio 1 d. buvo palaidotas Sunny Hills kapinėse. Palaidotas toli nuo Lietuvos, nespėjęs palikti plokštelėn įrašyto savo talento. Šią apgailėtiną jo nutilusio balso tuštumą dabar užpildys velionies bičiulių Antano Gustaičio, Alfonso Petručio ir Petro Viščinio iš paliktų magnetofoninių įrašų paruošta ir išleista plokštelė "H. Kačinskas". Jos techninė priežiūra — Romo Šležo, dailus apvalkas — dail. Prano Lapės. Velionies lūpomis iš plokštelės prabyla lietuvių rašytojų kūriniai: Maironio "Lietuva brangi", "Ant Birutės kalno", Vinco Mykolaičio-Putino "Rūpintojėlis", Antano Miškinio "Rudeniniame palte", "Miškas", Stasio Santvaro "Nutolusi pakrantė", Bernardo Brazdžionio "Artojų malda", Juozo Kėkšto "Motinai", Antano Baranausko "Anykščių šilelis", Kazio Binkio "Pavasaris", Henriko Radausko "Vakaras", Oskaro Milašiaus "Lietuva", Kazio Inčiūros "Lietuvos padangė", Vinco Krėvės "Milžinkapis", Kristijono Donelaičio "Pavasario linksmybės" iš jo "Metų", Balio Sruogos Švitrigailos priesaika, Jogailos monologas iš "Milžino paunksmės" ir Sapiegos monologas iš "Kazimiero Sapiegos".

Naujosios plokštelės sutiktuves balandžio 2 d. leidėjai surengė Bostone, Lietuvių piliečių draugijos patalpose. Įvadiniu žodžiu jas pradėjo Antanas Gustaitis, atskleisdamas kai kuriuos plokštelės išleidimo epizodus, padėkodamas dail. Pranui Lapei už jos apipavidalinimą, Romui Šležui — už techninę priežiūrą, Aleksandrai Gustaitienei, dr. Juozui Kazickui, inž. Juozui Rasiui — už finansinę paramą. Jurgis Blekaitis sutiktuvių dalyvius supažindino su Henriko Kačinsko keliu į meno aukštumas Lietuvos teatruose, jo sukurtais svarbesniaisiais vaidmenimis, primindamas, kad velionis yra dailiojo meninio skaitymo pradininkas, palikęs ypač gilius pėdsakus išeivijoje. Alfonsas Petrutis nušvietė H. Kačinsko darbą "Amerikos balse", kur jam teko rūpintis Lietuvon transliuojamais vaidinimais bei kita menine programa. Atsiminimais dalijosi plokštelės sutiktuvėms vadovavusi Regina Norvaišaitė-Petrutienė. Petras Viščinis kalbėjo apie išlikusių magnetofoninių įrašų rinkimą plokštelei. Iš jos buvo pasiklausyta H. Kačinsko skaitomų Kristijono Donelaičio "Pavasario linksmybių", iš juostelės — nežinomo autoriaus rašinio apie Kūčias tremtyje ir tėvynėje. Plokštelė kainuoja $10 JAV, su persiuntimu — $12 JAV. H. Kačinsko plokštelė saviems reikalams ir platinimui gaunama šiuo adresu: Mr. Alfonsas Petrutis, P. O. Box 367, W. Hyannisport, Mass. 02672, USA. Tel. (508) 775-3987.

Kalbininko Prano Skardžiaus (1899-1975) devyniasdešimtųjų gimimo metinių minėjimą kovo 31 d. surengė Lietuvos mokslų akademijos lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Vilniaus universiteto lietuvių kalbos katedra ir Lietuvių kalbos draugija. Minėjimą įvadiniu žodžiu Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo salėje pradėjo filologijos dr. Aleksandras Vanagas. Apie Prano Skardžiaus gyvenimą ir mokslinę veiklą kalbėjo filologijos dr. Algirdas Sabaliauskas, Vilniaus universiteto prof. Jonas Palionis ir jaunosios kartos kalbininkas Arvydas Vidžiūnas.

Vilniaus operos ir baleto teatras mažuosius žiūrovus pakvietė į V. Telksnio naujosios operos "Mažylis" spektaklį. Libretą yra parašęs G. Astrauskas pagal švedės Astridos Lindgren apysaką "Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo". Premjerinio spektaklio dirigentas — A. Šulcys, režisierius — E. Domarkas, dailininkas — A. Kariniauskas. Vaidmenis atlieka operos solistai: Karlsono — baritonas A. Markauskas, Mažylio — mezzo-sopranas L. Domikaitė, auklės Bok — bosas V. Kuprys. Į mažuosius žiūrovus dail. G. Gecevičiaus nupieštas Karlsonas žvelgia jau iš programos viršelio, vienoje rankoje turėdamas Švedijos vėliavą, kitoje — Lietuvos.

Du didžiuosius prizus turėjo pirmasis tarptautinis kino bei televizijos filmų vaikams ir jaunimui festivalis Maskvoje. Vienas prizas buvo įteiktas japonų rež. Isao Takachatai už nupieštą pilnametražį filmą vaikams "Paminklas ant jonvabalių kapo". Antrą didįjį prizą laimėjo vaidybinis Lietuvos kino studijos filmas jaunimui "Neatmenu tavo veido", kurį sukūrė rež. Raimundas Banionis pagal Leonido Jacinevičiaus parašytą scenarijų. Filmo operatorius — Janas Tomaševičius, kompozitorius — Faustas Latėnas. Prizą įteikė švedų rež. Viljamas Oldridžas, vertintojų komisijos pirmininkas. Pasak rež. R. Banionio, premijuotasis filmas "Neatmenu tavo veido" yra apie pirmąją meilę, kurią nužudo viską išmanantys, visur besikišantys suaugusieji.

Kauno Justo Paleckio viešoji biblioteka surengė parodą "Lietuvių rašytojai — stalinizmo aukos". Prieškariniais metais Kybartų gimnazijos mokytojas Viktoras Katilius išleido romaną "Katastrofa", apysaką vaikams "Naktis alyvų krūme". Tačiau apie jį ir daugelį kitų rašytojų beveik nieko nežino jaunoji karta, nes jie stalininio teroro metais buvo teisti, ištremti, pašalinti iš Lietuvos rašytojų sąjungos, sustabdytas jų kūrinių leidimas. Tokio likimo susilaukė rašytojai ir redaktoriai Valentinas Gustainis, Juozas Keliuotis ir Pranas Būdvytis. Lig šiol tebėra pakartotinai neišleistos anksčiau parašytos Stasio Anglickio ir Kazio Borutos knygos. Parodon buvo įjungti ir kiti skaudaus likimo susilaukę rašytojai — Jonas Graičiūnas, Augustinas Gricius-Pivoša, Kazys Jakubėnas, Kazys Inčiūra, Kazys Jankauskas, Antanas Miškinis, vertėjas Edvardas Viskantas. Parodos lankytojus su jais supažindino jų knygos, žurnalai, straipsniai laikraščiuose.

Dainų ir šokių ansamblis "Lietuva" balandžio 7 d. surengė septyniatūkstantąjį koncertą, į Vilniaus sporto rūmus sukvietęs kelis tūkstančius vilniečių ir svečių. Sukaktuviniame koncerte dainomis ir šokiais buvo atskleistas "Lietuvos" ansamblio per keturiasdešimt aštuonerius metus nueitas kelias. Iš jo šį kartą buvo išjungti kadaise privalomi intarpai, erzinę žiūrovų akis ir ausis. Liko tik lietuvių tautos tradicijos ir papročiai, susieti su pavasario apeigomis, piemenų išdaigomis, naktigone, vestuvėmis. Koncertą paruošė meno vadovas P. Budrius, vyr. baletmeisteris V. Buterlevičius, vyr. chormeisteris A. Kriūnas, orkestro vadovas K. Budrys, dailininkai R. Songailaitė ir J. Balčikonis. Žiūrovai gėrėjosi B. Kutavičiaus, Č. Sasnausko, V. Juozapaičio, A. Bražinsko, J. Švedo, B. Dvariono muzika, J. Lingio ir V. Buterlevičiaus sukurtais šokiais. Pustrečios valandos trukęs sukaktuvinis koncertas buvo pradėtas vokaline choreografine kompozicija "Žolytėla rūta", o vakaro viršūne tapo tautine giesme laikoma "Lietuva brangi", kurią giedojo ne tik ansamblio nariai, bet ir visi žiūrovai. **V. Kst.**

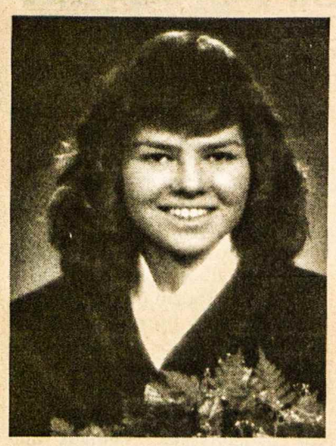

LAURIE MacFARLANE,
Wayne ir Birutės (Mikėnaitės) duktė, baigė teisės studijas Osgoode Hall teisių mokykloje, gaudama teisių mokslo bakalaurės laipsnį (L.L.B). Kitą bakalaurės (B.A.) laipsnį anksčiau buvo gavusi Toronto universitete. Teisės praktiką atliks Blake, Cassels & Graydon firmoje Toronte

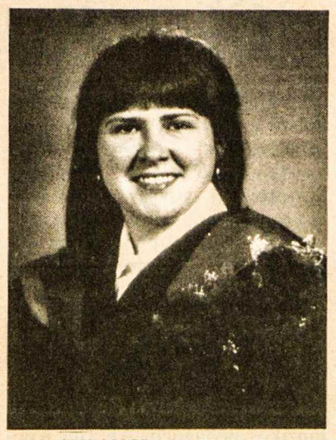

SUSAN MacFARLANE,
Laurie sesuo, Guelph universitete gavo griežtųjų mokslų bakalaurės laipsnį (B.Sc.) biologinės inžinerijos srityje. Siekdama magistrės laipsnio, ji tęs savo studijas tame pačiame universitete. Abiejų seserų studijų baigimo iškilmėse dalyvavo tėvai ir dvi močiutės

Sėkmingi "Paramos" metai

Balandžio 16 d. Toronto lietuvių namuose įvyko metinis Lietuvių kredito kooperatyvo "Parama" narių susirinkimas. Jame dalyvavo 377 registruoti nariai. Susirinkimo pradžioje buvo prisiminti ir atsistojimu pagerbti praeitais metais mirę 62 nariai, kurių pavardes perskaitė valdybos pirmininkas D. Vaidila. Sekretorius R. Birgiolas perskaitė praeito susirinkimo protokolą.

Pirmininkas darydamas pranešimą, pirmiausia atkreipė dėmesį į tai, kad krašto ekonomika tvirtai laikosi jau šešeri metai. Nors infliacija šiuo metu siekia tik 4.6%, tačiau Kanados centrinis bankas, didindamas paskolų procentus, nori infliaciją prilaikyti. Ontario kredito kooperatyvų centrinė įstaiga taip pat turėjusi gerus metus ir padariusi pelno. Tačiau šioje provincijoje iš veikiančių 724 kredito kooperatyvų 52 turėjo nuostolius, o 61 net užsidarė. Ontario kredito kooperatyvai turi arti 2 mil. narių.

"Paramai" ir vėl buvo geri metai: paaugo 4.5 mil. dol., padarė $734,459 pelno, kuris pervestas į rezervus. Tuo būdu "Parama" pasiekė valdžios reikalaujamą 5% rezervą nuo narių indėlių.

Iždininkas V. Aušrotas pranešė, kad tai jau 36-ji "Paramos" finansinė apyskaita. Balansai paaugo 6.8% ir gale metų pasiekė netoli $70 mil. dolerių. Buvo didelis nekilnojamo turto paskolų pareikalavimas, ir paskolos namų pirkimui pakilo arti 50 mil. dol. Labai mėgiama taupytojų yra kasdieninių palūkanų sąskaita, kuri pašoko net 43%, pasiekdama 19 mil. dol. Iš gautų pajamų 76% išmokėta nariams taupytojams.

Per metus buvo išdalinta $17,000 aukų. Iš metų pelno vėl paskirta $22,500 aukų, paremiant įvairias lietuviškas institucijas. Iš viso išduota apie $40,000 lietuviškai veiklai paremti.

Pirm. K. Draudvila perskaitė pranešimą apie kredito komiteto veiklą. Per metus šis komitetas, susidedantis iš 3 narių ir tarnautojo, turėjo 53 posėdžius ir išdavė 634 paskolas už $27,749,000. Visą veiklą stebėjo priežiūros komitetas, kurio pranešimą padarė pirm. V. Sendžikas. Mačernik perskaitė oficialų revizoriaus pranešimą. Visos apyskaitos susirinkimo buvo priimtos. Patvirtinta ta pati Burns Hubley Chartered Accountants bendrovė, kuri atliks oficialią reviziją sekantiems metams.

Mandatų komisijos pirm. S. Grigaliūnas pranešė, kad nebuvo naujų kandidatų į valdomuosius organus. Tuo būdu sekantiems 3 metams palikti tie patys asmenys: D. Vaidila ir O. Delkus valdyboje, K. Draudvila kredito komitete ir V. Sendžikas priežiūros komitete.

Susirinkimas tesėsi tik vieną valandą. Po jo daugelis pasiliko užkandžauti ir pasišnekučiuoti. **V.A.A.**

'SAMOGITIA'
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša
knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS krašto tarybos rinkimai

1989 metų spalio 1 dieną

KLB krašto valdyba yra sudariusi sekančios sudėties vyriausią rinkimų komisiją: *pirm. Vyt. Taseckas, Vyt. Aušrotas, G. Balčiūnienė, L. Balsienė, V. Sendžikas.*

Komisijos adresas: **1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8.**

*Kandidatų į tarybą sąrašai įteikiami apylinkių rinkiminei komisijai ne vėliau kaip **š.m. rugpjūčio 6 d.** Apylinkių rinkiminės komisijos kandidatų sąrašus privalo atsiųsti vyriausiai rinkimų komisijai ne vėliau kaip **š. m. rugpjūčio 20 d.***

Vyriausia rinkimų komisija išsiuntinės apylinkėm smulkesnę informaciją apie vietinių rinkiminių komisijų sudarymą. Dėl rinkimų eigos kreiptis į KLB vyriausios rinkimų komisijos pirm. Vyt. Tasecką.

KLB krašto valdyba

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC. REALTOR

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.

Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė tel. 534-7788
431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

Kapitalas Lietuvai, palūkanos - lietuvybei

Pokalbis su KLF tarybos pirmininku dr. A. Pacevičium

J. VARČIUS

Kanados lietuvių fondas, minėdamas 1987 m. rudenį 25 metų veiklos sukaktį, buvo sutelkęs $850,000 pagrindinio kapitalo, iš kurio gautų pajamų buvo paskirta $430,000 švietimo institucijoms, kultūrinei veiklai, jaunimo ir sporto organizacijoms, tautinių šokių grupėms ir dainos vienetams, spaudai ir knygų leidimui, stipendijoms studijuojančiam jaunimui. Fondas rėmė ne tik Kanados išeivijos visuomeninę-kultūrinę veiklą, bet ir lietuvių išeivių veiklą V. Vokietijoje, P. Amerikoje ir JAV lituanistines institucijas.

KLF yra stipriausia, didžiausia ir efektingiausia Kanados lietuvių labdaros-šalpos organizacija, kurios narius sudaro tik Kanadoje gyvenantieji lietuviai. Fondą išsugdė mūsų bendruomenės idealistai veikėjai, savo laisvalaikį per 26 metus paaukoję šios organizacijos reikalams.

Vienas iš pirmųjų, pagrindinių, nepavargstančių fondo organizatorių ir veikėjų yra dr. Antanas Pacevičius, dabartinis tarybos pirmininkas, įsijungęs į pradinį organizavimo darbą, KLB krašto tarybai 1962. IX. 16 patvirtinus statutą. 1964-1970 m. laikotarpyje dr. A. Pacevičius buvo KLF valdybos pirmininku ir jam teko spręsti daug teisinių problemų santykiuose su KLB krašto valdomaisiais organais. Jos trukdė aukų telkimą ir įgyti visuomenėje pasitikėjimą. Tik 1967. VI. 26 užregistravus Kanados federacinės valdžios korporacijų įstaigoje Otavoje dr. A. Pacevičiaus, P. Lelio ir V. Balsio pasirašytą pareiškimą čarteriui gauti, Kanados lietuvių fondas tapo savarankiška organizacija, kurią visuomenė palaipsniui teigiamai vertino, remdama įnašais ir palikimais.

Dr. A. Pacevičiui vadovaujant per 26 metus kaip valdybų ir tarybų pirmininkui, fondo kapitalas nuosaikiai augo, didėjo ir šiuo metu jau peršoko vieno milijono dolerių ribą. Tai didelis fondo vadovų laimėjimas. Šia proga kreipiausi į tarybos pirm. dr. A. Pacevičių pasiteirauti apie fondo veiklą ir ateities planus.

— Kokio pobūdžio yra Kanados lietuvių fondo organizacija?

— Kanados lietuvių fondas buvo įsteigtas, kaip jo čarteryje ir statute pasakyta, "lietuvių kultūriniams bei labdaros tikslams remti, skatinti ir ugdyti". Fondas nėra finansinė ar nepelno institucija, bet visuomeninė labdaros organizacija, kurios pagrindinį kapitalą sudaro aukos, dovanos, palikimai ir beprocentinės paskolos. Iš kapitalo investavimų gautas pelnas kiekvienais metais paskirstomas lietuviškai veiklai paremti.

— Švenčiant KLF 25 metų sukaktį, pagrindinis kapitalas buvo $850,000. Kokio dydžio šiuo metu yra kapitalas ir kokie įnašai jį padidino?

— Šiuo metu pagrindinis kapitalas pasiekė $1,200,000. Pastarųjų metų laikotarpyje buvo gauti mirusių narių testamentiniai palikimai: V. ir J. Skrebutėnai — $102,000, L. Balsys — $100,000, J. Strazdas — $75,000, B. Ralys — $40,000. Palikimai ir stipendijų fondai sudaro pusę pagrindinio kapitalo.

— Ar turite rūpesčių bei problemų saugiai investuoti milijoninį kapitalą? Kas nutaria jo investavimą ir kokiose finansinėse institucijose jis yra investuotas? Kas garantuoja šių investacijų saugumą?

— Kapitalo investacijomis rūpinasi fondo tarybos sudaryta investavimo komisija: V. Dargis, A. Bersėnas, V. Pacevičius. Ši komisija svarsto ir pateikia tarybai geriausius investacijų pasiūlymus, rekomendacijas, kuriuos, apsvarstę savo posėdyje, patvirtina arba atmeta. Komisija ir taryba vengia spekuliacinių investacijų akcijų biržose ar pirkti nekiln. turtą. Mūsų fondo kapitalas yra investuotas finansinėse institucijose, kurios turi valdžios įstatymais nustatytą draudą. Šiuo atveju fondas gauna pastovias garantuotas palūkanas iš lietuviškų kredito kooperatyvų, komercinių bankų ir kitų institucijų, ir neturime jokių rūpesčių dėl kapitalo sumažėjimo.

— Ką reiškia fondo statuto 2 str. nuostatas, kad "fondo pagrindinis kapitalas yra neliečamas?

— Šis statuto nuostatas garantuoja kapitalo pastovumą ta prasme, kad iš jo negalima daryti išmokėjimų išeivijos veiklai ir kitiems reikalams. Pagrindinis kapitalas kiekvienais metais didėja ir jis gali būti išmokėtas pagal statuto 43 ir 44 straipsnius, kurie liečia fondo likvidavimą. Nariai yra teisiškai tikrieji kapitalo valdytojai ir sprendėjai.

— Kokia tvarka yra telkiamas pagrindinis kapitalas?

— Fondas yra labai svarbi organizacija Kanados lietuvių išeivijos bendruomenės gyvenime. Jo pagrindinį kapitalą sudėjo savo įnašais 1528 nariai, testamentiniai palikimai ir aukos specialiems tikslams. Šiuo metu Kanados lietuvių kolonijose veikia 18 įgaliotinių, kurie daug prisidėjo prie fondo tikslų populiarinimo ir kapitalo telkimo. Straipsniai, skelbimai, atsišaukimai Kanados lietuvių savaitraščiuose ir švenčių leidiniuose, rinkliavos sukaktuvių ir laidotuvių progomis, metai iš metų didino kapitalą ir tuo pačiu pajamas.

— Ar fondas turi nuolatinę būstinę ir kas atlieka administracinius darbus?

— KLF nuolatinė būstinė yra Toronto lietuvių namuose, — 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6. Čia fondas turi specialų kambarį raštinei, valdomieji organai naudoja užsakytas patalpas be atlyginimo posėdžiams ir narių susirinkimams. Visus administracinius darbus atlieka valdybos pareigūnai. Pirmininkas vadovauja ir prižiūri administracinį darbą pagal tarybos nustatytas gaires; sekretorius tvarko korespondenciją, narių sąrašus ir visą kitą susirašinėjimą; iždininkas vykdo iždo operacijas ir veda finansinės atskaitomybės knygas. Neseniai buvo įsigytas kompiuteris, kuris labai daug padeda atskaitomybės ir sąskaitybos darbuose. Šiems pareigūnams padeda vienas apmokamas nepilną laiką dirbantis tarnautojas.

— Ar valdomųjų organų nariai gauna atlyginimą už darbus? Ar jiems apmokamos kelionių ir reprezentacijos išlaidos?

— Valdybos ir tarybos nariai negauna jokio atlyginimo. Apmokamos tik tolimesnių kelionių faktinos išlaidos, kurių kartais atsiranda perimant testamentinius palikimus. Vietinės kelionių išlaidos neapmokamos. Jie savo darbą ir išlaidas bei savo laisvalaikį aukoja fondo tikslams.

— Kokio dydžio pagrindinį kapitalą, kuris pagal įstatus neliečiamas, fondo vadovybė planuoja sutelkti? Ar jis bus ribotas, ar neribotas? Pagal Kanados statistikos surašymo duomenis buvo rasta lietuvių: 1961 m. — 27,629, 1971 m. — 25,000, 1981 m. — 18,240. Šiuo metu lietuvių skaičius yra žymiai sumažėjęs dėl senosios kartos didėjančio mirusių skaičiaus ir jaunosios kartos asimiliacijos proceso, ką patvirtina nykstančios lituanistinės mokyklos, silpnėjančios jaunimo organizacijos. Taigi, mūsų išeivijos kaip mažos etninės grupės veikla Kanadoje yra ribojama ne šimtmečiais, bet tik dešimtmečiais. Ar nebūtų naudingiau pagrindinį kapitalą riboti tik iki vieno milijono dolerių? Ar nebūtų naudingiau gautas pajamas iš investacijų ir naujų aukų skirti dabartinei lietuviškai veiklai paremti?

— Jūsų klausimą nelengva tiksliai atsakyti, nes paliečiamas lietuvybės išlaikymo tęstinumas Kanadoje. Iki šiol fondas yra išmokėjęs per $600,000 mūsų išeivijos visuomeninei-kultūrinei veiklai paremti, stipendijų ir labdaros tikslams. Ši parama kiekvienais metais stiprėja, nes didėjantis neliečiamas kapitalas didina pajamas ir iš jų paskirta parama jaunimo organizacijoms silpnina nutautėjimo procesą. Štai dar ir kita galimybė. Šiuo metu okupuotoje Lietuvoje netikėtai išėję į viešumą sąjūdžiai siekia nepriklausomos Lietuvos atstatymo. Visi suprantame, kad dabartinėse sąlygose nepriklausomybės atstatymas užtruks daugelį metų. Nesėkmės atveju šie nauji įvykiai gali iššaukti naują emigracijos bangą, kaip įvyko Sov. Sąjungai okupavus Lietuvą. Šiuo atveju lietuvybės išlaikymas išeivijoje ir kova dėl Lietuvos laisvės dar labiau suaktualėtų, pareikalautų labai stiprios ir efektingos finansinės paramos. Jei Lietuva atgautų nepriklausomybę, kurios atstatymas pareikalautų finansinės paramos, tai KLF, mano nuomone, nebus tylus stebėtojas ir rems mūsų tautos nepriklausomybės siekimus. Dėl šių priežasčių kapitalą Lietuvai turime didinti. Jo išmokėjimą nutars fondo nariai.

— Kokia tvarka yra skirstomos metinės pajamos organizacijoms ir stipendijos jaunimui? Kodėl spaudoje neskelbiamas organizacijų ir kitų vienetų, gavusių pašalpas, sąrašas? Manau, kad paskelbimas spaudoje sustiprintų pasitikėjimą fondo vadovybe ir būtų išvengta įtarinėjimų.

— Taryba sudaro ir patvirtina pelno paskirstymo komisiją, kuri šiuo metu yra šios sudėties: pirm. kun. J. Staškus, adv. A. Pacevičius, inž. H. Lapas. Ši komisija svarsto gautus pašalpų prašymus ir pateikia tarybai savo rekomendacijas, pagal kurias ji savo nuožiūra tvirtina arba atmeta prašomų pašalpų skyrimą. Pašalpoms gauti yra paruošti atitinkami pareiškimai su klausimais, kuriuos prašytojai turi įteikti fondui iki vasario 16 d. Fondo taryba yra nutarusi skelbti spaudoje paskirtas pašalpas bendroje sumoje, sugrupuojant organizacijas, jų gavėjus pagal paskirtų pašalpų pobūdį: visuomeninė-kultūrinė veikla, švietimas, sportas ir t.t. Šia tvarka skelbiant, neapsunkinama spauda ilgais sąrašais, o skaitytojai sužino kokia išeivijos veikla yra remiama. Nei komisijos, nei tarybos nariai jokios tendencijos pašalpų skirstyme neturi, jie tik atlieka sąžiningai lietuvio visuomenininko išeivijoje tautinę pareigą.

— KLF statuto 4 str. leidžia raštišku įgaliojimu perleisti balso teisę kitam asmeniui. To pasekmėje metiniuose susirinkimuose dalyvauja asmeniškai apie 70 narių, tačiau turi daugiau balsų. Pvz. 1987. V. 3 fondo susirinkime dalyvavo 76 užsiregistravę nariai, kurie su įgaliojimais turėjo 358 balsus. Fondui daromas priekaištas, kad dėl šių balsų perleidimo jis yra valdomas tos pačios grupės narių, kurie turi daugiau susirinkę įgaliojimų. Ar teisingas šis priekaištas?

— $100 įnašas suteikia kiekvienam nariui vieną balsą visuotiniame susirinkime. Organizuojant fondą, norim paskatinti narius įmokėti didesnius įnašus, statute buvo numatyta, kad kiekvienas papildomas šimtas ir daugiau suteikia nariui papildomus balsus nuo kiekvieno šimto dolerių po vieną balsą. Taigi, įmokėję $1000 turi 10 balsų. Šie įnašai, kaip labdaros organizacijos, yra atleidžiami nuo pajamų mokesčių ir jie niekam negrąžinami, išskyrus tik tai, kad mirties atveju narys gali šio įnašo teisę perleisti kitam asmeniui. Teisingas tvirtinimas, kad kai kurie fondo valdomųjų organų nariai turi raštiškų įgaliojimų, gautų iš kitų susirinkime nedalyvaujančių narių, kurie balsavimuose nulemia sprendimus ir rinkimus. Ši tvarka yra naudinga fondui, nes garantuoja fondo kapitalo tvarkymo pastovumą. Fondo valdomuosius organus sudaro visuomenininkai, kurie suorganizavo šią šalpos organizaciją ir turi moralinę bei teisinę atsakomybę prieš visus narius, kad jos pajamos ir kapitalas nebūtų panaudoti kitiems tikslams.

— Baigiant šį pasikalbėjimą, ką dar norėtumėte pasakyti visuomenei ir fondo nariams?

— Visiems mūsų nariams tariu nuoširdų lietuvišką ačiū už nuolatinę paramą fondui įnašais, aukomis ir testamentiniais palikimais. Fondas per 26 metus pastoviai rėmė ir remia mūsų išeivijos kultūrinį gyvenimą, kurio nuolatinė finansinė parama organizacijoms įgalino išvystyti labai aktyvią veiklą, žinomą ne tik pasaulio lietuvių kolonijose, bet ir okup. Lietuvoje. Kviečiu visus lietuvius įsijungti į KLF narių eiles, o ypač tuos, kurie sudaro testamentus, nepamiršti testamente įrašyti ir Kanados lietuvių fondo vardą ir tuo pasistatyti sau paminklą, kur jo vardas bus minimas iki Lietuva bus gyva.

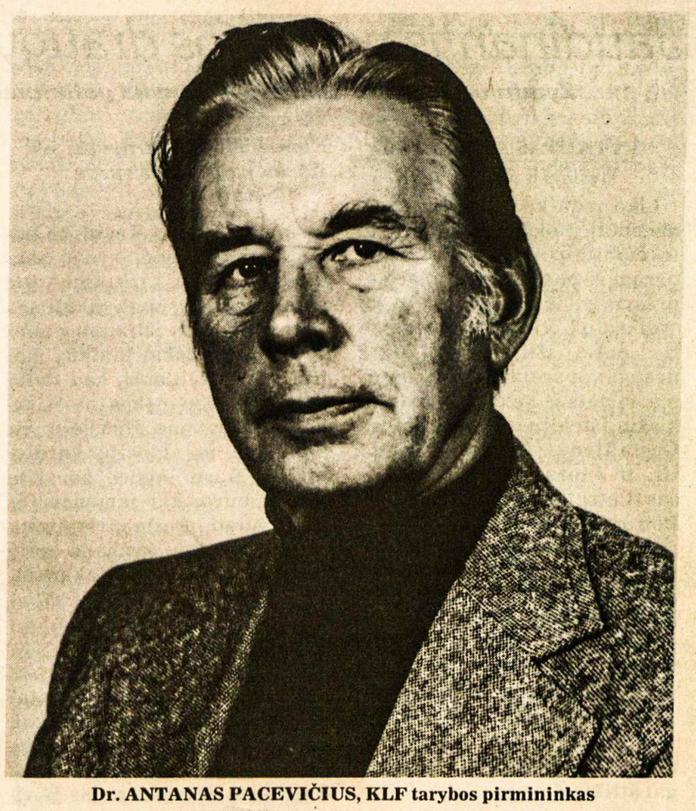

Dr. ANTANAS PACEVIČIUS, KLF tarybos pirmininkas

Norite susipažinti su savaitraščiu "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI"? Atsiųskite savo adresą ir gausite keletą numerių nemokamai.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 350,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: ***"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvybei išeivijoje!"***

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave, Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

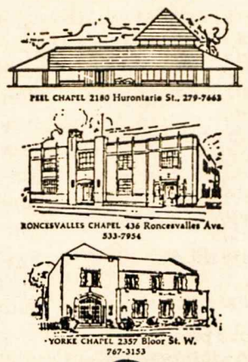

Turner & Porter

Marlin Travel

Per Trafalgar Tours ir Marlin Travel

geriausios kelionių sąlygos Europon

4 dienų ekskursija Anglijon nuo **$340**
15 dienų ekskursija po Europą nuo **$1375**
Kelionė lėktuvu į Maskvą ..... **$959-$1,139,**
su apsistojimu Romoje ..... **$1,419-$1,439**

2959 Bloor St. W. prie Royal York. Tel. (416) 231-1061 arba skambinti Raimundui VALADKAI vakarais (416) 279-4235, kuris atliks visus patarnavimus kelionei.

OVER 200 MARLIN TRAVEL OFFICES ACROSS CANADA TO SERVE YOU.

GEO. H. CREBER
MONUMENTS INC.
208 Kingston Rd., Toronto, Ont. M4L 1S7
Raštinės tel. 691-5712 694-1013
Namų tel. 762-3502
Roman Demkiw

Išstatyta 120 paminklų pavyzdžių – didžiausias pasirinkimas Toronte paminklų, sukurtų tautiniais motyvais

Mes parūpinam savo klientams braižinius bei proporcingus pagal mastelį planus patvirtinimui. Projektai ir skulptūros atliekami geriausių mūsų meistrų.

Naudojamas geriausias Š. Amerikos ir importuotas granitas. Užsakymai priimami bronzos ir granito plokštėms, keramikos ir porceliano paveikslams, įrašams kapinėse, bronzos statuloms ir lemputėms.

Varžytinių kainos – visų projektų meistriškumas garantuotas.

MISSISSAUGA

Carassauga 89

MAY
12 ◆ 13 ◆ 14

ARABIAN INDIA
ASSYRIAN JAMAICA
CROATIA LITHUANIA
CYPRUS PHILIPPINES
ENGLAND PORTUGAL
GREECE SCOTLAND
TRINIDAD

FOR MORE INFORMATION CALL:
820-6804

OPENING CEREMONIES
May 5 • South Common Mall • 7:30 p.m.

MEET THE WORLD WEEK
May 8 to 11 • South Common Mall • Evenings

THE RETAILERS OF
SOUTH COMMON MALL
Win a Trip for Two
To the Azores from
SATA EXPRESS

SPONSORED BY
HARVEY'S
IN MISSISSAUGA

Labatt's Blue
Win a $1,000.00
Shopping Spree at
Mississauga
International Home Show
Canada's Largest Fall Home Show
October 12, 13, 14, 15, 1989

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	9½%
180-185 d. term. ind.	9¾%
1 metų term. indėlius	10 %
2 metų term. indėlius	10 %
3 metų term. indėlius	10 %
1 metų GIC-met. palūk.	11¾%
2 metų GIC-met. palūk.	11¼%
3 metų GIC-met. palūk.	11 %
1 metų GIC-mėn. palūk.	10 %
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11¾%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	11¼%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	11 %
Specialią taup. s-tą	8 %
Taupomąją sąskaitą	8 %
Kasd. pal. taupymo sąsk	9¼%
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	13 %
Sutarties paskolas nuo	13 %
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	13¼%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
Su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ir 3 metų	11½%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 41 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
Telefonas 762-7775

2239 Bloor Street West •

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
- parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
- įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
- atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas
- uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7

Telefonas: 625-0707 Savininkas – Tom Thompson

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo.

ANTANAS GENYS

an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent
etobicoke, ontario M9B 6G8

232-9000
res: 231-2839

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju,
nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling)
Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Toronto "Aušra" II-jų PLS žaidynių, vykusių Čikagoje 1983 m., meisteris. Klūpo iš kairės: K. Šapočkinas, tuometinis klubo pirmininkas, E. Deimantavičius, V. Gataveckas, S. Arlauskas. Stovi: E. Šlekys, rėmėjų vadovas, S. Ignatavičius, treneris, C. Džiuba, K. Bartusevičius, S. Žulys, R. Kaknevičius, A. Baziliauskas, J. Zoet, R. Underys, E. Norkus Nuotr. Z. Degučio

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

T.V.

Krepšinio žaidynės Vokietijoje

KAZYS BARONAS

Kas dveji metai, mano artimame Mannheimo mieste, rengiamos tarptautinės jaunių krepšinio žaidynės, kuriose dalyvauja dvi Vakarų Vokietijos rinktinės (A ir B) bei 14 kitų valstybių. Šioms žaidynėms daug dėmesio paskyrė vietos dienraštis "Mannheimer Morgen", tat nenuostabu, kad jomis džiaugėsi dideliu susidomėjimu ne tik amerikiečių kariai ir jų šeimos (dalis rungtynių vyko JAV kariuomenės sporto salėse), bet taip pat ir užsieniečiai – "gastarbeiteriai". Mat Mannheimo mieste turkai, jugoslavai, italai, graikai ir kt. tautybės sudaro beveik 12% visų gyventojų, todėl žaidžiant tėvynės atstovams salėje skambėjo "Hellas, Italia-Italia ar Espanja-Espanja" ir "ole" žodžiai. Didžiausią "triukšmą" kėlė turkai su būgnais bei Iberijos pusiasalio atstovai.

Be abejonės, prie žaidynių reklamos priklausė spaudoje pasirodžiusios "pranašystės" – spėjimai, ieškant iš anksto nugalėtojo. Ir taip daug dėmesio buvo skirta JAV, Italijai ir po ilgesnės pertraukos pasirodančiai Sov. Sąjungos jaunių rinktinei, nes rusų komandoje ("bei den Russen" – pas rusus) Mannheimas matė milžiną Arvydą Sabonį, kuris žiūrovams dar kaip jaunis padarė labai didelį įspūdį.

Visiškai netikėtai į baigmę iškopė šių žaidynių "Pelenė" – Graikijos rinktinė su aiškiu favoritu JAV. "Hellas" atstovai po smarkios kovos pralaimėjo "Dėdės Samo" atstovams 67:75, nors dar šešias min. prieš rungtynių pabaigą pasekmė buvo 60:60. Iš graikų gerą įspūdį paliko 17-metis sostinės žaidėjas ir kartu komandos kapitonas Miriounis (žaidžia Atėnų "Kronus" klube) ir 2,13 m. aukščio amerikietis S. Wilson (vienas baltaodis, visi kiti juodukai) žaidėjas. Tolimesnėm vietoms valstybės pasidalino taip: 3/ Prancūzija, įveikdama Cekoslovakiją 75:73, 5/ Italija, nugalėdama Bulgariją 104:55 ir 7/ Jugoslavija, laimėdama prieš Olandiją 102:51.

Silpnai pasirodė Sov. Sąjungos atstovai, laimėdami tik 13-tą vietą. Jos rinktinėje buvo trys lietuviai: Taraila Darius (Vilnius), Gaigalas Audrius (Panevėžys). Petravičius Tadas (Kaunas), latvis Valeika Edmundas (Ryga). Kiti iš Maskvos, Leningrado, Donecko. Turėdamas spaudos pažymėjimą, teko pasikalbėti su jauniais bei su trenerio pad. pareigas ėjusiu Modestu Paulausku. Užklaustas – kokios yra silpno pasirodymo priežastys – lietuvis atsakė trumpai: mažas patyrimas tarptautinių varžybų.

Savo grupėje Sov. Sąjungos jauniai pralaimėjo Turkijai 58:77, Prancūzijai 92:97. Geriausias rungtynes jie sužaidė prieš Čekoslovakiją, įveikdami ją 96:59, tačiau savo grupėje užimdami paskutinę vietą. Į pusbaigmę įkopė Graikija – Čekoslovakija 80:67 ir JAV – Prancūzija 91: 65. Aštunti buvo olandai, devinti – lenkai. Toliau: 10 Turkija, 11 Kinija, 12 Vakarų Vokietija, 13 Sov. Sąjunga, 14 Ispanija, 15 Vakarų Vokietija "B" ir 16 Portugalija.

Rašydamas apie krepšinį, norėčiau taip pat pranešti, kad Vakarų Vokietijos ir Austrijos spaudoje buvo žinutės, jog "Basketball – Russe" Arvydas Sabonis perėjo į JAV profesionalų eiles. Kaip rašo dienraščiai "Sabonis Klub Kaunas" atsisveikino su savo žaidėju JAV ir Litauen" rocko grupių festivalyje . . . Komentarai nereikalingi.

Ir Mannheimo žaidynėse "Russen" klausimu teko susikirsti su to miesto dienraščio sporto bendradarbiu, (gal kiek pasikarščiavus), pavadinant jį geopolitiniu analfabetu . . . Bet ko galima laukti iš eilinio, jauno žurnalisto, jeigu Vakarų Vokietijos rinktinės daktaras, man besikalbant su M. Paulausku, pasakė: "Jūs iš Kanados (ant sportinio švarko yra "Ontario" emblema) ir mokate rusiškai . . ."

Šiek tiek žinių iš Vakarų Vokietijos. Krepšinio taurę laimėjo Bayrenthas baigmėje įveikęs Laverkuseną 89:79. Aukštosios futbolo lygos pirmenybėse ir toliau pirmauja Miuncheno Bayern vienuolikė prieš Kiolną, Bremeną, Hamburgą. Uodegėlės pabaigoje eina Eintracht Frankfurtas, Mannheimas, Stuttgarto "Kikers" ir Hannoveris. Antroje lygoje – Hamburgas (jame žaidžia iš Lenkijos atvykęs Kairys – Suvalkų trikampio sūnus) prieš Vatenšeidą, Fortūną, Kiolną ir Diuseldorfą. Pabaigoje Maincas, garsioji Vakarų Vokietijos ir trečiojo Reicho komanda – Šalke 04 ir Solingen. Į aukščiausią ledo ritulio lygą taikosi Freiburgas, Miunchenas, Kaufbeuren.

Lietuvos tautinis olimpinis komitetas

gegužės 13 d. skelbia Lietuvos olimpine diena . . . "Uždekime tądien olimpinę ugnį savo širdyse ir tegul ji apima visą Lietuvą ir išeiviją . . .

39-sios Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žaidynės Toronte, 1989 m. gegužės 5-7 d.d., glaudžiai rišamos solidarumo ženklan su tėvyne Lietuva, švenčiant **Olimpinę dieną! . . .**

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto generalinė asamblėja kreipiasi į lietuvių tautą:

Grąžinkime sportui olimpinę dvasią

Lietuva pabudo. Lietuva keliasi. Nelengvai. Pečius slegia netekčių, nuoskaudų, metų metais prievarta skiepyto paklusnumo ir nuoseklumo, veidmainystės ir išvirkščio patriotizmo našta, atsitiesti ir laisvai atsikvėpti trukdo įvairiausios atgyvenos ir jų gynėjai.

Lietuvai reikia sutelkti visas savo jėgas, kad pakiltų, reikia dvasinės stiprybės, visapusiškai sveikų ir stiprių žmonių.

Nuo seno žinoma, kad jėgų ir sveikatos galima pasisemti iš kūno kultūros ir sporto šaltinių. Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais šie šaltiniai Lietuvoje buvo nuolat teršiami tuščiais šūkiais, melagingais skaičiais, įskaitinių taškų ir pereinamųjų vėliavų vaikymusi bet kokia kaina. Tai užgožė tikrąjį kūno kultūros ir sporto žavesį, patraukluma ir paskirtį, pakenkė jų olimpinei prigimčiai.

Nuvalykime nuo kūno kultūros ir sporto biurokratizmo ir sąstingio pelėsius. Neleiskime, kad mūsų vaikai nuo mažens būtų skirstomi į tinkančius ir netinkančius sportui. Medalius ir rekordus gali pasiekti tikrai ne visi. Bet sportuoti sveika kiekvienam. Sveiki ir stiprūs piliečiai reikalingi Respublikai nemažiau negu čempionai ir rekordininkai.

Artėja gegužės 13-ji – Lietuvos olimpinė diena. Ruoškimės jai. Pasistenkime įžiebti olimpines kibirkštėles savo širdyse ir sušildyti visą Lietuvą.

Mes kreipiamės į visus Lietuvos gyventojus: padarykime Olimpinę dieną švente, su kuria nebenorėtume skirtis. Mes prašome visų sporto įrenginių šeimininkus: tebūnie Olimpinė diena jūsų valdose – atvirų durų diena. Mes ypač daug tikimės iš Lietuvos tautinio olimpinio komiteto rėmėjų, sporto specialistų ir visuomenininkų, mokytojų ir trenerių, jaunimo: parodykite, ką jūs iš tikrųjų galite, kiek daug sugebate padaryti bendram labui. Mes kviečiame į talką visų sporto šakų federacijas, sąjungas ir asociacijas, visus spoto veteranus, olimpiečius sportininkus.

Tegul Olimpinė diena suvienija mus ir padeda mums visuose darbuose, kuriuos turime nuveikti, kad būtume sveika, stipri ir laisva tauta.

Skautų veikla

• Gražiai atšvęsta skautų globėjo šv. Jurgio šventė balandžio 23 d. Lietuvos kankinių šventovėje. "Šatrijos" ir "Rambyno" skautai dalyvavo organizuotai su vėliavomis. Mišias atnašavo kun. K. Kaknevičius. Jis pasakė šiai šventei pritaikytą pamokslą. Giedojo parapijos choras, skaitymus atliko L. Mockutė.

Tuojau po Mišių, tuntai žygiavo į Anapilio salę iškilmingai sueigai, kurios komendantu buvo ps. Ed. Grybas. Buvo įneštos vėliavos. "Šatrijos" įsakymus skaitė adj. ps. D. Steponaitienė, "Rambyno" – s. V. Keturakis. Vilkiukų įžodį davė – Jonas Baliūnas ir Darius Narušis. Kaklaraiščius užrišo draugininkas A. Paškus ir pakvietė tuntininką F. Mockų užrišti tėvynės mazgelį, o gerojo darbelio mazgelį užrišo tėveliai. Tuntininkas priminė, kad jau laikas registruotis į "Romuvos" stovyklą. Sueiga baigta Lietuvos himnu ir vėliavų išnešimu.

• Balandžio 22 d. DLK Vytauto vilkiukų draugovė, vadovaujama sl. A. Paškaus ir ps. Ed. Grybo, aplankė 14-tą Toronto policijos stotį, kurioje buvo šiltai priimti. Jiems buvo rodomi ir aiškinami policijos aparatai: radijas, kompiuteriai, televizija ir kaip suieškomi bei pagaunami nusikaltėliai. Šis aplankymas buvo nepaprastai įdomus, suteikęs daug žinių. Vėliau numatyta aplankyti ir gaisrininkus. Tuntininkas

Toronto veteranai slidininkai dar vis negali užmiršti snieguotų kalnų. Vienoje išvykoje 1989 m. "Blue Mountain" vietovėje. Iš kairės: Jonas Jonaitis, buvęs ŠALFASS slidinėjimo varžybų meisteris slalome ir didžiajame slalome, Stasys Kėkštas, Jonas Gustainis, Jonas Žukas, Sigitas Krašauskas ir Vincas Paulionis taip pat buvęs ŠALFASS slidinėjimo varžybų meisteris Nuotr. V. Paulionio

Galima gauti tik LCBO parduotuvėse

Jeigu negalite rasti Alpenbitter (100 ml ar 750 ml) jūsų LCBO parduotuvėje, klauskite parduotuvės vedėjo, kad užsakytų arba rašykite Rittmeister of Canada Inc., 297 South Service Road, Grimsby, Ont., L3M 4E9

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

9½%	už 90 dienų term.indėlius
9¾%	už 6 mėn.term.indėlius
10 %	už 1 m. term. indėlius
10 %	už 2 m. term. indėlius
10 %	už 3 m. term. indėlius
10 %	už 1 m. GIC mėn. palūk.
11¾%	už 1 m. GIC invest. pažym.
11¼%	už 2 m. GIC invest. pažym.
11 %	už 3 m. GIC invest. pažym.
8¾%	už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
11¾%	už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
11¼%	už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.
11 %	už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
8¾%	už namų planą - OHOSP (variable rate)
8 %	už taupymo sąskaitą
9¼%	kasd. pal. sąsk. virš 10.000
6½%	už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

	už asmenines paskolas nuo...13 %
	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
	su nekeičiamu nuošimčiu
1 metų	13¼%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
	(fixed rate)
	su keičiamu nuošimčiu
	1, 2 ar 3 metų...11½% (variable rate)

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir
Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – savininkai

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED

25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3

Telefonas (Toronto linija) 773-6480

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL
REAL ESTATE LTD., REALTOR

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

30 metų patirtis. Nemokamas namo įkainojimas.

Telefonai 535-2331 arba 537-2869

RE/MAX
renown realty ltd., realtor
an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.
associate broker

4887 dundas street west
islington, ontario M9A 1B2
res: 239-9892

232-2322

DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:

- RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai
- RRIF pensijų fondas
- metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)
- įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda
- atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm
- klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus

Canada Life Assurance Company
390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2
Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

A†A

ALBINUI NAUJOKAIČIUI

mirus,

jo seserį ELENĄ GUDINSKIENĘ ir šeimą nuoširdžiai užjaučiame –

Hamiltono atetininkai

A†A

ANTANUI ČEBATORIUI

Lietuvoje mirus,

brolį JONĄ ir šeimą, gimines, artimuosius nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime –

F. B. Ankai *J. J. Kamaičiai*
A. O. Dziemionai *B. Rukšėnienė*
P. T. Kareckai

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

gauna visi kanadiečiai – net ir milijonieriai. Už ją nieko nereikėjo mokėti būsimiems pensininkams. Jos ir vaikų priedų apmokestinimas palies tik pasiturinčius kanadiečius, kurių metinis uždarbis yra peržengęs $50.000. Kiti nebus paliesti. Biudžeto kritikai puola finansų ministerį M. Wilsoną, bet patys nepasiūlo jokių savo būdų deficitų atneštai krizei pašalinti. Toliau žaisti negalima, kai valdžios skola yra pasiekusi $320 bilijonų ir kai jos metinėms palūkanoms tenka atiduoti 35 centus iš kiekvieno Kanados iždan įplaukiančio dolerio. Tad iš tikrųjų naivu ir J. Turneriui, ir E. Broadbentui tik pulti biudžeto atneštą išlaidų sumažinimą ir pajamų padidinimą. Negi jie, nepateikdami savų pasiūlymų, norėtų laukti, kol skolos išlaidoms padengti vyriausybė iš kiekvieno gaunamo dolerio turės atiduoti 50 centų – pusę biudžetinių pajamų? Laukti nežada pasitraukimą iš vado pareigų praėjusią savaitę paskelbęs J. Turneris.

Panašių minčių keliems šimtams liberalų Otavoje pažėrė firmos "Noranda Forest" pirm. A. Zimmermanas, vienas žymiausių Kanados verslininkų. Savęs jis nelaiko liberalu, tik artimu J. Turnerio bičiuliu. Pasak jo, partija, neremianti savo vado, yra sambūris didvyriais norinčių tapti tuščių politikų. Ateina laikas liberalams persvarstyti ligšiolinę savo politiką, nes kai kurios Kanadą slegiančios problemos yra liberalų palikimas. Nepakanka tik aštrių vyriausybės puolimų parlamente, bet reikia pasiūlyti ir konkrečius savo sprendimus, išstudijavus iškilusias problemas.

Esą abi Kanados opozicinės partijos prarado dalį savo svorio, atsisakydamos pasiūlymų, remdamosios tik kritika. Ne visiems liberalams patiko tokie atviri A. Zimmermano žodžiai. Karingoji hamiltonietė Sheila Copps pasipiktinusi išėjo iš salės. Ji netgi buvo nepatenkinta opozicijos vado J. Turnerio pavaduotojo H. Gray padėka kalbėtojui A. Zimmermanui. Ta padėka jai buvusi per švelni dėl A. Zimmermano įžeidžiančių žodžių.

Teisinga buvo A. Zimmermano pastaba, primenanti liberalams jų palikimą, su kuriuo dabar susiduria Kanadą valdantys konservatoriai. Juk ir finansų ministerio M. Wilsono daug triukšmo atnešęs biudžetas yra susietas su liberalų palikimu. Už chroniškų deficitų atneštą $320 bilijonų skolą atsakomybė tenka ir tuos deficitus pradėjusiems liberalams. Šiandien daugelis kanadiečių spėjo užmiršti, kad B. Mulronio konservatoriai, 1984 m. rugsėjo 4 d. laimėję parlamento rinkimus, jau rado P. E. Trudeau ir J. Turnerio liberalų paliktą tų metų biudžetą su rekordiniu $38,3 bilijono deficitu. Ministerio pirm. B. Mulronio konservatorių vyriausybė su finansų ministeriu M. Wilsonu 1985 biudžetinius metus užbaigė su $34,4 bilijono deficitu, 1986 m. – su $30,6 bilijono, 1987 m. – su $28,1 bilijono, 1988 m. – su $28,9 bilijono. Per tuos ketverius metus konservatorių vyriausybė minėtais deficitais Kanados skolą padidino $122 bilijonais iki $320 bilijonų dabartinės sumos. Lieka net $198 bilijonai anksčiau padarytos skolos. Iki ministerio pirm. P. E. Trudeau atėjimo valdžion Kanados skola buvo labai menka, nes biudžetus buvo stengiamasi subalansuoti. Tad nenuostabu, kad pokario metais Kanados dolerio vertė buvo aukštesnė už JAV dolerio. Didžiulę skolą nešantys deficitiniai biudžetai įsigalėjo su ministerio pirm. P. E. Trudeau liberalų vyriausybėmis.

Lietuviška baldų dirbtuvė Trout Creek

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys, telefonas(705) 723-5522

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdyba

kviečia visus lietuvius dalyvauti

SĄSKRYDYJE - RYŠIAI SU LIETUVA

Susitikimas su bendraamžiais iš Lietuvos įvyks **1989 m. liepos 7-10 d.d.**
Vasario 16 gimnazijoje Vakarų Vokietijoje. Registruotis iki **1989 m. gegužės 31 d.** pas Ritą Rudaitytę, 74-222 MacLaren Streeet, Ottawa, Ontario K2P 0L8 Canada.
Tel. (613) 231-7638.

SKAITYTOJAI PASISAKO

NORI SUSIRAŠINĖTI

Labai norėčiau kada nors prisiliesti prie Kanados žemės. Taip toli dar niekad nebuvau nukeliavęs. Mielai priimčiau pas save norinčius paviešėti Lietuvoje brolius iš Kanados. Tai man būtų maloni staigmena. Nors gyvename kukliai, tačiau kelionei ir juodai dienai visuomet laikome susitaupę. O pasimatymo su tautiečiais pinigais juk nematuosime. Adresas: Lithuania, Joniškis 235150, Statybininkų 2-22, Didzevičius Arūnas. Tel. 52-125.

Red. pastaba. Šio laiško autorius yra 33 metų amžiaus, vedęs, turi sūnų ir dukrą, yra baigęs Lietuvos žemės ūkio akademiją, dirba statybos organizacijoje, rašo diplominį darbą Vilniaus technikumo neakivaizdiniame skyriuje.

DŽIAUGSMAS IKI AŠARŲ

(Laiškas iš Lietuvos)

Nesulaukė mamytė rudens Lietuvoje, o būtų buvę ir jai daug džiaugsmo. Net sunku įsivaizduoti, kaip viskas keičiasi. Visa Lietuva pirmą kartą šventė Visų Šventųjų šventę lapkričio 1 dieną, nereikėjo eiti į darbą, galėjom nuvažiuoti ir aplankyti visus kapus tą pačią dieną. Mano tėvelis ilsisi Marijampolės kapinėse, ten nuvažiavau dieną, o į vakarą važiavom į Sintautus. Koks buvo džiaugsmas iki ašarų, kai pakalbėjus valdžios atstovui, buvo leista kalbėti kunigui, visi po to giedojo Maironio giesmę "Marija, Marija". Jūs neįsivaizduojat, bet mums tai labai įdomu, nes iki šių metų bažnyčia buvo atskirta nuo valstybės.

Jūs tikriausiai žinot, kad spalio 7 d. iškėlė trispalvę Vilniaus Gedimino pilies bokšte, o dabar vienas po kito kelia Lietuvos miestai. Vilkavišky vyko ceremonija praeitą sekmadienį, lapkričio 6 d. Vakare 6 val. visi rinkosi į bažnyčią, kur buvo trispalvė šventinama, o po to su fakelais ir žvakutėm lydėjom į miesto aikštę, kur ją iškėlė ant tam įruošto stiebo. Būtumėt matę, kokia tai buvo džiaugsminga šventė: iš pradžių kalbos, o po to dainos, lietuviškos, senoviškos dainos, sukurtos mūsų senųjų dainių. Šoko žmonės ratelius, žaidė žaidimus, nesiskirstė iki vėlumos. Tą dieną iš tremties grįžo ir kun. Sigitas Tamkevičius, kuris per greitai pradėjo skelbti atgimimą, buvo nesuprastas ir ištremtas į Sibirą. Lietuvos politiniai kaliniai bus visi paleisti.

Gal Jūs viską žinot, be reikalo aš rašau, bet tokia Lietuva buvo seniai ir aš jos nemačius, todėl labai įdomu. Jei Dievas duos, kada pasikviesit į svečius, gal nereikės leidimo važiuoti į Maskvą, jį išduos Vilnius. Jau dabar ruošiama naujoji Lietuvos konsitucija, ten bus daug pakeitimų, nors į užsienį ir dabar jau lengvai išleidžia. "Drakono" metai sutraiškė slibiną, kuris daug metų savivaliavo . . .

LIETUVA NĖRA KOLONIJA

Lenkai, pastebėję užsienio lietuvių politinį pasimetimą, panoro pasinaudoti ir pasiūlė pripažinti dabartinę sovietinės Lietuvos sieną teisėta, kaip rašo Algimantas Gureckas ("TŽ" 1989 m. 5 nr.). Tai esą gerai, tiktai kaip su Lenkijos okupuotomis sritimis, įskaitant Suvalkus, Seinus?

PLB užklausę lenkų pogrindžio veikėjai esą iš "Niepodleglosc" (Nepriklausomybės) ir "Komitet oporu spolecznego" (Visuomenės pasipriešinimo komitetas) partijų. Susirašinėjimai ir pasitarimai vykę daugiau kaip trejus metus.

Dar ne viskas: lenkai nori išnaudoti ir kitur esančius minkštumus: 1988 m. balandžio 30 - gegužės 1 d.d. iš Lenkijos atvykę lenkų intelektualai kalbėję su Lietuvos atstovybe prie Šventojo Sosto Romoje.

Tokie pranešimai rodo, kad kai kurių lietuvių veikėjų baiminimąsi siekti Lietuvai priklausančių sričių. Su visais kaimynais reikėtų sugyventi, išvengti ginkluotų susikirtimų. Lenkijai pasiūlytina taikus pasienis, jiems pasitraukus iš buvusių prūsų žemių imtinai iki Vyslos upės ir kitų lietuvių tautai turinčių priklausyti sričių, kaip nurodyta Lietuvos šaulių sąjungos tremtyje ir Lietuvių istorijos draugijos Čikagoje 1982 m. išleistame Lietuvos žemėlapyje, aiškinimai 1983 m. išleistoje knygoje "Tikroji Lietuva". Tais reikalais rašiau ir periodinėje spaudoje.

Šiuo metu okupuota Lietuva kovoja dėl savo teisių būti laisva, nepriklausoma. Užsienio lietuviai turėtų juos paremti teisingais siekiais. Atsižadėti tos ar kitos teritorijos lengva, bet jas atgauti sunku. Juo mažesnės Lietuvos sieksime, juo bus sunkiau ją atstatyti. Siekimai turi būti istoriniai ir kitaip paremti.

Algirdas Gustaitis

LIETUVA AMERIKOS SPAUDOJE

Čikagos "Sun-Times" dienraštis yra milijoninio tiražo ir skaitomas ne vien Čikagos mieste. Įdomiausia, kad per paskutinius 6 mėnesius Čikagos abu didieji dienraščiai išspausdino daugiau straipsnių apie Lietuvą ir Baltijos valstybes, negu per paskutinius 40 metų. Tai vis nuopelnas nepaprastos drąsos bei ryžto Lietuvos žmonių. Ką veiksnių memorandumai ar rezoliucijos nepadarė per 44 metus, Lietuvos žmonių atgijęs patriotiškumas padarė per kelis mėnesius.

Prieš metus niekas nebūtų patikėjęs, kad rusai kada nors iš Lietuvos atitrauktų savo kariuomenę, bet dabar, sakyčiau, kad tokia galimybė vis dėl to egzistuoja. Kas įvyko Afganistane, gali vieną dieną įvykti ir Baltijos valstybėse ir visoje rytinėje Europoje. Sov. Sąjunga, šiandien spaudžiama visos eilės ekonominių problemų, yra kaip tas didžiulis ledo kalnas, kuris vis daugiau tirpsta ir braška. Vieną dieną jis galutinai sutirps.

Leonas Baltušis-Baltušauskas,
Minocqua, Wisc.

"Tėviškės žiburių" aukotojai

$3,000: Kanados Lietuvių Fondas; **$225:** Kanados Lietuvių Fondas iš F. ir A. Kantautų įnašo; **$200:** Londono, Ont. lėšų telkimo skyrius; **$100:** A. Bliudakis; **$36:** S. Racickienė; **$30:** V. Ignatavičius; **$23:** I. Girdauskas; **$20:** P. Juodvalkis, M. Petokas; **$16:** A. Venckus, T. Janel; **$15:** V. Lumbis; **$12:** V. Dargis, M. Sayus; **$10:** J. Jagėla, A. Batarla, K. Dulevičius, F. Mockus; **$7:** M. Laurinavičienė; **$5:** J. Astravas, A. Biveinis, S. Vilimas; **$3:** F. Bočiūnas, J. Baronaitis, P. Lapinskas, B. Simonaitienė.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė:

$37: B. Simonaitienė; **$35:** A. Bušma, J. Petkūnas; **$32:** M. Kupris; **$30:** M. Gudjurgis, J. Kaleinikas, K. Poškus, M. Lackus, A. Usvaltas, A. Simonavičius, S. Zubrickas, J. Žostautas, A. Urbanavičius, P. Preibys, J. Labenskas, R. Rožanskas, A. Žiobakas, E. Docienė, P. Augaitis, V. Banelis, N. Kersnauskas, V. Grigelytė, L. Mačikūnas, D. Mažeika, S. Poška, N. Cerekas, K. Bagdonavičius, K. Balčiūnas, E. Daniliūnas, K. Matkevičius, J. Sarpalius, G. Valaitis, P. Karalius, V. Šulma, K. Janeliūnas, K. Ambrozaitis, J. Lasys, A. Josiukas, A. Braškys, P. Pranckevičius, A. Naruševičius.

Garbės prenumeratą atsiuntė:

$50: kun. A. Rubšys, H. Matušaitis, J. Stankus, A. Misiūnas; **$47:** J. Gris; **$45:** J. Pužas; **$40:** V. Palilionis, A. Vyšniauskas, J. Petrikonis.

Nuoširdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką. Taip pat dėkojame atsiuntusiems už loterijos bilietėlius didesnes sumas.

FUTURE.I
REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates
Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835

• *Patarnauja lietuvių kalba.*
• *Nemokamas namų įvertinimas*

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9

Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis

CHESSINGTON LIMOUSINES

vestuvėms, gimnazijos, universiteto mokslo užbaigimo ir kitom progom.
Lietuviams nuolaida
C. Jason (Jasiūnas) Toronte
Tel. (416) 624-8181

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

HALLING ELECTRICAL
(Estonian)
Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.
• elektros išvedžiojimas
• elektros vielų atnaujinimas
• elektrinis šildymas
• vėdinimo įrengimas
• geras darbo atlikimas
Tel. 762-9190 LIC E 1044

Siunčiame ir parduodame
220 voltų/50 Hz
elektrinius reikmenis
įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje
Universal Overseas Services
1960 Ellesmere Rd. Unit 6
Scarborough, Ont. M1H 2V9
Tel. (416) 438-7500

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, *B.Sc., LL.B.*
2 Jane St., Suite 500
Bloor ir Jane gatvių kampas
Toronto, Ontario M6S 4W3
Telefonai:
įstaigos (416)**762-7393**
namų **233-0303**

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS
B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.
15 John St., Suite 2
Weston, Ontario M9N 1J2
Tel. 240-0594
Fax. 248-5988

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS *B.A. M.L.S. LL.B.*
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio**
bylas ir testamentus
3425 Dundas St. W., Suite 200
prie Windermere Ave.
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonai:
įstaigos (416) **763-3362**
namų **621-2136**

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker

Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3
769-1616

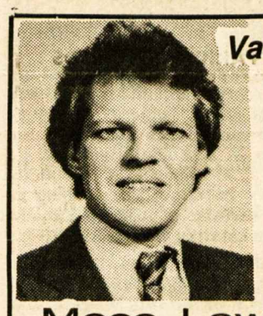

Vaidotas Jonynas, *M.B.A., C.F.A.*
Telefonas (416) 864-2734
• **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
• **Aukso kasyklų analizuotojas**
• **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
• **Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai**
Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

Century 21
DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Valterį Drešerį.
Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.
Didžiausia pirkimo ir pardavimo įstaiga pasaulyje.

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

ENCHANTÉ Inc.
2938 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1Y8
Tel. 769-0631 **Fax 769-0586**
Daugiarūšė sistema 110-220 voltų 50–60 Hz
Tinka Lietuvai ir kitiems Europos kraštams
*Video *Namų apyvokos reikmenys (šaldytuvai ir kt.)
*Televizijos *Stereo
Įpakavimo patarnavimas į visus pasaulio kraštus

DRAUDA
"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1989 metų EKSKURSIJOS į LIETUVĄ

birželio	15 –	birželio	28	—	Kaune kaina $2,533
liepos	22 –	rugpjūčio	4	—	Kaune kaina $2,769
rugpjūčio	23 –	rugsėjo	4	—	Kaune kaina $2,533

Sudaromi iškvietimai giminių apsilankymui ir sutvarkomi dokumentai giminių aplankymui Lietuvoje.
Dėl smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu:
V. BAČĖNAS arba A. MEDELIS
KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1 Tel. (416) 593-0600

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Gegužinės pamaldos prie išstatyto Švenčiausiojo vyksta sekmadieniais po 9.30 v.r. Mišių. Švč. Mergelės Marijos litanija taipgi giedama ir 11 v.r. Mišių metu.

— Praeitą sekmadienį po 11 v.r. Mišių Anapilio salėje buvo rodoma vaizdajuostė iš Vasario 16 iškilmių Kaune bei Vilniuje ir šv. Kazimiero karsto sugrąžinimo iškilmių į Vilniaus arkikatedrą.

— Tuoktis ruošiasi Algirdas Rimkus su Kristina Garbaliauskaite.

— Ateinančios pamaldos Wasagoje bus birželio 4, sekmadienį, 11 v.r. Tuoj po pamaldų bus misijos susirinkimas ir komiteto rinkimai.

— Kapinių lankymo proga, gegužės 27-28 d.d. Anapilio naujoje parodų salėje bus dail. Jokūbo Dagio medžio skulptūrų paroda. Parodą rengia Anapilio moterų būrelis.

— Religinės muzikos koncertas rengiamas Toronto Šv. Mykolo katedroje gegužės 24, trečiadienį, 8 v.v. Programą atliks Šv. Mykolo choro mokyklos vyresnysis choras, susidedantis iš 150 berniukų ir vyrų, vad. kun. T. Barret Armstrong. Programoje: A. Scarlatti "Salve Regina" bei vargonininko Brian Rae atliekami J. S. Bach, T. Dubois ir S. Preston kūriniai vargonams.

— Tęsiamas finansinis vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Iki šiol surinkta $165,-851.09. Muziejui aukojo: $100 — dr. M. Ramūnienė.

— Šv. Jono kapinėms aukojo: $200 — dr. M. Ramūnienė; parapijai: $500 — Lietuvių kredito kooperatyvas "Parama", $100 — P. A. Šimonėliai, dr. A. L. Pacevičiai, V. Kušneraitienė; $50 — V. V. Ivanauskai.

— Mišios gegužės 14, Sekminėse, 9.30 v.r. už a.a. Anelę Staškevičienę, 11.00 v.r. už parapiją.

Išganytojo parapijos žinios

— Gegužės 7 d. pamaldose prisiminėme a.a. dr. Adelę Trakienę. Ji mirė Čikagoje 1988 m. gegužės 8 d. Ilgus metus ji buvo labai veikli lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje Čikagoje, ypač po vyro vyskupo A. Trakio mirties.

— Gegužės 14 d. iškilmingos pamaldos įprastu laiku, 9.45 v.r. švęsime Sekminių ir Motinos dieną. Giedos parapijos choras. Pamaldose prisiminsime a.a. Agutę Heikienę. Ji mirė 1986 m. Jai skirtą giesmę sugiedos parapijos choras.

— Parapijos tarybos posėdis — gegužės 17 d., 7.30 v.v. parapijos salėje.

— Gegužės 21 d. pamaldos įprastu laiku, 9.45 v.r.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams aukojo: $100 — A. Mašalienė, a.a. Bronės Kavaliūnienės atminimui; $20 — L. Balsienė, V. Dagilis. Iš viso statybos fonde yra $124,388.07. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 350 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: kun. V. Rūkas, Trakų parapijos klebonas, D. Eigminas, T. Kasčiauskas, V. Kėkštas, R. Rūkas, D. Zalagėnaitė iš Vilniaus; A. B. Murauskai, V. Slikienė, G. Zubauskas iš Kauno; V. E. Krasauskai iš Veprių miestelio, Ukmergės rajono; dr. M. Lapinskienė iš Plungės; A. Žviedrė iš Biržų; J. Rudauskienė iš Šiaulių; I. O. Kriauzai iš V. Vokietijos; I. T. Staniuliai iš Argentinos; G. Ambraziejus iš Cape Code; J. Balčiūnas, I. Kaliukevičienė iš Port Severn.

— LN seklyčiai reikalingi eksponatai. Skambinti LN vedėjui tel. 532-3311.

— Važiuojant į Lietuvą ar JAV galima nuvežti dovaną — marškinius su meškos atvaizdu ir užrašu: "Lokys — Lietuvių namai — Toronto". Marškiniai gaunami LN raštinėje ar svetainėje "Lokys". Marškinių kaina — $10.

— Motinos dienos pietūs ruošiami Karaliaus Mindaugo menėje gegužės 14 d., sekmadienį, 11.30 v.r. Motinos bus apdovanojamos gėle ir taurele vyno.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį Pirmosios Komunijos iškilmės vyko per 9.20 v.r. ir 10.15 v.r. Mišias. Keletas vaikučių, kurie nesupranta lietuviškai priėmė Švenčiausiąjį angliškų Mišių metu, o visi kiti per lietuviškas Mišias. Per 10.15 v.r. Mišias giedojo Maironio mokyklos vaikų choras, vadovaujamas muz. D. Viskontienės, solo violinčele grojo Linas Underys. Vaikučius Pirmajai Komunijai paruošė ir iškilmes suorganizavo ses. Terėsė.

— Ruošiasi tuoktis Donaldas Šablinskas ir Dana Lukavičiūtė.

— Gegužės 5 d. palaidota a.a. Bronė Kavoliūnienė, 82 m.

— Maldininkai jau išvyko į Fatimą ir Lurdą. Sugrįš į Torontą gegužės 23 d., 7.15 v.v., Worldways lėktuvu į pirmą orauosčio stotį (terminal). Skrydžio nr. 825, iš Lisabonos.

— Gegužinės pamaldos sekmadieniais vyksta tuoj po 11.30 v. r. Mišių. Šiokiadieniais gegužinės pamaldos būna 7 v.v., o šeštadieniais litanija skaitoma po 9 v. r. Mišių.

— Parapijos tarybos nariai praėjusį trečiadienį pasiskirstė pareigomis: pirm. V. Taseckas, vicepirm. B. Čepaitienė, sekr. I. Poškutė; religinės sekcijos pirm. Al. Kuolas, visuomeninės sekcijos pirm. L. Nakrošienė, labdaros pirm. dr. J. Čuplinskienė, jaunimo sekcijos pirm. R. Girdauskaitė, ekonominės sekcijos B. Saplys, rinkliavų A. Totoraitis, stovyklavietės priežiūros V. Melnykas.

— Birželio 4 d. jaunų šeimų sekcija kviečia jaunas šeimas dalyvauti gegužinėj, kuri įvyks po 10.15 v.r. Mišių Etienne Brulee Park (prie Old Mill). Visi atsiveža savo užkandžius.

— Parapijai aukojo: $1,000 — V. Liačas, N.N.; $500 — E. Undraitienė, Liet. kredito kooperatyvas "Parama"; $100 — S. V. Liuimos, S. Tumosienė, Stella Ūkelis; $75 — D. R. Slykhuis; $50 — T. Čipkienė, P. Gaidelienė, V. S. Kneitai, J. H. Lasiai, O. Mašalienė, V. P. Melnykai; Religinei šalpai: $200 — M. Vaškevičienė, $100 — A. E. Šiškai; $50 — O. S. Gotšeldai; Share Life: $50 — J. Rimšaitė; Šv. Kazimiero kolegijai Romoje: $100 — A. D. Brizgiai, V. Gudaitis; novenai: $100 — B. Narbutas, J. Lapavičius, N. N., A. Navickas, J. Viečerinskienė; $75 — H. Butkevičius; $70 — J. G. Grabauskai; $50 — I. V. Ignaičiai, A. Barauskas, E. Dicksonienė, J. A. Baronaičiai, A. D. Beresnevičiai, R. D. Gagne, N. Budrienė, J. Kvederys, S. V. Liuimos, A. J. Empakeris, V. R. Šiaučiuliai, J. M. Vaseriai, J. A. Zakai, I. A. Žemaičiai, M. Žižys. Religinei šalpai mūsų parapija surinko ir perdavė Kanados lietuvių katalikų centrui $16,216.

— Mišios gegužės 14, Sekminėse, 8.30 v.r. — už a.a. Pranciškų Kušlikį, 9.20 v.r. už Vytautą Vingelį, 10.15 v.r. — už gyvas ir mirusias motinas, už Sutvirtinimo Sakramentą priimančius jaunuolius/es, 11.30 v.r. — už gyvus ir mirusius parapijiečius, 7 v.v. — už a.a. Vladą Stanulį.

Wasaga Beach, Ont.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

vėl buvo paminėtas gegužės 6 d., (po dviejų metų pertraukos). Jį organizavo Wasagos lietuvių moterų būrelio valdyba. Tautodailės dirbiniais papuoštoje salėje visoms motinoms buvo prisegta po gėlytę. Atidarymo žodyje moterų būrelio pirm. A. Vitkienė poezijos ištraukomis vaizdžiai aptarė motinos jausmus vaikams nuo kūdikystės iki subrendimo, užbaigdama pačios sukurta poema savo mirusiai motinai. M. Garbačiauskienė paskaitoje iškėlė moterų darbus ir vargus prieškarinėje ir dabartinėje Lietuvoje. Detališkai išdėstė šių dienų moterų žygius už motinos teises. Pabaigoje P. Norušienė skaitė savo kūrybos eilėraštį apie motiną ir vaiką. Didelė naujiena buvo loterija su daugiausia moterų dovanotais laimikiais. Minėjimo dalyviai entuziastiškai išpirko visus bilietus, atsilygindami už skanius užkandžius. Vidury vasaros mūsų darbščios moterys vėl planuoja kitą loteriją. **J. M.**

Lietuvių namų Užgavėnių karnavalo 1988-1989 metų pelno paskirstymas:

	1988	1989	Viso
"Aras"	$27.00	$147.30	$174.30
"Atžalynas"	63.00	343.70	406.70
Filatelistai	27.00	147.30	174.30
"Gintaras"	63.00	343.70	406.70
"Gyvataras"(iš Hamil.)	——	100.45	100.45
Maironio mokykla	63.00	343.70	406.70
LN moterų būrelis	63.00	245.50	308.50
"NL" rėmėjų būrelis	27.00	147.30	174.30
Skaučių Kunig. Birutės dr.	27.00	147.30	174.30
Pensininkų klubas	27.00	147.30	174.30
"Vyčio" klubas	27.00	147.30	174.30
LN vyrų būrelis	——	98.20	98.20
Ateitininkai	45.00	——	45.00
Vaikų darželis	36.00	——	36.00
Šachmatininkai	20.00	——	20.00
		Iš viso	$2874.05

1988 m. pelnas nebuvo paskirstytas

Toronto Lietuvių namai

"ATŽALYNAS" nuoširdžiai kviečia visuomenę į metinį pavasario KONCERTĄ

1989 m. gegužės 13, šeštadienį, 7 v.v., Toronto Lietuvių namuose

PROGRAMOJE: Toronto "Atžalynas" ir Čikagos lietuvių šokių grupė "Grandis"

Veiks loterija, bus šilta vakarienė su vynu. **Įėjimas** – $17.50 asmeniui, $35 - porai ir $14 - studentams.

Bilietus galima įsigyti pas V. Dauginį tel. **533-1121** arba V. Vitkūnienę tel. **621-8671.**

Visi kviečiami savo dalyvavimu ir aukomis paremti mūsų šokantį – dainuojantį jaunimą.

TĖVŲ KOMITETAS

Dailininkės Aldonos Totoraitienės

MENO PARODA

įvyks Prisikėlimo parapijos Parodų salėje

1989 metų gegužės 13-14 d.d.

Atidaryta gegužės 13, šeštadienį, 4 v.p.p. - 9 v.v., gegužės 14, sekmadienį, 9 v.r. - 3 v.p.p.

Maloniai kviečia visus atsilankyti - ***Rengėja***

"Esame vienos tautos vaikai!"

Kviečiame visus iš arti ir toli atsilankyti į ***Toronto "Gintaro" ansamblio***

KONCERTĄ - "Išleistuvės į Lietuvą"

1989 metų gegužės 16, antradienį, 7.30 v.v., Prisikėlimo parapijos salėje.

Šio koncerto programa bus atlikta ir Lietuvoje: tautiniai šokiai, skudučiai, poeto H. Nagio poezija, loterija, kava ir pyragai.

Bilietai iš anksto gaunami pas J. Vingelienę tel. **233-8108**. Visos vietos numeruotos. Kaina – $5. ***"Gintaro" ansamblis ir lėšų telkimo komitetas***

Toronto Maironio mokykla ir Aukštesnieji lituanistiniai kursai maloniai kviečia Jus dalyvauti

Iškilmingame užbaigimo akte ir 40 metų sukakties pokylyje,

kuris įvyks š.m. gegužės 26, penktadienį, 6.30 v.v., Prisikėlimo parapijos salėje.

MAIRONIO MOKYKLA

Bilietai gaunami mokykloje arba pas B. Batraks tel. **271-1640.**

"Tėviškės žiburiuose" normaliai visi skelbimai spausdinami lietuvių kalba. Tačiau retkarčiais pasitaiko valdžios skelbimų anglų kalba, bet tik agentūrai primygtinai pareikalavus.

"Tėviškės žiburių" administracija prašo skaitytojus pranešti pastebėtus netikslumus adresuose, kadangi pereinama į naują adresavimo sistemą. Pranešimus siųskite 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Lietuviškasis "Karassaugos" paviljonas bus Anapilyje gegužės 12-14 d.d. Lankymo valandos: penktadienį (V. 12) 7 v.v. — 1 v.r., šeštadienį (V. 13) 3 v.p.p — 1 v.r. ir sekmadienį (V. 14) 2 v.p.p. — 8 v.v. Visi skatinami atsilankyti.

"Gintaro" ansamblio išleistuvių vakaras įvyks gegužės 16 d., 7.30 v.v. Prisikėlimo parapijos salėje. Kviečiame visus gausiai dalyvauti.

Ansamblio kelionę į Lietuvą parėmė šie asmenys, tapdami mecenatais ar rėmėjais: $200 — M. J. Yurkus, P. L. Murauskai; $100 — Maskel Insurance Brokers, V. S. Liuimos, J. J. Zenkevičiai; $50 — G. B. Čižikas, F. Mockus; $30 — J. Staškevičius, A. J. Lajukas. Dėkojame visiems aukotojams.

Toronto choras "Volungė" gegužės 18 d., 8 v.v. atliks koncertą All Saints' Anglican šventovėje (kampas Prince Edward ir Bloor). Bilietus galima gauti pas choro narius. Visi kviečiami dalyvauti.

LŠST Vl. Pūtvio šaulių kuopa ruošia savo trisdešimt penkerių metų veiklos minėjimą su šokiais gegužės 27 d. Toronto Lietuvių namuose, Gedimino menėje.

Dr. Marija Ramūnienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $200.

A. a. Artūro Grabošo mirties metinių atminimui žmona Janina Grabošienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

A. a. L. Sakalienės atminimui Ona ir Antanas Sakalai vietoje gėlių "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

"Tėviškės žiburių" 40-čio proga E. K. Kalasauskai iš Winnipego aukoja $20 ir kartu sveikina, linkėdami geriausios sėkmės.

Naujas leidinys "Lietuva ir krikščionybė", ką tik išėjęs iš spaudos, jau gaunamas "TŽ" administracijoje ir parapijų spaudos kioskuose. Tinkama dovana ir gyvenantiems Lietuvoje. Leidinyje išspausdintos paskaitos: A. Budreckio, dr. R. Mažeikaitės, prof. J. Slavėno, prof. V. Vardžio.

Leidinys "Tau, Marija. Rožinis" (Poetinis paslapčių apmąstymas) išspausdintas Toronte 1979 m. ir išleistas Kanados lietuvių katalikų centro liturginės komisijos, rado atgarsį ne tik išeivijoje, bet ir Lietuvoje. Dabar paaiškėjo, kad to leidinio autorius yra ne kun. K. Žitkus, bet Lietuvoje gyvenanti poetė Lacrima (lietuviškai — ašara). Ji yra parašiusi visą eilę religinės poezijos kūrinių, kurių dalis yra išspausdinta Brazilijoje ir JAV-se. Tai "Švenčiausios Jėzaus Širdies litanija" (1987 m., Sao Paulo, Brazilija, II laida, I laida — 1980 m.), "Negęstanti liepsna" (J. Š. litanija, religiniai sonetai, Putnam, 1976 m.), "Spindėti ir šviesti" (sonetai Mergelei Marijai, Putnam, 1977 m.), "Vadovė būk meili" (eilėraščiai Rožinio Karalienei, Putnam, 1977 m.).

KLB Toronto apylinkės valdyba balandžio 17 d. posėdyje svarstė š. m. "Karavano" renginį ir pasiskirstymą pareigomis. "Karavano" pirmininkas bus valdybos vicepirm. Kęstas Budrevičius. Valdyba nutarė tvarkytis praėjusių metų pavyzdžiu, būtent vėl prašyti organizacijas prisidėti prie veiklos. Valdyba sveikina inž. Harį Lapą, paskirtą Lietuvos garbės konsulu ir generalinio konsulo pavaduotoju. Ji pakvietė jį atidaryti "Vilniaus" paviljoną. **Inf.**

Vilniaus radijas gegužės 6 d. trumpai pranešė, kad trys Lietuvos jachtos, pasiryžusios pasiekti Niujorką, dar neišplaukusios, nors jos turėjo išplaukti gegužės 1 d. Tikslesnių informacijų iki šiol dar negauta.

Iš okupuotos Lietuvos yra gautos dvi sąlankos, kuriose išspausdintas Lietuvos himnas, jau leidžiamas viešai giedoti ir yra vadinamas "Lietuvos TSR valstybinis himnas — V. Kudirkos "Tautiška giesmė". Vienos pastraipos tekstas yra pakeistas. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo giedama: "Tegul saulė Lietuvos tamsumus prašalina", dabartiniame tekste rašoma: "Tegul saulė **Lietuvoj tamsumas** prašalina". Vienoje sąlankoje paliktas žodis "tamsumus". Tai sudaro painiavą — išeivijai minėti pakeitimai neįprasti ir nežinia kodėl tai padaryta. Lituanistikos institutas turėtų nustatyti, kuris tekstas yra autentiškas. "Lietuvių enciklopedijoje" išspausdintasis Lietuvos himno tekstas, kuris buvo giedamas nepriklausomoje Lietuvoje.

• Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?

MONTREAL QUE

Sol. Gina Čapkauskienė, dvi savaites praleidusi Lietuvoje, grįžo su geriausiais įspūdžiais. Koncertavo Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Panevėžyje. Buvo sudarytos sąlygos aplankyti Trakus ir gimtinę Joniškyje. Balandžio 16 d. giedojo Vilniaus arkikatedroje per iškilmingas vysk. P. Baltakio Mišias. Šiek tiek nemalonumų turėjo Maskvoje. Reikia tikėtis, kad ateityje nebereikės Maskvos siekti, nes atidaryta nauja lėktuvų linija Vilnius-Rytų Berlynas.

KLK moterų dr-jos Montrealio skyriaus susirinkimą balandžio 30 d. seselių namuose malda atidarė pirm. Genovaitė Kudžmienė. Susirinkimui pirmininkavo Irena Valkauskienė ir sekretoriavo Julija Adamonienė. Gerai paruoštą paskaitą apie Anorexia nervosa skaitė dr. Alenas Pavilanis. Vėliau buvo atsakinėjama į klausimus. Daktaras mielai pažadėjo ir ateityje pasidalinti mintimis apie įvairias ligas.

Po to trumpai buvo aptarta draugijos veikla. Į susirinkimą atsilankė apie 50 narių ir svečių, kurie buvo pavaišinti kava, sumuštiniais ir pyragais.

Pakrikštyta Almos ir Andriaus Valevičių dukrelė Aida-Marija. Krikšto tėvais buvo Irena ir dr. Remigijus Satkauskai.

Vedyboms ruošiasi Christina Gudaitė su John W. Murphy.

A.a. Emilija Zienius (Usevičiūtė), 90 m. amžiaus, mirė balandžio 22 d. Iš šv. Kazimiero šventovės balandžio 26 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi sūnus, du vaikaičiai bei sesuo ir kiti giminės Lietuvoje.

A.a. Valerija Misevičienė (Polikauskaitė), 92 m. amžiaus, mirė balandžio 25 d. Iš AV šventovės balandžio 28 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi sesuo su šeima.

A.a. Margarete Baltrukonienė (Knitsch), 63 m. amžiaus, mirė balandžio 28 d. Po pamaldų AV šventovėje gegužės 1 d. palaikai sudeginti Mount Royal krematoriume. Liūdi vyras, motina, penkios seserys ir du broliai Vokietijoje ir Lenkijoje. **B.S.**

Montrealio dienraštis "The Gazette" balandžio 18 d. rašė, kad Estijos valdžia paskelbė radikalų planą įgyvendinti respublikos ekonominę ir legalią autonomiją. Pagrindiniai plano punktai: grąžinti visą žemę ūkininkams, suprivatinti kai kurią pramonę, įsteigti skyrių, kuris atskirai nuo Maskvos tvarkytų imigraciją, įvesti specialius kuponus, kurie galėtų būti naudojami vietoje pinigų. Indrek Toome, Ministerių tarybos pirmininkas pareiškės, kad šie siūlymai yra priešingi Sovietų Sąjungos konstitucijai. Tačiau respublika panaudos savo teisę padaryti atitinkamus pakeitimus. "Aš negaliu tikėti savo akimis, kad Estijos valdžia ir Aukščiausiosios tarybos prezidiumas remia tokius radikalius pasiūlymus", – pasakęs vienas estų žurnalistas.

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545 Res.: 256:5355 **PETRAS ADAMONIS** C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11¾%	Taupymo – special.	6¼%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	6 %
1 metų	10¼%	Taupymo – kasdienines	5¾%
180 d. - 364 d.	9¾%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	9¾%	RRIF – RRSP – term.	11¾%
60 d. - 119 d.	9½%	RRIF – RRSP – taup.	6¾%
30 d. - 59 d.	9¼%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 13¼%, asmenines – nuo 13¼%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	——
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

SUTVARKOM dokumentus iškvietimui giminių iš Lietuvos arba jums privačiai ten apsilankyti.

PALAIKOM ryšius su kultūriniais vienetais, ansambliais Lietuvoje.

IŠRŪPINAM iškvietimus meninėms grupėms apsilankyti – koncertuoti Lietuvoje.

Šiais ar visais kitais reikalais, kreipkitės į **Stefą** ar **Algį Medelius**, vakarais **tel. (416) 434-1847.**

Rašo vokiečių laikraštis

"Viernheimer Tageblatt" balandžio 18 d. išspausdino pokalbį, kuriame dalyvavo "Tėviškės žiburių" bendradarbis Kazys Baronas, gyvenąs Vakarų Vokietijoje. K. Baronas, gimęs Vilniuje, gyvenęs Kanadoje, yra JAV ir Kanados lietuviškų laikraščių bendradarbis. Pokalbyje iškelta Lietuvos praeitis — tolima ir paskutiniųjų laikų, o taip pat dabarties įvykiai Lietuvoje ir kitose Baltijos valstybėse.

Be paradų

Vilniaus radijo pranešimu, gegužės 1 d. paradų Lietuvos miestuose nebuvo. Tik Vilniuje prie komunistų centrinės įstaigos buvo susirinkę komunistai. Ten Petrovas pasakė, kad Lietuva negalinti turėti nepriklausomos ekonomijos: "Kaip važiavome į Maskvą prašyti mėsos, taip ir važiuosime. Ir ne tik mėsos . . . Vietos darbininkas negali būti šeimininku. Taip negali būti atskiros respublikos".

Lietuvos žaliųjų suvažiavimas tęsėsi dvi dienas Rumšiškėse. Buvo atvykę 120 atstovų. Žalieji atsiskyrė nuo Sąjūdžio. Nusprendė sudaryti kariuomenės išdėstymo žemėlapį ir toliau reikalauti Lietuvos demilitarizavimo. **KL.**

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

DĖMESIO! Pilna kaina su persiuntimu į Lietuvą: Video kamera HITACHI 600 E – $1,250 (amerik.). NATIONAL M-7 su lagaminėliu – $1,350. Video magnetofonas TOSHIBA 83CZ – $425. Palyginkite kainas. SIUNČIAME IR VAISTUS. Romas Pukštys, TRANSPAK, 2655 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 12-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-4 v.p.p. Pirmadieniais uždaryta. Tel. 312 - 436-7772; namų tel. 312 - 430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.

JAUNAI, NERŪKANČIAI, patikimai vedusių porai reikalingas vieno arba dviejų miegamųjų butas Toronte arba jo apylinkėse nuo liepos 1 d. Skambinti Sauliui Sidleriui, tel. (613) 546-1425 (collect), Kingston, Ontario.

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, kiekvieno mėnesio 15 "Vilnius Manor" pensininkų namuose.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.